

Kl. 12.00–12.57

14.00–17.14

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 15 april justerades.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Moderaternas partigrupp anmält Ulrika Karlsson som suppleant i konstitutionsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

suppleant i konstitutionsutskottet

Ulrika Karlsson (M)

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:688

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:688 Exportkrediter till affärer med Belarus
av Joar Forssell (L)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 maj 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokat engagemang.

Stockholm den 5 maj 2021

Utrikesdepartementet

Anna Hallberg (S)

Enligt uppdrag

Anna Hammargren

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:692

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:692 Sveriges insatser i Mali
av Alexandra Anstrell (M)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 7 juni 2021.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 5 maj 2021

Utrikesdepartementet

Per Olsson Fridh (MP)

Enligt uppdrag

Anna Hammargren

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:696

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:696 Yrkeschaufförernas arbetsmiljö
av Sofia Westergren (M)

Interpellationen har överlämnats till sr Eneroth och kommer att besvaras tisdagen den 25 maj 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 4 maj 2021

Infrastrukturdepartementet

Tomas Eneroth (S)

Enligt uppdrag

Margareta Gårdmark Nylén

Tf. expeditionschef

Interpellation 2020/21:701

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:701 Skyddat boende för barn
av Linda Lindberg (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 28 maj 2021.

Skälet till dröjsmålet är tillfälligt förhinder att närvara i kammaren.

Stockholm den 5 maj 2021

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:702

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:702 Sverige som gruvnation
av Eric Palmqvist (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 28 maj 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 4 maj 2021
Näringsdepartementet
Ibrahim Baylan (S)
Enligt uppdrag
Annica Sandberg
Expeditionschef

Prot. 2020/21:120
6 maj

§ 4 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
EU-dokument
COM(2021) 89 till utbildningsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 29 juni*.

§ 5 Svar på interpellation 2020/21:592 om förordnande som vägtransportledare

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att säkerställa att en så viktig funktion som vägtransportledare uppfyller de krav som föreskrivs i lagen om vägtransportledare.

Ordning och reda samt säkerhet på våra vägar är en prioriterad fråga för regeringen. Vägtransportledare fyller en viktig funktion för att upprätthålla trafiksäkerheten.

Det är Polismyndigheten som förordnar vägtransportledare att eskortera långa, breda och tunga vägtransporter. Det sker enligt särskilda villkor i dispensbeslut från Trafikverket. Uppdraget innebär dock inte någon anställning hos polisen. Däremot lyder vägtransportledare under den polisregion där han eller hon befinner sig under eskortuppdraget och är skyldig att lyda de anvisningar som polisen meddelar.

Polismyndigheten får enligt lagen om vägtransportledare enbart förordna en person som vägtransportledare om personen har genomgått särskild utbildning och innehar körkort med behörigheten C eller likvärdigt utländskt körkort som gäller i Sverige. Dessutom krävs för att ett förordnande ska meddelas att personen i fråga med hänsyn till laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget. Regeringen bedömer att denna lagstiftning är tillräcklig för att enbart lämpliga vägtransportledare ska förordnas uppdraget.

Det är alltså Polismyndigheten som förordnar vägtransportledarna, och jag som statsråd kan inte ha synpunkter på hur våra myndigheter tillämpar regelverket.

Anf. 2 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Vägtransportledare har en oerhört viktig funktion när långa, tunga eller väldigt breda saker ska transporteras. De har polismans befogenheter när det gäller att reglera trafiken. Jag

som bilist är tvungen att följa en vägtransportledares instruktioner. Därför är det oerhört viktigt att vägtransportledaren kan kommunicera med dem som finns runt omkring, det vill säga dels dem som ingår i själva transporten eftersom de ju har radiokommunikation, dels övriga trafikanter.

Jag har fått signaler från dem som utför tunga, långa och breda transporter att det finns vägtransportledare som inte hanterar språket. Jag ser en oerhörd risk om man som vägtransportledare med det ansvar man har – det handlar ju om myndighetsutövning – inte kan kommunicera med dem som ingår i själva transporten eller med andra trafikanter. Det var därför jag skrev interpellationen. Om det bara handlade om något enstaka tillfälle hade det inte varit något att ta upp, men jag har fått påringningar från flera håll.

I svaret sägs bland annat att man ska titta på hur laglydnaden har varit och på övriga omständigheter för att se om personen i fråga är lämplig för uppdraget. Hur ska man kunna veta det om det handlar om en utländsk medborgare? Man har ju inte koll på vad personen har gjort tidigare och hur väl personen följer lagstiftningen.

Statsrådet sa också att regeringen bedömer att lagstiftningen är tillräcklig för att enbart lämpliga vägtransportledare ska förordnas uppdraget. Utifrån vad gör man det? Har regeringen gjort någon uppföljning för att se hur det här fungerar?

I slutet sa statsrådet att han inte kan ha synpunkter på hur myndigheter tillämpar regelverken. Nej, man kan inte gå in och peta i enskilda ärenden. Men om det uppdagas att någonting inte fungerar, att det är ett systemfel, vore det märkligt om regeringen inte kunde vidta någon åtgärd för att styra upp så att det blir ordning och reda. Vad ska vi annars med en regering till om den bara lutar sig tillbaka och säger att man inte kan göra någonting?

Det har ju kommit signaler om att det inte fungerar och att de mest grundläggande delarna i den lagstiftning som finns inte uppfylls. Det handlar om att kunna läsa in sig på lagar och kunna kommunicera med dem det berör.

Vi kan titta på vad som står i 1 § i lagen 2014:738: ”Denna lag innehåller bestämmelser om förordnande som vägtransportledare och om rätt för en vägtransportledare att ge anvisningar för trafiken.” I 3 § står det: ”Med eskort avses i denna lag medverkan av en person som har rätt att ge anvisningar för trafiken på väg.”

I de dispenser som utfärdas av Trafikverket står det klart och tydligt att vägtransportledaren måste kunna hantera det svenska språket. Det är logiskt eftersom man ska läsa in sig på länsstyrelsens handlingar inför en transport.

Dessutom kan det hända att en transport inte kommer fram, trots att man på förhand har rekognoserat vägen. Då måste man göra ett omtag. Om vägtransportledaren inte kan hantera situationen blir det väldigt besvärligt, och olycksrisker kan uppstå. Ett fordon som är väldigt långt, brett eller tungt avviker från det gängse mönstret i trafiken, och därför måste andra trafikanter bli varse att det fordon som kommer avviker väldigt mycket.

Anf. 3 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Thomas Morell, för interpellationen! Det här är såklart en viktig fråga eftersom det handlar om trafiksäkerhet men också om hur vi garanterar ordning och reda på vägarna. Det här handlar om en

viktig funktion vid de tyngsta och mest komplicerade transporter som görs på svensk väg. Funktionen finns ju för att öka säkerheten. Man lyder under polisen men kan också dirigera trafik om så skulle behövas för transporternas skull.

Det jag säger i svaret är att jag inte uppfattar att lagstiftningen behöver ändras. Det är där regeringen i så fall behöver agera. Myndigheterna har att följa lagstiftningen. Det är där frågan i första hand bör hanteras.

Jag har inte gjort någon formell utredning, men jag har ställt frågor till myndigheterna: Har detta uppmärksammats? Har det kommit in synpunkter på det här? Det jag har fått fram är att det i dag finns sammantaget ungefär 500 personer som är förordnade vägtransportledare. Av dem är ett sjuttiotal bosatta i ett annat land. Det handlar framför allt om Finland och Danmark. Några är bosatta i Norge och Tyskland. Det här är den samlade bilden.

Jag har frågat myndigheterna om de upplever det här som ett problem. Transportstyrelsen har mycket riktigt fått synpunkter på ett antal personer. Hur många det handlar om vet jag inte. Det har funnits språkliga brister hos vissa vägtransportledare. Med anledning av det har man tagit kontakt med utbildarna för att diskutera det här och framföra att detta finns i kravprofilen. Utbildarna måste se till att personerna i fråga kan förstå språket men det måste också finnas som krav i nästa steg att de ska kunna kommunicera om de ska kunna bli vägtransportledare.

Myndigheterna har ansvar att se till att det här fungerar. Men varken Trafikverket eller Polismyndigheten känner till några problem som är så omfattande att de inte kan hantera dem inom ramen för den lagstiftning som finns i dag. Jag litar på att myndigheterna tar detta ad notam om det kommer synpunkter på att det här inte har fungerat på vissa platser och att man därefter åtgärdar det på egen hand. Det har de alla möjligheter att göra.

Jag delar interpellantens uppfattning här. Det är uppenbart och tydligt att med den kravprofil som gäller för att ha denna funktion måste man behärska svenska språket; annars kan man inte fullgöra sina skyldigheter inom ramen för uppdraget.

Anf. 4 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Det är trevligt att statsrådet har samma uppfattning som jag när det gäller att man måste kunna hantera svenska språket om man ska vara vägtransportledare. Var människan i fråga bor någonstans är kanske inte jätteviktigt, men om man ska åta sig uppdraget att vara vägtransportledare måste man ovillkorligen hantera den situationen. Det handlar om myndighetsutövning. Det är den rollen man har.

Om kunskapsprovet i grundutbildningen står det i bland annat 5 §:

”Den som bedriver grundutbildning ska anordna prov i

1. roller och ansvarsfördelning,
2. lagar, förordningar och föreskrifter,
3. myndighetsutövning och yrkesetik,
4. anvisningar för trafiken under medverkan av person som genomgått polisutbildning i trafikregler, och
5. planering och genomförande av eskort. Provet ska innehålla en teoretisk och en praktisk del.

Provet enligt första stycket 4 och 5 ska genomföras inom inhägnat område. Provet enligt första stycket 5 ska innehålla en teoretisk och en praktisk del.

6 § Prov i att ge anvisningar för trafiken på väg ska innehålla såväl redovisning av kunskaper som utövande av färdighet i att ge anvisningarna.”

Det är ganska tuffa krav. Jag kan alltså inte för mitt liv förstå hur dessa människor har kunnat glida igenom. Det här är i och för sig kraven på den som ska hålla grundutbildningen. Men den ska å andra sidan inte släppa igenom någon som inte kan hantera en sådan situation.

Det är en oerhört viktig roll man har när man står ute på vägen och har att göra med fordon som kanske väger upp mot 100 ton, som det kan vara med riktigt stora transporter, eller är väldigt långt. Då ska transporten köras på bromitt, för att bron ska klara belastningen. En sådan situation måste man kunna hantera. I anvisningarna står det också om att kunna konflikt-hantera ute på väg. Det är inte alltid bilisterna accepterar en tillrättavisning. En sådan situation måste man också kunna hantera.

I bestämmelserna står det också att ”en förman för vägtransportledare ska leda arbetet med att eskortera transporten genom radiokommunikation och meddela hur deltagande vägtransportledare ska ge anvisningar för trafiken. Samtliga förare och vägtransportledare ska ha möjlighet till radiokommunikation med varandra”. Det är här det har brustit. Det har inte gått att prata, inte på svenska och inte på engelska. Det kan uppstå en situation som innebär att man snabbt måste stoppa eller göra någon annan manöver och behöver ropa ut på radion att ”Nu måste vi göra så här!”. Men om de andra inte förstår, vad gör man då?

Jag hoppas innerligt och antar att det finns en och annan myndighetsperson som tittar på det här, som tar det på största allvar och inte släpper igenom människor som inte klarar de grundkrav i utbildningen som står i författningssamlingen 2010:139. Den är ganska omfattande och reglerar ganska hårt vilka krav som gäller för vägtransportledare.

En olycka lurar bakom hörnet om man inte kan hantera situationen. Alla förstår att om det händer någonting med ett långt eller tungt fordon blir effekterna dramatiska.

Jag hoppas att statsrådet kommer att lyfta upp den här frågan också i framtida diskussioner med myndigheter för att säkerställa att de som blir vägtransportledare håller hög kvalitet.

Anf. 5 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Thomas Morell, för ytterligare inlägg i debatten! Det klargör att det i lagstiftningen och inte minst i de krav som ligger i utbildningen, menar jag, finns ordentligt uppställda krav för vad man ska kunna och behärska för att hantera den här funktionen på ett korrekt sätt. Det ligger ett stort ansvar på utbildningsanordnarna att följa det och att de facto underkänna studenter som inte möter kraven.

Jag har förstått att Transportstyrelsen tog kontakt med och haft en dialog med utbildningsanordnare efter att det här uppdagades. Den ena har underkänt studenter. När det gäller den andra de har haft kontakt med har de efterfrågat hur man genomför de praktiska och teoretiska momenten för att klargöra att det är utbildningar som ska följas och att de krav som gäller ska mötas.

Jag uppfattar att myndigheterna tar signalerna på allvar. Det är därför jag menar att regeringen i det här läget inte behöver vidta lagstiftningsåtgärder. Det ligger i första hand på myndigheten att se till att det regelverk som finns också följs och upprätthålls för säkerhet och trygghet på vägarna.

Anf. 6 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Jag får väl säga som det brukar stå i slutet på alla svar man får från regeringen: Jag följer frågan noggrant. Som statsrådet säkerligen vet är trafiksäkerhet och ordning och reda på vägen något som engagerar mig. Ingen ska behöva riskera liv och lem ute på vägen, utan det ska gå bra när man vistas i trafiken.

Handskas man med tunga, långa och breda fordon är det än viktigare att man är utbildad, att man kan hantera situationen och framför allt att man kan behärska språket för att kunna kommunicera med dem som ingår i transporten men också med allmänheten där ute.

Det är bra att frågan har lyfts upp på myndighetsnivå. Men jag kommer att följa den. Vi får se om det blir en ny debatt framöver.

Anf. 7 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag vill avslutningsvis tacka Thomas Morell för att han har lyft frågan. Myndigheterna hade uppmärksammat vissa fall där det hade varit ett problem, och man hade vidtagit åtgärder och talat med dem som sköter utbildningarna.

Även om jag inte får gå in på enskilda fall förväntar jag mig att myndigheterna följer de lagar, förordningar och regelverk som gäller. Det här är viktig verksamhet som ytterst handlar om säkerhet, inte bara för dem som bedriver transporten utan även för alla andra trafikanter på vägen. Det är en viktig fråga som jag utgår från att myndigheterna tar på stort allvar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2020/21:625 om stärkta kontroller av den yrkesmässiga trafiken

Anf. 8 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat mig om jag och regeringen avser att skyndsamt ge polisen ytterligare resurser för att stärka kontrollerna av den yrkesmässiga trafiken på väg. Thomas Morell hänvisar i interpellationen till en rad enskilda fall.

Hanteringen av eller omständigheterna kring enskilda ärenden är inte en fråga som jag som statsråd ska bedöma eller uttala mig om. Det är i stället en fråga för myndigheterna.

När det gäller polisens arbete med kontroller av den yrkesmässiga trafiken i stort vill jag dock framhålla följande: Jag har i närtid fått liknande frågor från Thomas Morell. Som jag tidigare har beskrivit fortsätter jag och regeringen vårt envisa arbete för att skapa ordning och reda på vägarna samt bekämpa kriminalitet. För att lyckas med detta krävs bland annat en

tillgänglig polis, ett starkt rättsväsen samt en ändamålsenlig lagstiftning. Här utgör utbyggnaden av Polismyndigheten en central del, och regeringen genomför en historisk satsning på myndigheten.

Enligt årsstatistik för 2020 har Polismyndigheten aldrig tidigare haft fler anställda, och arbetet med att nå målet om 10 000 fler polisanställda till och med 2024 fortsätter med full kraft. Vid årsskiftet hade antalet polisanställda ökat med fler än 5 000 personer sedan 2016. Under de senaste fem åren har resurserna till Polismyndigheten ökat med närmare 8,6 miljarder, vilket motsvarar en ökning med nästan 40 procent. Hur resurserna ska fördelas inom myndigheten är en fråga för Polismyndigheten att besluta om.

Polismyndighetens kontroller av den tunga yrkestrafiken är ett betydelsefullt verktyg för att upprätthålla god trafiksäkerhet, rättvis konkurrens inom åkerinäringen och en god social situation för förarna. Kontrollerna är också en viktig komponent i Polismyndighetens arbete med att förebygga, upptäcka och utreda brott. För att kontrollera den tunga yrkestrafiken krävs särskild kompetens, som vissa polisanställda besitter, men samtliga poliser kan stoppa och kontrollera ett fordon vid misstanke om brott.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att skapa ordning och reda på vägarna. Till exempel har vi förlängt tidsgränsen för hur länge en polisman eller en tulltjänsteman kan hindra ett fordon från fortsatt färd genom att omhänderta exempelvis fordonsnycklar eller låsa fast fordonet. Det ger bättre möjligheter att hindra fortsatta överträdelser av yrkestrafiklagstiftningen.

Regeringen anser att det finns skäl att kartlägga och analysera den nuvarande kontrollverksamheten på yrkestrafikområdet och har därför, som interpellanten nämner, låtit en utredare ta fram förslag om detta. Utredningen om effektivare kontroller av yrkestrafik på väg har nu redovisats, och ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Samtidigt fortgår Polismyndighetens utvecklingsarbete på trafikområdet. Myndighetens tillsynsenhet har granskat polisens insatser för ökad trafiksäkerhet. Rikspolischefen beslutade i början av året att åtgärder ska vidtas i enlighet med lämnade rekommendationer. Det är glädjande att Polismyndigheten har gjort många satsningar och höjt ambitionen på trafiksäkerhetsområdet. Bland annat ska myndigheten skapa enhetliga nationella rutiner för uppföljning av trafiksäkerhetsarbetet. Jag kommer att följa det pågående utvecklingsarbetet noga.

Men låt mig vara tydlig. Trots tillskjutna resurser och flera pågående initiativ sträcker sig regeringens ambitioner längre vad gäller situationen på vägarna. Vi har ett ambitiöst etappmål om att antalet omkomna i trafiken ska halveras till 2030, och arbetet för en rättvis konkurrens inom åkerinäringen utvecklas ständigt.

Anf. 9 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Kontrollen av den yrkesmässiga trafiken har varit i ett ständigt förfall de senaste åren, och det finns ingen ljusning i sikte. Statsrådet redovisar hur mycket pengar som har getts till polisen, men de faller ju inte ut på asfalten, om man nu ska uttrycka sig så.

Det är några få kontrollgrupper som gör ett enastående bra jobb och tar dem som manipulerar färdskrivare, manipulerar avgasreningsutrustning,

inte har lastsäkrat, har överlastat, inte har tillstånd – vi kan stå här i timtal och räkna upp vilka felen är. Men det leder ju inte till någon åtgärd att tala om, för även om tjänstemännen gör ett enastående bra jobb där ute är de alldeles för få och verksamheten alldeles för omfattande.

Man bygger upp mobila verkstäder, mobila däckverkstäder och mobila tankstationer och smugglar in bränsle i Sverige, trots att cabotage ska vara en tillfällig inrikestransport i en värdmedlemsstat. Man har skapat en verksamhet som är etablerad och fast. Då måste man sätta in resurser från myndigheternas sida.

Här har inte polisen skött sitt uppdrag. Det måste man väl ändå i ärlighetens namn säga. Detta har även forskare från Linköpings universitet slagit fast i en rapport. Där står det i slutet av sammanfattningen: ”Om Polismyndighetens oförmåga inom trafiksäkerhetsområdet fortsätter bör våra politiker överväga att överföra uppdrag och resurser till någon annan aktör än Polismyndigheten.” Det är en ganska tuff slutsats, måste jag säga. Man konstaterar också att trafikpolisen genomgående har fått minskade resurser och inte har blivit uppmärksammas för det jobb den gör.

Jag reagerar på interpellationssvaret från statsrådet. Jag blir lite besviken, för vi har diskuterat det här förut. Statsrådet sa så här: ”Samtliga poliser kan stoppa och kontrollera ett fordon vid misstanke om brott.” Det är helt rätt. Där har man stöd i polislagen. Det är inget konstigt. Stoppa ett fordon kan vem som helst göra. Häng på en uniform och en gul väst och kliv ut, så stannar det!

Men det stora jobbet börjar ju när bilen står still. Vad är det jag har framför mig? Är det yrkestrafik ska det finnas tillstånd. Vad är det för gods? Är det farligt gods? Vad väger det? Får den släpvagn som sitter på vara tillkopplad till den dragbilen? Är det lastsäkrat? Hur är det med förarens kör- och vilotider? Dessa och en massa andra frågor ska ställas. Det är ju här problemet uppstår. Om man står vid en fullastad turistbuss ska man lösa uppgiften att dels utföra kontrollen, dels förklara för passage-rarna vad det är som pågår.

Att skicka ut en polis på vägen och säga ”nu får du stoppa lite bilar” är helt meningslöst om vi pratar om kontrollen av den yrkesmässiga trafiken. Det här har vi pratat om många gånger förut. Det krävs specialkompetens för att utföra det uppdraget. En polisman kan inte göra de kontrollerna utan särskilt förordnande. Sedan ligger det i yrkesbeskrivningen för bilinspektörer att göra detta. Det är här som det har fallerat. Jag ska gå in på det i nästa debattinlägg.

Anf. 10 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det här är en debatt som vi har haft flera gånger förut. Det som Thomas Morell beskriver är helt korrekt. Polisen har inte haft tillräckliga resurser generellt sett. Man har inte gjort tillräckligt mycket för att upprätthålla det regelverk som finns på vägarna. Dessutom har vi haft en lagstiftning som varit svag och alltför liberal. Man har inte trott att det går att skapa ordning och reda i regelverket och att det krävs en fast hand för att åstadkomma detta. Vi har dessutom haft ett för svagt arbete i Europa för att se till att de europeiska besluten på det här området blir tillräckligt kraftfulla.

På alla de här områdena har vi gjort insatser. Jag säger inte att vi är där vi ska vara med vare sig trafiksäkerhet eller ordning och reda på vägarna, och det är helt korrekt att det krävs ett särskilt förordnande för att kunna kontrollera den tunga yrkesmässiga trafiken. Men det är inte ointressant om man stoppar yrkesmässig och annan trafik för att till exempel hitta på- verkan av narkotika eller alkohol. Det kan också öka trafiksäkerheten och skapa mer av ordning och reda i vissa delar av trafikflödet som också hänger ihop med annat. Thomas Morell beskrev viss brottslig verksamhet. I arbetet på väg mot dem som bedriver smugglingsverksamhet eller bidrar till annan kriminell verksamhet är det bra om även andra poliser deltar. Det gäller också yrkestrafiken, även om det krävs speciell kompetens för att genomföra det uppdraget, som Thomas Morell beskriver.

Det jag vill ta fasta på är att vi nu från regeringens sida har gett uppdrag till Polismyndigheten att utveckla och förbättra kontrollen av den tunga yrkestrafiken. Där återstår väldigt mycket att göra. Men som vi har talat om tidigare har antalet kontroll dagar ökat, trots inverkan av covid-19. Antalet personer som jobbar med kontroll av yrkestrafiken har också blivit något större – inte mycket större, men det går åt rätt håll. Ärenden avse- ende exempelvis olaga cabotage har ökat med närmare 450 procent sedan 2016. Det var fruktansvärt låga nivåer 2016, men det jag menar är att vi vad gäller talen har en rörelse som går åt rätt håll.

Men jag är inte nöjd med hur situationen ser ut i dag. Hade vi varit nöjda hade vi inte gett Polismyndigheten de stora resurserna. Vi hade inte sagt att Polismyndigheten ska växa med 10 000 fler anställda om vi hade tyckt att den gör det den ska i dag. Det måste till mer resurser för att Po- lismyndigheten ska växa.

Jag uppfattar att rikspolischefen säger att det här är ett område som han vill utveckla. Vi ser kopplingen till annan kriminell verksamhet, men också en koppling till trafiksäkerhetsarbete som Polismyndigheten tar på stort allvar. Jag menar att myndigheten ändå uppmärksammar frågan, men det finns mycket kvar att göra.

Framför allt har regeringen tillsatt utredningen om kontrollverksam- heten, som nu har lämnat sina förslag. Vi jobbar med dessa i Regerings- kansliet och ser fram emot att de snart ska gå på remiss. Då kommer alla att få tycka till om huruvida utredningen har landat rätt i sina förslag och om vägen framåt för att utveckla verksamheten ytterligare.

Jag tar verkligen den här frågan på allvar och har starkt fokus på den. Men det tar tid, inte minst eftersom de här förordnandena bygger på väldigt mycket kunskap och lång utbildningstid. Det går inte snabbt att bygga upp den kompetensen inom Polismyndigheten.

Anf. 11 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

På den tid jag var anställd inom Polismyndigheten var jag även fackligt aktiv. Då tog jag upp diskussionen om att vidareutbilda men också nyan- ställa personer för att kunna göra kontrollerna ute på väg. Svaret jag fick av byrådirektören – det var naturligtvis en vacker titel – var: Du ska inte se saker och ting så svart. Det gör jag inte, sa jag. Men om man vet när en människa är född kan man med hygglig träffsäkerhet tala om när samma person kommer att gå i pension. Vi hade då en väldigt stor skara trafikpo-

liser som var födda på 40-talet. Det var merparten. När deras pensionsålder närmade sig fanns det ingen strategi inom polisen för att ersätta dem.

Detta ser vi effekterna av nu. Vi står i ett läge där det är fritt fram. Det är ju som de säger ute på vägen – det har blivit rena vilda västern. Det är ingen ordning någonstans. Inom polisen har det funnits ett tragiskt synsätt på det här. Det står också i den rapport jag nämnde, som är ruggigt kritisk mot hur polisen har skött det: ”Flera personer i polisens högsta ledningsskikt har under lång tid verkat för att skapa något som ibland benämns som ’allpoliser’. Det har inneburit att specialistenheter har skurits ned eller helt avskaffats. Trafikpolisverksamheten utgör ett tydligt exempel på detta.”

Vi har haft den här diskussionen många gånger, och vi kommer säkerligen att ha diskussioner om detta framöver också. De som ägnar sig åt kriminell verksamhet nyttjar vägen. Den tunga trafiken är viktig för att de kriminella nätverken ska få kontroll över logistikflöden. Varför det, då? Jo, för då kan man föra in narkotika, vapen och sprängmedel – och människor. Vi ska inte glömma att man smugglar in människor också. Många unga flickor, som sedan utnyttjas i prostitution, smugglas in på gummihjul, och i motgående riktning har man stöldgods som går ut. Försäkringsbolagen säger att det går ut drygt 2 miljarder om året i försäkringsvärde över landets gränser.

Det är ett gigantiskt problem, och man har släppt det under lång tid. Jag har hållit på att tjata om att det måste blir en förändring i över tio år sedan jag slutade på trafikpolisen. Jag har också gjort det här i kammaren åtskilliga gånger.

Jag har haft många diskussioner både med statsrådet Damberg men också med hans kollega Tomas Eneroth. I går kom det som vi hade fruktat. Då kom en friande dom om beställaransvar. Det juridiska ombudet Tommy Pilarps kommentar till detta i tidningen Proffs är: ”Detta är ett totalt underkännande av tingsrättens resonemang och bevisföring, Transportstyrelsens vägledning och likaså underkänner man infrastrukturminister Tomas Eneroths tvärsäkra uttalanden om det han kallar det skärpta beställaransvaret.”

Vi står i ett läge där lagstiftningen inte kommer åt dem som sätter i system att runda det som ska vara till skydd för det seriösa företagande och den som är anställd som förare. Man sätter i system att hela tiden kliva runt, och myndigheterna kommer inte med moteld.

Här har nuvarande regering men också tidigare regeringar ett stort ansvar. Jag tycker att man är sen i startblocken för att verkligen få någonting. Nu har man satsat på polisen. Men det kommer inte att rinna igenom systemet och komma ut på asfalten på lång tid. Det är problemet. Nu är det brådskanie.

Anf. 12 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag har stor respekt för att Thomas Morell både har kunskap om och har arbetat med de här frågorna under lång tid. Om man tittar på de här frågorna i ett lite historiskt perspektiv blir frågan: Vilken tid i historien har vi gjort mer på lagstiftningsområdet?

Det gäller på Europainivå och på nationell nivå. Det gäller polissatsningar, diskussionen om bommar, klampning, dubbdäck och kör- och vilo-

tider. Det gäller det nya mobilitetspaketet, där Sverige var en av de drivande för att tvinga fram nya EU-regler på området.

Jag menar att detta är ett prio-område för Sverige. Vi har gått från en situation där det var både vilda västern och också ganska oreglerat. Vi har steg för steg gått mot att reglera verksamheten och att skapa ordning och reda. Det är bra för de anställda som kör sina lastbilar, för trafiksäkerheten och för kopplingen till sjysta konkurrensvillkor mellan olika bolag.

Vi har utflaggat stora delar av svensk transportnäring därför att vi inte har haft koll på hur regelverket ska följas i Sverige eller har haft ett för svagt regelverk i Sverige. Det försöker vi i regeringen steg för steg ändra. Vi har valt en ny kurs för politiken.

Det går, som Thomas Morell säger, inte jättesnabbt att göra alla de ändringarna. Det finns väldigt många initiativ som vi jobbar med parallellt.

När det gäller Polismyndigheten är det helt korrekt att den upptäcker många brister. Thomas Morell brukar ta exempel på vad man ser i trafiken. Låt mig ta senaste exemplet från den senaste trafikveckan i februari som polisen hade där man kontrollerade yrkestrafiken.

Det var närmare 1 300 lastbilar som kontrollerades. Då kontrollerades fordonens skick, förarnas kör- och vilotider, hastighet och cabotage. Polisen upptäckte brister vid närmare 400 kontroller. Av 1 300 lastbilar såg man brister i 400. Det är en väldigt stor andel. Det betyder att vi fortsatt har ett problem med att människor inte följer regler. De insatser som vi har gjort för att beivra brotten har inte varit tillräckliga.

Polisen gör sådana veckovisa satsningar flera gånger om året. Om de upptäcker detta under en vecka kan man förstå att om de skulle göra det oftare så skulle de upptäcka ännu mer. Det måste vara ambitionen med en växande polisorganisation.

Anf. 13 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Vi ska backa tillbaka lite grann och titta på vad som egentligen har skett. Sverigedemokraten Peter Lundgren var den som väckte frågan i EU-parlamentet. Men han blev inte rapportör, utan det blev Jens Nilsson – han är i dag avliden – en partikollega till Damberg.

Peter och Jens var de som drev frågan hårt nere i EU. Så småningom landade det i mobilitetspaketet. Nu är det ifrågasatt. Jag hoppas innerligt att det verkligen blir kvar. Men det hjälper inte. Även om mobilitetspaketet blir kvar krävs det att det finns någon som gör jobbet här hemma och vidtar åtgärder mot dem som inte sköter sig.

Visst har man ökat antalet rapporter om cabotage med några hundra procent. Det går alltid att leka med siffror, eller hur? Jag tror att det senast var totalt är 239 rapporter. Det kan naturligtvis låta bra att det ökar så mycket. Men 239 rapporter av allt det som finns är ett sandkorn i Sahara.

Här krävs det betydligt mer resurser. Regeringen har dessutom tillfört 100 miljoner till Polismyndigheten. Men Polismyndigheten kan bara redovisa 2,6 av de 100 miljoner som var avsedda för cabotagetransporter. Det finns mycket i övrigt att önska.

Här måste regeringen vara mycket tydlig i anvisningar för hur kontrollerna ska vara. Jag ser fram emot att den tydligheten kommer.

Anf. 14 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi är bara i början av både utbyggnaden av polisen och vårt arbete för ordning och reda på vägarna. Jag är helt övertygad om att både jag och Thomas Morell och Tomas Eneroth och Thomas Morell kommer att ha fortsatta debatter och diskussioner om de här frågorna. De är viktiga.

Nästa stora steg handlar om den utredning som nu har tittat på de här frågorna och hur man kan jobba med smartare kontroller av yrkestrafiken i Sverige. Det förslaget ska gå ut på remiss så att alla får ha synpunkter på förslagen.

Regeringen kan därefter komma tillbaka både med egna initiativ och eventuell lagstiftning framöver där så behövs. Det är ett väldigt viktigt steg som jag ser fram emot att fortsatt diskutera, även med Thomas Morell.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:626 om kompetensen inom Åklagarmyndigheten

Anf. 15 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att säkerställa kompetensen hos Åklagarmyndigheten inom vägtrafikområdet, i synnerhet gällande den lagstiftning som rör yrkestrafik.

Jag har i närtid fått liknande frågor från Thomas Morell.

I interpellationen hänvisas det till enskilda fall. Hanteringen av enskilda ärenden är en fråga för myndigheterna. Den är inte något som jag som statsråd ska bedöma eller uttala mig om. Jag vill emellertid säga följande:

När det gäller brott mot yrkestrafiklagstiftningen är huvudregeln att Polismyndigheten leder förundersökningen. När en avslutad förundersökning har redovisats till en åklagare är han eller hon skyldig att väcka åtal om han eller hon bedömer att åtalet kommer att leda till en fällande dom. Denna princip är välgrundad, och det är en självklar utgångspunkt att åtal ska väckas när en fällande dom kan förväntas. Det gäller oavsett i vilken stat den misstänkte är medborgare.

Som jag har framhållit i tidigare svar till Thomas Morell måste det samtidigt finnas utrymme för prioriteringar för att rättsväsendets resurser ska koncentreras till de uppgifter som är mest angelägna och gör störst nytta. I vissa undantagsfall kan därför en förundersökning läggas ned om särskilda förutsättningar är uppfyllda.

Exempelvis kan det ske om kostnaderna för en fortsatt utredning inte står i rimligt förhållande till sakens betydelse och brottets straffvärde inte är högre än fängelse i tre månader. En åklagare kan också i vissa fall meddela en så kallad åtalsunderlåtelse, under förutsättning att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte sätts åt sidan.

Men låt mig vara tydlig. Hoten mot trafiksäkerheten ska tas på allvar. Regeringen är fast besluten om att det ska vara ordning och reda på vägarna och har vidtagit en rad åtgärder med detta syfte. Till exempel har vi sett till att förlänga tidsgränsen för hur länge en polisman eller en tulltjänsteman kan hindra ett fordon från fortsatt färd genom att omhänderta

fordonsnycklar eller låsa fast fordonet. Vidare har regeringen tillsatt en utredning om effektivare kontroller av yrkestrafik på väg som nyligen har redovisat sina förslag. Förslagen bereds nu inom Regeringskansliet.

Även de brottsbekämpande myndigheterna vidareutvecklar sitt arbete på området. För att handläggningen ska vara så effektiv som möjligt har Åklagarmyndigheten koncentrerat handläggningen av vissa brott på trafikområdet till två särskilt utpekade åklagarkammare. Åklagarna vid dessa kamrar har stor erfarenhet av trafikbrott. De två senaste åren har cirka 90 procent av de misstankar om trafikbrott som inkom till Åklagarmyndigheten lett till lagföring i någon form.

Det är en prioriterad fråga för regeringen att de brottsbekämpande myndigheterna har rätt kompetens för att kunna beivra brott, även brott inom yrkestrafiken. Jag avser att följa frågan noga.

Anf. 16 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Vi har haft flera interpellationsdebatter, både i närtid och lite tillbaka i tiden. Detta beror på att det finns oerhört mycket att plocka i när det gäller det här.

Jag gav i interpellationen exempel på en händelse som jag mycket väl förstår att statsrådet inte kan ha synpunkter på, men det som jag vill belysa är att det finns ett systemfel eftersom man gång efter annan lägger ned trots att det är alldeles uppenbart att det rör sig om brott mot lagstiftningen.

Det finns ett mycket större bekymmer här än att diskutera om det som åklagaren gjorde var rätt eller fel, och det gäller allmänhetens förtroende för vårt rättssystem. Om det är alldeles uppenbart att det begås brott men det inte vidtas någon åtgärd från myndigheterna och att det samtidigt är någon annan, företrädesvis en svensk medborgare eller någon som är verksam i Sverige, som blir rapporterad för samma sak och får ganska dryga böter uppstår en förtroendeklyfta. Lagstiftningen måste ju gälla lika för alla.

Vi pratade i den förra interpellationsdebatten om vikten av att ha fler poliser ute på vägarna, men för att detta ska fungera måste vi ha åklagare som förstår hur lagstiftningen är uppbyggd och att man ska lagföra den som begår brott.

Det fall som jag tog upp i interpellationen var ganska belysande. Det började med en misstänkt drogfylla. Det gjordes ett test ute, som visade positivt, men sedan när det skarpa testet gjordes klarade han sig. Det började där, och sedan var det misstänkt cabotage. Adblue-utrustningen hade manipulerats. Adblue är en del av reningen av avgaserna. Man tillsätter ett ämne, urea, som tar bort partiklar och kväveoxider från avgaserna. Och man hade manipulerat färdskrivaren. Polisen tog fordonet i beslag, men åklagaren hävde beslaget och menade att det inte stod i proportion till brottet.

Det hela slutade med att det inte blev någonting av detta, vare sig för den manipulerade färdskrivaren eller för manipulationen av Adblue-utrustningen. Man rapporterade honom heller inte för otillåtet cabotage, vilket han också hade gjort sig skyldig till. Att mätvärdet på narkotikan låg under straffbart värde går det inte att göra så mycket åt, men de andra tre delarna skulle han givetvis ha blivit rapporterad för. Men åklagaren valde att lägga ned.

Veckan efter blev en polsk åkare stoppad i Danmark. Där konstaterade man att färdskrivaren var manipulerad. Det är samma lagstiftning som vi tar spjäm emot både i Danmark och i Sverige, för det är en EU-bestämelse. Där slutade det med att de fick betala över 300 000 kronor för att de hade manipulerat. Så stor är skillnaden, fast det bara är lite vatten mellan Sverige och Danmark. I Sverige blir det inget, men i Danmark blir det 320 000. Får man förtroende för rättssystemet i ett sådant läge? Nej.

Det är alldeles uppenbart att åklagarna inte har tillräckligt med kunskaper. Jag har nämnt ett exempel. Om fru talmannen hade gett mig mer tid skulle vi ha kunnat stå här fram till kvällen, och jag skulle ha kunnat redovisa en massa andra fall också. Men det är inte intressant, utan det som är intressant är att det inte leder till straff när man begår brott. Detta är inte acceptabelt av det skälet att det inte skapar förtroende för vårt rättssystem.

Den som begår ett brott ska straffas enligt gängse lagstiftning. Detta är en skyldighet som samhället har gentemot den vanliga hederliga samhällsmedborgaren. Detta är jätteviktigt, för om man börjar tappa förtroendet är vi illa ute.

Anf. 17 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Detta är en viktig interpellation, som fokuserar på åklagarnas kunskap och förmåga.

Det som Åklagarmyndigheten har gjort är att koncentrera många av dessa brott till åklagarkammaren i Karlskrona respektive i Östersund. Åklagarmyndighetens bild av detta är att det har gett goda resultat att man, för att få upp kompetensnivån och erfarenheten på detta område, handlägger samtliga bötesbrott på dessa två ställen. Där hanteras numera också vissa trafikbrott där fängelse ingår i straffskalan. Man bygger alltså successivt både förmåga och kompetens, och bilden från Åklagarmyndigheten är att det är bra att koncentrera ärendena till två kamrar för att på det sättet få mer utväxling.

Det handläggs även vissa vägtrafikbrott som har skett yrkesmässigt och där företagsbot kan bli aktuell. Även detta har fungerat bra. När dessa två kamrar har hanterat det här har det inneburit en väsentlig ökning av antalet ärenden som lagförs genom företagsbot. Företagsboten leder till mer kännbara effekter och sanktioner, vilket är rätt.

Det finns säkert skillnader i enskilda ärenden i hur det faller ut. Ibland frias det, ibland läggs det ned och ibland blir det kännbara sanktioner. Jag kan konstatera att det inte kan vara så enkelt att Danmark gör allt rätt, för då hade vi inte haft dessa stora problem i Sverige. Väldigt många av gummi hjulen kommer också via Danmark till Sverige. Dessa lastbilar hade inte kommit till vårt land om Danmark eller Tyskland hade löst allt åt oss. Jag tror att många länder har problem med att regelverket om yrkestrafik på väg inte fungerar.

Vi har ett ansvar för att rätta till detta. Jag menar att en koncentration av ärendehantering till två kamrar inom Åklagarmyndigheten var rätt väg att gå och att det verkar ge goda resultat. Men det finns utvecklingspotential. Frågan är om detta verkligen ligger primärt i Åklagarmyndighetens hägn eller om det primärt är utredningsarbetet som vi har stora problem med. Detta kan man säkert fundera och reflektera över, men generellt sett kan man säga att trafikbrott har en hyggligt hög uppklaringsprocent. Det är inte så konstigt eftersom de ofta avgörs på plats.

Anf. 18 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Vi tar vår utgångspunkt i samma lagstiftning – om det är Danmark eller Sverige har ingen betydelse. Många av gummihjulen i Sverige kommer aldrig till Danmark. De kommer inte till Norge heller, utan de ligger och snurrar här inne hela tiden. Det är här vi har problem med otillåtet cabotage och allt vad det är. Det finns ett samband mellan problemen.

Man kan titta på vad som står i EU:s förordning 165/2014. Jag behöver inte läsa upp hela lagtexten, men så här står det i artikel 22: ”och i synnerhet på ett sådant sätt att ingen manipulationsutrustning kan manipulera eller ändra registrerade uppgifter.”

I artikel 32.3 står det: ”Det är förbjudet att förfälska, dölja, hemlighålla eller förstöra uppgifter på diagrambladet eller i färdskrivaren eller på förarkortet ... Fordonet får inte ha någon anordning som gör det möjligt att utföra ovannämnda manipulationer.”

Kan det skrivas tydligare? Ändå släpper man detta.

I den svenska lagstiftningen, som regleras i Svensk författningssamling, står det i förordning 2004:865 8 § att man vid vägkontroller ska kontrollera färdskrivarens funktion plus en del annat samt eventuellt missbruk av utrustningen.

Detta är alltså kontrolltjänstemännens uppgift. Poängen med att de ska göra detta är att man ska lagföra dem som gör fel. Annars är det helt meningslöst att ha en sådan skrivning. Jag kan inte förstå att man inte ser att man har alla verktyg i lagstiftningen för att straffa dem som rundar den. I 9 kap. i 865 finns ansvarsbestämmelser. Det är en hel massa.

När det gäller Adblue-utrustning, som ska se till att avgaserna får så lite påverkan som möjligt på människor och miljö – det som man i vardagstal kallar Euro 6 – står det i lagstiftningen, alltså i EU:s förordning 595/2009 i artikel 11.2 led e: ”Även manipulering av system för begränsning av NO_x-utsläpp ska betraktas som en överträdelse från tillverkarens, reparatörens respektive användarens sida som ska föranleda en sanktion. Detta ska inbegripa till exempel manipulering med system där förbrukningsbart reagens används.” Det är alltså Adblue.

Vidare står det: ”Att köra ett fordon utan förbrukningsbart reagens ska betraktas som en överträdelse från användarens sida som ska föranleda en sanktion.” Ändå blev det ingenting! Det är anmärkningsvärt. Åklagarens försvar var att det inte stod i proportion. Men snälla nån! Vad ska man göra då? Det står tydligt i lagstiftningen om två fall: manipulering av färdskrivaren och manipulering av Adblue-utrustningen. Ändå leder det ingensans.

Och det här är inte första gången. Så här har det varit vid åtskilliga tillfällen. Sådana här grova brott hamnar bara i arkivet. Det är inte acceptabelt.

Jag förstår mycket väl att statsrådet inte kan gå in och peka på Åklagarmyndigheten, men regeringen måste ändå kunna ge tydliga direktiv om hur sådant här ska skötas. Det är alldeles uppenbart att det finns brister i åklagarnas sätt att arbeta. Jag hoppas innerligt att statsrådet nu tar en diskussion med Åklagarmyndigheten så att sådant här inte uppstår. Vi har ett problem med förtroendet för vårt rättssystem när vanligt folk blir straffade och de som begår brott blir friade.

Anf. 19 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! När man tittar på Åklagarmyndigheten och vilka principer som vägleder deras arbete är det jättetydligt att trafikenheterna hos Åklagarmyndigheten har som utgångspunkt att förundersökningar mot utländska aktörer ska bedrivas på exakt samma sätt som mot svenska aktörer. Det innebär bland annat att också begära hjälp från andra stater i ärenden där det behövs. Om hjälp från annan stat behövs kan utredningen bli mer resurskrävande och dra ut på tiden, men utgångspunkten är att man ska behandla alla lika.

Straffvärdet avgör ju väldigt mycket om det står i proportion. Har vi för låga straff på vissa typer av överträdelser och brott blir det svårare att hantera en sådan situation. I EU är det något lättare. Är företaget, den misstänkta personen eller arbetsgivaren från ett EU-land måste man utfärda en europeisk utredningsorder. Det tar en del tid, och så får man kontakt och så får man tillbaka underlag. Det går hyggligt smidigt. Handlar det om ett land utanför EU måste man ansöka om rättslig hjälp, vilket oftast är en krångligare process och tar längre tid.

Detta är verkligheten för utredningssidan hos åklagarna. De måste gå igenom en sådan process.

Men då är vi återigen tillbaka vid vilken princip som gäller. När ska man genomföra en förundersökning? Förundersökningsplikten innebär en skyldighet att utreda de brott som begås. Sedan finns det en undantagsbestämmelse om detta inte står i proportion till den arbetsinsats och den kostnad det leder till. Den bedömningen gör myndigheten.

Det är väldigt svårt för mig att tycka att de här principerna som jag redovisat är dåliga. Dem tror jag att Thomas Morell och jag är ganska överens om. Sedan kan man fundera: Är straffvärdet tillräckligt högt för alla de här typerna av brott? Går det tillräckligt smidigt? Har vi tillräckligt bra utredningsmaterial som gör att det blir lätt att gå vidare med brotten? Det är sådana frågor man får ställa sig.

Jag uppfattar att Åklagarmyndigheten genom koncentrationen av ärenden har fått upp kompetensen och långsiktigheten i arbetet. Det har också blivit smidigare med de internationella kontakterna. Därmed har man större förutsättningar att gå till botten med frågorna och leda dem hela vägen fram. Men det är ingen hemlighet att inte alla dessa frågor utreds i botten och att man lägger ned en del förundersökningar eftersom man bedömer att kostnaden inte står i proportion till de straff som kan utmätas.

Anf. 20 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Vi har en lagstiftning som är tydlig med vad du får göra och vad du inte får göra. Då kan det inte vara så att bara för att du kommer från en annan stat – vi pratar nu om medlemsstater i EU, för det är sådana exempel jag har – är det fritt fram att inte följa regelverket och att göra i princip vad du vill utan att det blir någonting av det, samtidigt som vi hela tiden bötfaller svenska åkerier och svenska förare. Då får vi en skevhet som inte är acceptabel.

Det måste givetvis vara så att lagstiftningen träffar lika, oavsett om du kommer från Polen, som i det här fallet, eller om du kommer från Sverige. Det måste vara samma sak. Lagstiftningen måste träffa den som begår ett brott.

Tidningarna har uppmärksammat det här. Så här skriver tidningen Proffs: ”Den väluppfostrade och seriösa åkeriägaren tar sig för pannan. En åkare som ringde upp mig strax efteråt var riktigt uppgiven och funderade på om han bodde i Sverige. ’Landet som ska vara bäst i allt’, som han uttryckte det.”

Det finns åklagare som har tagit tag i detta och fått det att leda till fällande domar. De har alldeles uppenbart läst och förstått vad som står i lagstiftningen och driver ärenden, medan andra går den lätta vägen – eller, som vi sa när jag jobbade inom polisen, lyfter i den lätta änden. Det håller inte.

En av de absolut skarpaste i detta har tyvärr slutat men fanns annars på åklagarkammaren uppe i Östersund – en oerhört driven åklagare. Denna person skulle man haft som förebild när man utbildar åklagare. Om Åklagarmyndigheten hade haft flera av den kalibern hade det varit bra.

Anf. 21 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Thomas Morell, för att du lyfter upp just en åklagare i Östersund! Det är ju en av de kamrar som leder arbetet med och koncentrerar sig på den här typen av ärenden. Det gör man både i Karlskrona och i Östersund. Det beror på att man genom att jobba ofta med denna typ av ärenden kommer längre. Man blir effektivare på att utreda dem och gå hela vägen i mål.

Sedan kan det finnas enskilda ärenden där man känner att kostnaderna och tiden för att göra detta inte står i proportion till det straff som sedan ska utdömas. Det är en svår avvägning. Jag menar dock att de åklagarkamrar som nu är specialiserade på denna typ av brott har större möjligheter att gå i mål än åklagare som inte vanligtvis jobbar med detta. Jag tycker att det var rätt av Åklagarmyndigheten att professionalisera och specialisera dessa kamrar för att ännu mer prioritera just brott på trafikområdet. Jag hoppas att Thomas Morell, eftersom han lyfte upp Östersund, också tycker att det verkar vara en klok väg att gå.

Jag kommer inte att ha synpunkter på enskilda åklagares arbete eller hur de arbetar med enskilda fall, men jag noterar ändå att Åklagarmyndigheten har vidtagit åtgärder för att få upp nivån och kompetensen i denna typ av frågor. Samtidigt återstår mycket arbete för att alla åkare som bryter mot lagen i Sverige ska drabbas av både sanktioner och straff och för att se till att vi får ordning på svenska vägar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.57 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Anf. 22 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av miljö- och klimatminister Per Bolund, statsrådet Anders Ygeman, statsrådet Jennie Nilsson och statsrådet Anna Hallberg.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Miljö- och klimatminister Per Bolund besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Frågestund

Sveriges roll i det globala miljöarbetet

Anf. 23 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Nyligen höll president Biden ett toppmöte om klimatet. Bland de inbjudna var länder som visat ledarskap i klimatfrågan och länder i vår närhet, som Danmark och Norge, men tyvärr inte Sverige.

Till slut lyckades Sverige få en inbjudan till ett rundabordssamtal i marginalen av mötet, som man sedan försökte bilda som att det var själva mittpunkten på mötet.

Det värsta med regeringens cirkus kring klimatmötet är egentligen inte att man överdriver sin egen roll och betydelse utan att man förminskar klimatpolitiken till ett pr-jippo. För när statsrådet Bolund väl talade på mötet sa han inte ett ord om de konkreta verktyg som måste till för att hejda världens utsläpp. Nästa gång kanske Sverige kan få en inbjudan på riktigt om vi faktiskt har en agenda för det internationella klimatarbetet.

Varför driver inte regeringen på för att fler länder ska sätta pris på sina utsläpp?

Anf. 24 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Jessica Rosencrantz, för att du lyfter en väldigt viktig och glädjande fråga som handlar om Sveriges viktiga position när det gäller det internationella klimatarbetet!

Det är väl känt – Jessica Rosencrantz kan nog fråga vem som helst runt om i resten av världen – att Sverige är ett föredöme som många länder tittar efter och följer. Det gäller även USA, vilket är uppenbart eftersom vi blev inbjudna att delta i det rundabordssamtal som faktiskt inledde den andra dagen av Joe Bidens Leaders Summit.

Det är värdefullt att kunna vara med i dessa sammanhang och föra fram Sveriges röst. Ett exempel på vårt ledarskap är också att USA i samband med klimattoppmötet beslutade sig för att ställa sig bakom det internationella industrisamarbete som Sverige och Indien har inlett, Leadit. Det visar på hur mycket det betyder att vi gör skillnad och att vi nu gör stora investeringar i Sverige för en fossilfri industri. Då vill andra länder, till exempel USA, följa efter.

Tills man har suttit i ett toppmöte med John Kerry tycker jag kanske att man ska ha en lite lägre attityd i frågan.

Anf. 25 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Som sagt hoppas jag att Sverige kan få en riktig inbjudan nästa gång till det rum där de stora länderna sitter och diskuterar de avgörande besluten.

Min fråga kvarstår: Vad är regeringens agenda inför FN:s klimatförhandlingar nu i höst? Är det ett pris på utsläpp, som vi vet skulle göra skillnad? Är det att få på plats ett ramverk för internationella klimatinvesteringar där rika länder kan hjälpa fattigare? Detta sa inte Per Bolund ett ord om på det rundabordssamtal som ägde rum. Vad är regeringens prioriteringar? Har man några sådana?

Anf. 26 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag underströk på mötet – och det gör jag också i andra sammanhang – att Sverige har flera roller. Det gäller dels att minska våra utsläpp i vårt land, och det gör vi bland annat genom historiskt stora industrisatsningar som tidigare regeringar inte har varit i närheten av, dels att vara med och finansiera fattigare länders resa.

Det är precis de här frågorna som är aktuella inför Glasgowntoppmötet. Där krävs att länderna, inklusive Sverige, nu visar att vi vill driva på. Vi vill göra ännu mer både i att hjälpa och att själva göra våra insatser. Jag hoppas att också riksdagen står bakom detta.

Invandringen och mäns våld mot kvinnor

Anf. 27 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Per Bolund och jag tillstår garanterat båda två att mäns våld mot kvinnor länge har varit ett problem i Sverige.

Det som skiljer oss åt är att jag också erkänner att en faktor i detta är ett importerat problem – detta eftersom det råder stora skillnader mellan svenska normer och vissa normer i huvudsakligen Afrika och Mellanöstern. Svenska normer innebär ett tryck från kollektivet på att behandla kvinnor väl; annars blir man socialt utstött. Andra normer kan innebära att det finns ett kollektivt tryck på att slå sin fru eller dotter för att upprätthålla någon påstådd heder; annars blir man socialt utstött. Det är alltså det totalt omvända.

Kollektiv acceptans av mäns våld mot kvinnor är inte en svensk norm. Men så är fallet i delar av kulturer som vi importerar till Sverige. Erkänner Per Bolund detta?

Anf. 28 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor är ett oerhört allvarligt samhällsproblem. Jag är väldigt glad över att frågan äntligen har kommit så högt upp på dagordningen som den verkligen förtjänar.

Det är ett samhällsproblem som vi aldrig någonsin ska eller kan acceptera. Det är också ett samhällsproblem som vi måste angripa oavsett vem det är som står för våldet. Man kan titta i statistiken och med väldigt starkt fog säga att det som förenar dem som begår mycket av våldet i vårt samhälle är att de är män. Det är en fråga som vi behöver ta oss an, det vill säga att det inte räcker att bara ta oss an dem som har begått våldsbrotten och se till att de får de straff de förtjänar. Vi måste också klara av att jobba

förebyggande. Det gör vi på många olika sätt, inte minst genom att lyfta vikten av att diskutera mansnormer och även angripa de problem som finns med hedersvåld i vårt samhälle.

Men där är det viktigt att vi ska angripa dessa problem och dessa rötter oavsett vem det är som utför våldet.

Prot. 2020/21:120
6 maj

Frågestund

Anf. 29 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Regeringen erkänner att hederskultur finns i Sverige och att hederskultur är ett utbrett problem. Man har vidtagit vissa åtgärder på området.

Alla förstår dock att hederskultur inte har uppkommit här i Sverige genom att några svenskar har fått för sig att prova på det. Det har importerats hit. Om regeringen erkänner hederskultur måste de också erkänna att den har importerats, och därigenom även en del av mäns våld mot kvinnor.

Anf. 30 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag är verkligen djupt bekymrad över Sverigedemokraternas inställning i den här frågan. Jag tycker att den är att blunda för den verklighet som alla vet – i alla fall vi som är beredda att titta både framåt och bakåt i historien – är någonting som Sverige har haft under långt tid. Och väldigt mycket av det våld mot kvinnor som begås av svenskar men även av människor med invandrarbakgrund handlar just om någon form av hederskultur, det vill säga att det handlar mycket om kontroll – att kontrollera en partner och att hela tiden sätta press på partnern i relationer till andra människor. Vi ska motarbeta det oavsett vem det är som är gärningsman.

Service på landsbygden

Anf. 31 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! 87-åriga Gerd Eriksson hittades nedkyld av sin son. Det gick inte att ringa efter ambulans eftersom telenätet kopplats bort utan fungerande alternativ.

Jag står här med ett brev från Anne-Christine och Stig Engdahl i Uddalen i Dalsland som vittnar om försämrad postservice och sårbarheten när man inte kan kommunicera med omvärlden.

Hur ser statsrådet Ygeman på att de som bor på landsbygden får det allt svårare att leva ett fullgott liv på samma sätt som människor i de större städerna? Utan ett fast telefonnät kommer många inte att kunna kontakta sina anhöriga eller ringa 112.

Parallellt ligger bredbandsutvecklingen efter, vilket gör att människor på landsbygden kommer att bo utan vare sig täckning eller telefoni. Likaså försämras servicen vad gäller breven och posten.

Hur försvarar statsrådet det som nu framstår som en avveckling av landsbygden? Vad säger han till dem som behöver jobba på distans, till skoleleverna som behöver ta del av distansundervisning eller till dem som behöver komma i kontakt med sjukvården digitalt?

Anf. 32 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Mitt besked är väldigt enkelt, Annika Carlsson. Du ska ha tillgång till bra kommunikationer och bra digital infrastruktur oavsett var i landet du befinner dig och oavsett var i landet du bor.

Det går faktiskt åt rätt håll, även om det inte låter så på Annika Carlssons beskrivning. 95 procent av svenskarna har i dag tillgång till snabb uppkoppling i sin omedelbara närhet. Det går tre gånger så snabbt att bygga ut bredbandet på landsbygden som det gör i våra storstäder. Och för varje år som går har allt fler svenskar en mobil uppkoppling. Men vi nöjer oss inte förrän varje svensk, oavsett var man bor, har tillgång till en snabb uppkoppling – mobilt eller via bredband. Det är också bakgrunden till att vi tillsammans med Centerpartiet sjudubblade stödet till bredbandsutbyggnad i den senaste budgeten.

Anf. 33 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Det är väldigt vackra ord, och det är ord som går i rätt riktning. Jag kan bara hålla med om det. Men det räcker inte. Vackra ord räcker alltså inte i detta fall.

Sonens upplevelse när det inte går att få tag på ambulans och när han inser att hans mor är på väg att lämna honom eller bristande möjligheter att faktiskt ha kontakt med sjukvården eller Skatteverket – även om man kanske inte har lika stort önskemål om det – omöjliggör förutsättningarna för att faktiskt bo och leva i hela landet.

Anf. 34 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag känner inte till de exakta händelserna i detta speciella fall. Jag kan bara konstatera att denna mobilnests backupkapacitet inte levde upp till den standard och de lagkrav som vi har i Sverige. Hade den gjort det hade det gått att larma 112. Det är naturligtvis så att alla mobiloperatörer måste se till att de lever upp till de lagkrav som vi har här i landet. Annars kan man inte vara mobiloperatör.

Miljöhänsynen i svenskt skogsbruk

Anf. 35 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöminister Per Bolund.

Våra skogar blir alltmer utarmade avseende biologisk mångfald. Skogsstyrelsen konstaterade nyligen i en utvärdering att vårt miljömål om levande skogar utvecklas negativt – inte positivt. Ett av skälen till det är det alltmer intensiva skogsbruket i Sverige. Det finns flera exempel på hur skyddsvärda skogar avverkas i Sverige.

I den skogsutredning som regeringen har tagit fram finns det inga konkreta förslag till hur miljöhänsynen i svenskt skogsbruk ska stärkas.

Fru talman! Med anledning av detta vill jag fråga miljöminister Per Bolund: Vad gör regeringen för att stärka miljöhänsynen i svenskt skogsbruk?

Anf. 36 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för en oerhört viktig fråga. Det är tyvärr fortfarande för många som inte känner till att vi befinner oss i flera

parallella väldigt allvarliga kriser. Det är en klimatkris, som de flesta har fått upp ögonen för, men också en naturkris med en enorm utrotningstakt av de djur och växter som vi delar denna planet med. Där måste vi alla göra mer, inte minst när vi har ett globalt toppmöte i Kina i höst som ska avgöra just framtiden för den biologiska mångfaldspolitiken på global nivå.

Därför har regeringen också gjort unika satsningar. Vi har satsat mer än någon tidigare regering – hittills 6 miljarder kronor – på att skydda värdefull mark. Vi har ökat skyddet av havsområden väldigt kraftigt jämfört med tidigare. Men vi har också sagt väldigt tydligt att staten ska vara en föregångare när det gäller hållbart skogsbruk. Det är ett arbete som vi är mitt inne i. Det kommer också att vara en del av de diskussioner som nu ska leda fram till en ny skogspolitik.

Jag är också glad över att statliga Sveaskog nyligen kom med en ny inriktning där man säger att man ska pröva andra skogsbruksmetoder och se hur man kan miljöanpassa sitt skogsbruk.

Anf. 37 JENS HOLM (V):

Fru talman! Nu handlade inte min fråga om ökat skydd av skogen, utan den rörde hur vi kan få ett mer hållbart skogsbruk i Sverige. Då har regeringen tagit fram en skogsutredning som är ensidigt fokuserad på att stärka äganderätten, eller kan miljöministern peka på konkreta förslag från Skogsutredningen som syftar till att stärka miljöhänsynen i svenskt skogsbruk? Jag hörde inget konkret förslag från miljöministern om hur miljöhänsynen ska stärkas i svenskt skogsbruk.

Anf. 38 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Om Jens Holm hade läst hela punkten i januariavtalet som rör skogen hade det varit väldigt tydligt för honom att det där finns punkter som handlar om hur vi kan skydda värdefull natur, som är en viktig faktor när det gäller biologisk mångfald, men också om hur vi ser till att anpassa skogsbruket så att det blir mer miljöinriktat och inte minst att staten ska vara en föregångare på detta område. Där driver vi såklart på genom den myndighetsdialog som vi har, genom att styra våra myndigheter. Men vi ser också att till exempel nya skogsbruksmetoder börjar växa fram som även Sveaskog har sagt att de kommer att använda sig av.

Beslut om slutförvar av kärnavfall

Anf. 39 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill vända mig till Sveriges energiminister Anders Ygeman.

Vi vet alla här i kammaren att energiförbrukningen kommer att öka. Elförbrukningen kommer att gå upp drastiskt de närmaste tio åren.

Det är bekymmersamt att det i går kom ett meddelande från det statligt helägda bolaget Vattenfall där de rapporterade till Nord Pool att om regeringen inte fattar beslut senast den 31 augusti när det gäller slutförvaret bör man stänga ned kärnkraften i Forsmark.

Då undrar jag hur statsrådet, som är ansvarig för denna fråga, ser på den nödsignal som nu kommer från Vattenfall. Hur ska ni egentligen agera när det gäller denna för Sverige viktiga fråga om energiförsörjningen?

Anf. 40 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! För ordningens och sakens skull ska jag säga att det är Per Bolund som handlägger frågan i regeringen. Vill man ställa frågor om slutförvaring av kärnbränsle är det till honom som man bör rikta frågan.

Det är klart att regeringen agerar för att de tillståndsansökningar som kommer till regeringen också besvaras och handläggs på det sätt som ska göras.

Såvitt jag förstår kommer frågan om mellanlager och slutlager att hanteras på ett sådant sätt att man kommer att kunna fortsätta med kärnkraften.

Anf. 41 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Det allvarliga är att man säger att man kommer att behöva stänga ned det första kärnkraftverket om två och ett halvt år.

Vi hade en debatt här i kammaren den 21 april. Då sa faktiskt statsrådets partikamrat Laila Nagari att hon inte har något förtroende för Per Bolunds agerande i denna fråga.

Då är frågan: Är detta en hållning som Socialdemokraterna har som parti när det gäller Bolunds agerande i denna fråga?

Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag tror att min partikollega heter Laila Naraghi, för ordningens skull.

Jag kan försäkra Mikael Oscarsson om att jag har fullt förtroende för Per Bolunds och regeringens hantering av frågan.

Det nordiska samarbetet

Anf. 43 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Anna Hallberg.

Vi är många som ser fram emot att gränserna mellan våra nordiska länder öppnas igen. Det har varit en svår tid med restriktionerna under pandemin.

Det nordiska samarbetet är otroligt viktigt för oss. Vi ser fram emot att kunna komma över det skadade förtroende som faktiskt finns bland många i de nordiska länderna och arbeta vidare så att man känner förtroende på så sätt att man kan ta det där jobbet i Norge, åka till sin sommarstuga i Finland eller träffa sina nära och kära som bor på andra sidan gränsen och som alltid har bott nära men nu känns långt borta.

Jag vet att ni fortsätter att jobba för ett nära samarbete och har tillsatt en utredning. Jag skulle vilja höra vilka som är de svåraste utmaningarna vi nu har och vad denna utredning kan leda till.

Anf. 44 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Tack, Eva Lindh, för en fråga om något som Sverige verkligen har varit aktivt i under det senaste året och under pandemin!

Det nordiska samarbetet har blivit hårt prövat under det här året, men vi har också lärt oss väldigt mycket. Sverige och den svenska regeringen har varit pådrivande för att hitta lösningar framåt. Vi ska se på en helt ny modell för samarbete mellan de nordiska regeringarna, för det yttersta svaret ligger trots allt där.

Även jag och de andra nordiska samarbetsministrarna behöver hitta en ny modell för att hantera vårt samarbete också i kriser. Jag har, som svensk Nordenminister, under en lång period föreslagit att vi ska ta fram en ny modell för detta.

Jag är väldigt glad över att det finska ordförandeskapet har tagit vara på detta. Den 29 april hade vi ett extrainsatt ministerrådsmöte och fattade beslut om att tillsätta en utredning för att hitta en väg framåt för de nordiska regeringarnas samarbete även i kris. Jag har stora förhoppningar på denna utredning, som kommer att levereras i november eller december inför Nordiska rådets session i år.

Anf. 45 EVA LINDH (S):

Fru talman! Det känns väldigt lovande, för jag tror att vi i de nordiska länderna har stor nytta av varandra i vårt samarbete. Vi är ju flera små länder, och vi blir starkare tillsammans.

Jag vill lyfta in en fråga som jag tycker känns väldigt viktig. Den gäller barnperspektivet.

Det finns många barn som inte har fått träffa båda sina föräldrar därför att den ena föräldern finns på andra sidan gränsen. Vill du bara säga någonting om detta, Anna Hallberg? Vad har du för medskick, och hur kan vi jobba med detta framöver?

Anf. 46 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Det här är verkligen en av de mest centrala frågorna. Hur kan de familjer som bor på båda sidor om en gräns och som är beroende av att gränserna är öppna fungera?

Barnen har kommit i kläm, inte minst vad gäller Norge. Det är fortfarande så, eftersom veckopendlingen inte har öppnat. Senast förra veckan hade jag en dialog med den norska regeringen om just detta. Barnens föräldrar har fastnat i Norge och vågar inte åka hem, för då får de ingen lön.

Det är den ena frågan. Den andra frågan är att man från Norges sida kräver att barn som veckopendlar mellan skilda föräldrar ska börja testas. Det är väldigt jobbigt för barnen att hantera detta.

Det här har vi lyft upp. Vi försöker att lösa det, och vi i Sverige tar ett ansvar för detta.

Åtgärder för en fossilfri återhämtning

Anf. 47 EMMA HULT (MP):

Fru talman! En av vår tids största utmaningar är klimatförändringarna. Vi har inte lång tid på oss att lyckas vända trenden. Det är bråttom.

Regeringens initiativ Fossilfritt Sverige har tillsammans med branscher de senaste åren presenterat hela 22 färdplaner för hur dessa branscher ska kunna ställa om. I dag har Fossilfritt Sverige presenterat sin rapport *Fossilfri återhämtning*. Fossilfritt Sverige menar att höstens budget är den

stora chansen för Sverige att utnyttja det möjlighetsfönster, som man kallar det, som nu finns. Det handlar om att samtidigt sätta igång ekonomin efter coronapandemin och accelerera utvecklingen mot att bli världens första fossilfria välfärdsland.

Min fråga till statsrådet Per Bolund är om statsrådet och regeringen håller med om Fossilfritt Sveriges slutsats att det är nu vi har möjligheten att verkligen accelerera utvecklingen för att bli världens första fossilfria välfärdsland.

Anf. 48 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Emma Hult, för en otroligt viktig fråga, inte minst med tanke på att det är ett akut läge – vi måste agera nu.

Det som Emma Hult tar upp är en framgångssaga för Sverige där vi visar hur vi tillsammans – näringsliv, stat och offentlig sektor – kan få närmast mirakel att hända. Vi håller på att förändra en teknik för att göra stål som vi haft med oss i 1 000 år till att nu börja göra stål med vätgas. Vi går över från den gamla förbränningsmotorn till att börja använda elbilar.

Många olyckskorpar har kraxat – inte minst i denna kammare – om att en aktiv klimat- och miljöpolitik skulle vara en nackdel för Sverige och driva jobb utomlands. Nu ser vi resultatet: Genom att vi är föregångare kommer investeringarna till Sverige. Det är här de gröna jobben skapas genom en nyindustrialisering.

Detta ska vi vara glada och stolta över, men vi får aldrig slå oss till ro. Vi måste hela tiden vässa oss och göra mer. Budgeten i höst är en fantastisk möjlighet att göra en grön återhämtning där vi sätter igång ekonomin efter pandemin med gröna förtecken och bygger världens första fossilfria välfärdsland.

Anf. 49 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Tack, statsrådet, för ett glädjande svar!

En annan del i att klara denna omställning handlar om kompetens. Vi har stor kompetensbrist inom många av de sektorer som nu ska ställa om. Min fråga till statsrådet är: Hur jobbar regeringen med att komma till rätta med den kompetensbrist som finns när det gäller såväl gymnasieskolans utbildningar som högre utbildning och vidareutbildning?

Anf. 50 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Detta är en utmaning som också är en fantastisk möjlighet. Vi har ju för stor arbetslöshet i vårt land, inte minst efter pandemin. Här skriker nu industrin efter arbetskraft; det finns tiotusentals jobb som behöver tillsättas.

Regeringen har redan rivstartat med ett kompetenslyft där vi har fått till många tiotusentals platser inom utbildningsväsendet. Nu behöver vi göra ännu mer. Vi behöver växla upp och se till att vi också vidareutbildar den som kanske är utbildad inom förbränningsteknik men nu behöver lära sig elbilsteknik. Här har vi en enorm möjlighet.

Anf. 51 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Min fråga är en allmänpolitisk fråga om skog, och jag tänkte ställa den till Per Bolund. Den ligger dock väldigt nära Jennie Nilssons ansvarsområde, så ministrarna får väl själva avgöra vem som är bäst lämpad att svara på den.

Sedan den 1 januari 2020 har regeringen accepterat att Trafikverket tar ut en avgift för att lämna ut tillstånd att lägga upp virkestravar utmed allmänna vägar. Avgiften är på 2 900 kronor. Denna avgift fanns inte tidigare, och den 22 april 2020 tog riksdagen beslut om att en återgång skulle ske och att man inte längre skulle ta ut någon avgift för tillstånd för virkesupplag utmed våra vägar.

Det är ju viktigt i en demokrati att regeringen följer beslut som fattats av riksdagen i demokratisk ordning. Nu har det gått drygt ett år sedan riksdagsbeslutet, men regeringen har fortfarande inte tagit bort avgiften för tillstånd för virkestravar. Min fråga till ministern är: Varför har avgiften inte tagits bort, och när kommer den att tas bort?

Anf. 52 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är viktigt att sätta Sten Berghedens fråga i ett perspektiv där vi också ser att svenskt skogsbruk har stora framgångar och att de produkter som man producerar är hett eftertraktade både på den svenska marknaden och på den internationella marknaden, inte minst när vi nu söker klimatsmarta lösningar. Svenskt skogsbruk har en god framtid.

Detta är en fråga som kanske framför allt riktar sig till infrastrukturministern, men det är självklart en utgångspunkt för Sveriges regering att lyssna till och hörsamma riksdagens önskemål. Alla frågor, även då riksdagen tar initiativ, måste beredas inom Regeringskansliet, och jag utgår från att detta sker även i denna fråga.

Låt oss inte luras av att detta skulle vara ett hot mot svenskt skogsbruk – tvärtom ser vi att både jordbrukssektorn och svenskt skogsbruk går bra och kommer att fortsätta göra det när världen söker mer klimatsmarta lösningar.

Farliga kemikalier i produkter för barn

Anf. 53 YASMINE ERIKSSON (SD):

Fru talman! Jag riktar min fråga till miljö- och klimatministern.

Kemikalieinspektionen släppte i dagarna en rapport om tillsyn av e-handeln. Via olika digitala marknadsplatser köpte man in och testade produkter, däribland produkter riktade till barn. Över hälften av de produkter i Kemikalieinspektionens test som var köpta från länder utanför EU innehöll förbjudna och farliga ämnen som är giftiga både för miljön och för människan – ämnen som är reproduktionshämmande eller cancerframkallande eller som påverkar vårt nervsystem och barns inlärningsförmåga.

Trots att Kemikalieinspektionen efter upptäckten har kontaktat dessa marknadsplatser och påpekat problemen har flera av dem fortsatt att sälja produkterna. Därför vill jag fråga ministern: Hur ska regeringen stoppa införseln av alla dessa skadliga produkter till Sverige? Och vad kan man

Frågestund

göra för att öka konsumenternas medvetenhet, så att de kan göra säkra och hållbara köp?

Anf. 54 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Yasmine Eriksson, för en otroligt viktig fråga!

Vi vet att de kemikalier som används som är miljö- och hälsostörande har en väldigt stor påverkan på oss och på vår biologi men också på vår natur. Därför har vi ett stort ansvar att minska användningen av farliga kemikalier.

Regeringen har gjort mycket. Vi har infört en kemikalieskatt. Vi har också agerat aktivt inom EU för att förbjuda de allra farligaste kemikalierna. Det har hänt mycket, men mycket återstår att göra.

Vi har också gett Kemikalieinspektionen i uppdrag att göra den här studien. Det är väldigt värdefullt att få den informationen, och utifrån den kan vi också agera framåt.

Konsumentverket arbetar med att informera konsumenterna om bland annat de här riskerna. Men vi behöver också stärka tullens möjlighet att arbeta. Inte minst behöver vi jobba gemensamt inom EU för att se till att vi inte på den inre marknaden får in produkter som faktiskt är farliga för våra konsumenter.

Regeringen arbetar också ytterligare med ett globalt kemikalieavtal så att vi på global nivå kan förbjuda de farligaste kemikalierna, och det är viktigt i en globaliserad värld.

Sanering av förorenade vattenförekomster

Anf. 55 MAGNUS EK (C):

Fru talman! Jag hade gärna i mån av tid ställt frågor till alla de närvarande statsråden, men min fråga riktar sig till miljöminister Per Bolund.

Sverige är genom EU:s vattendirektiv förbundet att se till att vi har en god miljöstatus i våra vattenförekomster, både grundvatten och ytvatten.

Miljöstatusen påverkas också av gamla miljösynder i gamla industritomter, gamla industriföreningar, hamnar, marinor och båtupplag. När det gäller exemplen hamnar och båtuppställningsplatser vet vi att mer än hälften av dem i Sverige inte ens är inventerade. Än mindre har man börjat ta tag i och åtgärda de eventuella brister som finns. Det finns nu en växande oro runt om i landet för att man inte kommer att mäta med att inventera och rätta till de gamla miljösynderna.

I det här fallet har Centerpartiet, som statsrådet vet, drivit på för att vi ska lägga mer pengar från statens sida på sanering för att hjälpa till att lösa de här problemen. Men vad, utöver detta, ser statsrådet att man kan och kommer att göra för att hjälpa de lokala aktörerna att åtgärda bristerna och slippa viten?

Anf. 56 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Magnus Ek, för en otroligt viktig fråga! Den berör ju just kemikalierna och det hot som de utgör för vår och planetens hälsa. Här har vi jobbat väldigt aktivt. Inte minst när det gäller vattenarbetet har den här regeringen lagt in en extra växel jämfört med alla tidigare regeringar.

Vi har också skjutit till historiskt stora resurser när det gäller sanering, och det får effekt. Senast vi räknade var det 2 700 gamla platser med dumpade kemikalier, som utgör en hälsorisk, som man hade lyckats åtgärda.

Men vi behöver göra ännu mer. Vi behöver fortsätta att avsätta de medel som krävs för att komma i kapp och leverera i fråga om miljömålet ett giftfritt samhälle. Vi behöver också jobba med kompetensförsörjning och hjälpa kommuner och lokala företrädare med den kunskap som krävs om hur man bäst tar hand om olika former av gifter, hur man går till väga, hur man sätter spaden i backen och får bort de här problemen en gång för alla. Det kommer att kräva resurser men också kunskap och kompetens.

Stopp för vapenförsäljning till Colombia

Anf. 57 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Ministrarna får avgöra vem som ska svara på min fråga.

De senaste dagarna har många mördats och tusentals arresterats, torturerats och våldtagits i Colombia. Dessutom har många sociala ledare systematiskt mördats genom åren, och jag väntar fortfarande på ett fördömande av detta från regeringen.

Samtidigt har den svenska regeringen signerat vapenhandelsfördraget ATT. Med tanke på att Colombias regering vid upprepade tillfällen har bombat byar i Colombia skulle det inte vara förvånande om det händer igen.

Jag undrar om regeringen kommer att avstå från vapenhandel med Colombia. Jag tänker också på exempelvis de Jas-plan som man förbereder.

Anf. 58 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Tack, Lorena Delgado Varas, för en väldigt viktig och aktuell fråga!

Jag vill inleda med att säga att den av Sveriges riksdag antagna exportkontrollagstiftningen för krigsmateriel är bland de strängaste i världen.

Vi har en myndighet, Inspektionen för strategiska produkter, ISP, som är ansvarig tillstånds- och tillsynsmyndighet. ISP fattar självständigt sina beslut utifrån en helhetsbedömning. Där utgör även förhållandena när det gäller mänskliga rättigheter en otroligt viktig och central del av beslutsunderlagen.

Det stämmer att frågan om stridsflygplan har diskuterats mellan svenska och colombianska regeringsföreträdare. Men som statsråd kan jag inte gå in i specifika affärer. Det är som sagt ett myndighetsbeslut som ligger i botten.

Man ska också komma ihåg att den colombianska försvarsmakten spelar en avgörande roll i genomförandet av det fredsavtal som nu ligger på bordet. Därför är det viktigt att Sverige har en nära dialog med den colombianska regeringen angående detta.

Vaccinering av veckopendlare

Anf. 59 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Pandemin har verkligen försämrat det nordiska samarbetet. Det är snarare så att gränsen mellan Sverige och Norge aldrig i modern tid har varit skarpare än vad den är nu.

Svenskar – det kan vara egenföretagare som arbetar i Norge – har erbjudits vaccin just nu och har glädjen att se fram emot att få den där sprutan i armen, men de är veckopendlare. De kan inte åka hem till Sverige och få sitt vaccin, för då stoppas de från återinträde.

Vaccinet är ju lösningen framåt, att så många som möjligt erbjuds och faktiskt tar vaccinet, men de svenskar som veckopendlar eller egenföretagare stoppas ju i praktiken från den möjligheten.

Det är synnerligen nödvändigt att vi i Sverige gör vad vi kan, så min fråga till statsrådet Hallberg är: Vad gör regeringen för att svenskar som ska ta vaccinet får den chansen?

Anf. 60 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Tack, Acko Ankarberg Johansson, för en fråga som jag som Nordenminister ständigt jobbar med nu!

Vi har en pågående dialog med den norska regeringen, och den är intensiv. Det handlar om att få både egenföretagare och veckopendlare att kunna ta sig över gränsen och naturligtvis också använda den möjlighet som nu öppnas upp med vaccinet. Dialogen handlar också om att pragmatiskt kunna hantera vaccinationer på båda sidor om gränsen och att vi får en nordisk gemenskap i detta.

Jag har också föreslagit att våra myndigheter ska jobba mycket tätare med detta, så att vaccinationsfrågan kan bli mer av en nordisk fråga. Sedan behöver vi också diskutera frågan om vaccinationspass i en nordisk kontext. Det finns ju andra statsråd här som också hanterar den frågan.

Det är otroligt viktigt att vi får dialogen att leda vidare till en konkret lösning i närtid. Vi jobbar på den just nu, men Norge måste naturligtvis också vara med på lösningen. Vi driver detta från Sveriges sida.

Jag hoppas på en lösning i närtid.

Förbud mot otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan

Anf. 61 ANNA VIKSTRÖM (S):

Fru talman! EU-direktivet UTP, om otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan, vill förbjuda ett antal affärsmetoder som ofta förekommer i livsmedelsbranschen, bland annat beroende på dagligvaruhandelns oligopolliknande koncentration.

Vi socialdemokrater vill säkra att svenska livsmedelsproducenter inte längre ska kunna utnyttjas av de dominerande livsmedelskedjorna i Sverige.

I en lagrådsremiss föreslår regeringen att oetiska affärsmetoder i livsmedelskedjan ska förhindras. Det skulle innebära att enskilda livsmedelsproducenter får ett starkare skydd mot de dominerande kedjorna. Det förbättrar också förutsättningarna för att nå livsmedelsstrategins mål om att öka den svenska livsmedelsproduktionen.

Min fråga till statsrådet Jennie Nilsson är: På vilket sätt kommer regeringens förslag om att implementera UTP-direktivet att förbättra villkoren för våra lantbrukare gentemot dominerande livsmedelskedjor?

Prot. 2020/21:120
6 maj

Frågestund

Anf. 62 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, Anna Vikström, för en viktig fråga!

Precis som Anna Vikström säger ligger nu ett förslag på riksdagens bord som handlar om att implementera UTP-direktivet i Sverige. Regeringens utgångspunkt, när vi har berett frågan, har varit att den ska harmonisera med den livsmedelsstrategi som vi gemensamt har tagit fram i denna kammare. En av dess viktigaste uppgifter är att stärka lönsamheten i primärproduktionen och i hela kedjan. Det enskilt viktigaste sättet att göra det är att säkerställa att man i primärproduktion eller som liten aktör i livsmedelskedjan kan få rimligt betalt för den många gånger extra höga kvalitet som vi har på varor producerade i Sverige. Då är det här förslaget jätteviktigt.

LRF och Livsmedelsföretagen har också uttryckt önskemål om att Sverige ska implementera UTP-direktivet i enlighet med regeringens förslag.

Vindkraften och det kommunala självbestämmandet

Anf. 63 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöminister Per Bolund.

Förra söndagskvällen tog *Agenda* upp problemet med etableringen av vindkraft ute i landet och att det är många grannar och närboende som störs av den.

Kommunerna har i dag veto över om de vill ha vindkraft eller inte, och miljöministern framförde att det snart kommer en proposition från regeringen om att det kommunala vetot ska tas bort. Kommunerna ska endast få ta ställning i början av processen för etablering av vindkraft. Under processtiden kan det dock bli maktskifte i kommunen från rödgrönt till blått.

Kommer regeringen och miljöministern att försvaga det kommunala självbestämmandet?

Anf. 64 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Svaret på den frågan är ett entydigt nej. Regeringen kommer inte att försvaga det kommunala självstyret. Det är en viktig princip som vi har arbetat efter och kommer att arbeta efter.

Däremot har vi tillsatt en utredning för att titta på hur beslutsprocesserna för vindkraftsetableringar går till eftersom det har funnits en unik reglering kopplad till just vindkraften i kommunernas arbete. Det har lett till en hel del utmaningar, inte minst en svårförutsägbarhet för såväl dem som vill bygga vindkraft som befolkningen om vad beslutet i slutändan kommer att landa i. Blir det ett ja eller ett nej? Ibland kan besluten komma väldigt sent i processen, vilket ju skapar en stor osäkerhet.

Utredningen tittar på hur man kan bevara det kommunala självstyret och kommunens självbestämmande över exploatering och investeringar och samtidigt hitta en annan metod för kommunernas beslutsrätt som också möjliggör att vi gör stora investeringar.

Hittills har vi investerat 100 miljarder i svensk vindkraft, och vi vill gärna se ännu större investeringar framöver.

En fungerande telefoni i hela landet

Anf. 65 DAVID PEREZ (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Anders Ygeman.

Stomnätet, eller kopparnätet som det ibland kallas och som många fortfarande är beroende av, föreslås vara helt borta senast 2026. I samband med detta finns en utbredd oro, i synnerhet på landsbygden, för att man inte kommer att ha ett fullgott alternativ på plats innan dess.

Utbyggnaden har varit särskilt eftersatt på glesbefolkade platser, och många är som sagt fortfarande beroende av stomnätet för grundläggande kommunikation. Risker finns att vissa kommer att hamna i ett digitalt ut-
anförskap om inte tillräckligt mycket görs.

Min fråga till statsrådet är därför: Hur tänker regeringen agera för att säkerställa att alla delar av Sverige har en fungerande lösning för telefoni innan det fasta telefonnätet monteras ned?

Anf. 66 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, David Perez, för frågan!

Svaret är att se till att det finns en bra mobiltäckning i hela landet och att alla svenskar har tillgång till en snabb uppkoppling av bra kvalitet oavsett var man verkar. Det är två riksdagsbundna mål. Mobilmålet ska nås 2023 och bredbandsmålet, det vill säga att alla ska ha tillgång till en snabb uppkoppling, ska nås 2025.

Enligt uppgift från Telia är deras mål att ta kopparnätet ur drift till 2026, alltså tre år efter att alla svenskar ska ha tillgång till en bra mobiltäckning och ett år efter att alla ska ha tillgång till en bra bredbandsuppkoppling.

Det är glädjande att bredbandsuppkopplingen på landsbygden nu ökar tre gånger snabbare än i tätort. Förra året hade 95 procent av svenskarna tillgång till en snabb uppkoppling i sin omedelbara närhet.

Handelsrelationen med USA

Anf. 67 SOLANGE OLAME BAYIBSA (S):

Fru talman! Min fråga går till utrikeshandelsminister Anna Hallberg.

USA är vår tredje största handelspartner och har ända sedan 50-talet varit en viktig strategisk part i utvecklingen av den svenska industrin och i förlängningen den svenska välfärden.

De senaste åren har relationen mellan såväl Sverige och USA som EU och USA erfarit utmaningar i form av tariffer, tullar och samarbetsförsvårande dialog.

Nu har USA en ny administration som åter öppnat för en ansvarsfull frihandel där en hållbar ekonomisk tillväxt för bägge parter är i fokus.

För några veckor sedan träffade utrikeshandelsministern USA:s nya handelsrepresentant Katherine Tai. Min fråga är därför: Har utrikeshandelsministern någon uppdatering efter detta möte?

Anf. 68 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Tack Solange Olame Bayibsa för en glädjande fråga, får jag säga, för nu är läget onekligen annorlunda på handelsområdet.

Jag hade som sagt ett möte den 15 april med Katherine Tai, USA:s nya USTR, handelsrepresentant. Det är stor skillnad nu vad gäller konstruktivitet och att vilja hitta en lösning när det gäller den transatlantiska relationen på handelspolitikens område. Vi har ett helt nytt läge. Vi har också en helt ny möjlighet att med våra svenska värderingar vad gäller miljö, jämställdhet, mänskliga rättigheter och så vidare påverka tillsammans med USA.

Som president Biden har sagt ligger inte ett nytt, stort handelsavtal framför oss i närtid, men det finns en konstruktiv vilja att lösa de pågående, gamla konflikterna mellan EU och USA, såsom stål- och aluminiumtullarna och Airbus–Boeing-konflikten. Jag tror att vi kan lösa dem i relativ närtid och blicka framåt.

Vi ska samverka med varandra i stället för att motverka varandra, så nu krokar vi arm med USA på ett helt nytt sätt. Jag har stora förhoppningar på den nya administrationen vad gäller handelspolitiken.

Den svenska viltförvaltningen

Anf. 69 MAGNUS PERSSON (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Jennie Nilsson.

Den svenska modellen är en konstruktion som har skapat goda förutsättningar för att bygga och utveckla landet starkt. Den spänner över alla delar av samhället och skapar trygghet och stabilitet, och folkrörelserna har här gjort en stor insats.

Men nu utmanas allt som byggt landet starkt, och de som nedmonterar detta är regeringen med Socialdemokraterna i spetsen. Man började med att sälja ut arbetsrätten till Bryssel, och nu vill man ge bort makten över den svenska viltförvaltningen till jaktfientliga organisationer som en ren eftergift till sin samarbetspartner, det extremt jaktfientliga Miljöpartiet.

Svenska Jägareförbundet har sedan 1938 lett och organiserat jakt- och viltvård, vilket finansierats via jägarnas egna pengar, den statliga jakt-kortsavgiften. Detta system har fungerat över förväntan och gjort många länder avundsjuka på den svenska viltförvaltningen och allmogejakten.

Min fråga till statsrådet är: Varför vill regeringen slå sönder ett system som har fungerat alldeles utmärkt i decennier och där hundratusentals människor känner sig delaktiga i arbetet?

Anf. 70 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Det gläder mig att Magnus Persson tycker att den svenska modellen är bra. Den är ju ett resultat av att socialdemokratin byggt ett samhälle på allas lika värde och att alla ska ha lika bra förutsättningar att bo och verka i hela vårt land.

När det gäller det allmänna uppdraget har ledamoten fel i sak, men en minut räcker inte för att i detalj gå igenom hela förslaget. Det har funnits ett krypskytte mot det allmänna uppdraget under lång tid, och det vi har gjort nu är att plocka bort den skarpa ammunitionen genom att säkerställa att det allmänna uppdraget fredas. Jägareförbundet får ett flerårigt organi-

sationsbidrag, och vi tydliggör att medel ur fonden kan användas för verksamhet i enlighet med jaktlagens intentioner.

Detta är också i linje med de beslut som tidigare fattats i Sveriges riksdag.

Elbristen i Täby

Anf. 71 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Anders Ygeman.

Vi var många som följde partiledardebatten i söndags och hörde Liberalernas partiledare Nyamko Sabuni jämföra kommunen Täby utanför Stockholm med Burundi eftersom en Icabutik inte kunnat öppna på grund av elbrist.

Under veckan har det moderata kommunalrådet dementerat detta. Han menar att det fanns vissa elproblem men att de inte rörde sig om elbrist utan att handlaren missat att skicka in vissa papper.

Jag känner mig ändå lite orolig och ställer därför frågan till energiministern: Hur är det egentligen med elbristen i Täby?

Anf. 72 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Teres Lindberg, för frågan!

Icabutiker är en tämligen sällsynt företeelse i Burundi. Lika sällsynt är elbristen i Täby.

Den Icahandlare som det påstods inte skulle få el fick redan i vintras besked om att denne skulle få eluppkoppling när alla papper var inskickade i rätt ordning. Det har alltså funnits många veckor och månader för den hugade att kontrollera denna uppgift. Jag har också flera gånger i riksdagens kammare konstaterat hur det låg till.

Nyamko Sabuni kan alltså snart bege sig till det snart utbyggda Ica Maxi i Täby och handla. Men hon får nog vänta ännu lite på att Ica ska utsträcka sitt nät till Burundi.

Nätjättarnas avstängning av opinionsbildare

Anf. 73 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Min fråga går till digitaliseringsminister Anders Ygeman och gäller återigen techjättarna Facebook, Twitter och Google och deras tendens att begränsa opinionsbildning som de inte tycks tycka om. Nu har det nämligen hänt igen.

Youtube, som ägs av Google, tog sig bara häromveckan friheten att stänga ned webb-tv-kanalen Exakt 24. Det gjorde de utan att ens precisera för användarna varför. Exakt 24 är ett relativt nystartat, litet mediehus. Men man uppbär trots allt mediestöd från det offentliga. Så pass etablerad är man alltså.

Vidare har den kända vänsterdebattören Lisa Bjurwald sedan två veckor varit avstängd från Twitter, även detta på högst oklara grunder.

Hur länge ska det här få fortgå innan digitaliseringsministern ens tillstår att det är ett demokratiskt problem?

Anf. 74 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Josef Fransson, för frågan!

Jag tror att Josef Fransson glider bort lite från sanningen när han hävdar att de är avstängda från Twitter. Där finns det nog förbättringspotential i Josef Franssons argumentation.

Den svenska linjen är dock att den privata utövare som i enlighet med användarvillkor blir avstängd eller på annat sätt begränsad ska kunna få det prövat av en oavhängig prövningsinstans. De som använder sig av den här möjligheten ska också kunna motivera varför. På det sättet säkerställs att det inte sker godtyckligt eller i strid med de användarvillkor som har upprättats.

Det är viktigt att vi ställer tuffare krav på nätjättarna. Och ju större de är, desto tuffare ska kraven vara.

Exportkreditnämnden och Belarus

Anf. 75 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Få har missat hur situationen ser ut i Belarus och att fredliga demonstranter blir brutalt nedslagna av den sittande regimen. Få har missat att läsa om de klogasattacker mot politiska fångar som sker i Belarus.

Samtidigt har Exportkreditnämnden valt att teckna ett miljardavtal med statliga bolag i det landet. Situationen är som bekant inte ny. Men nu har man backat från det här mot bakgrund av vad man kallar nya omständigheter, nya uppgifter om situationen. Men situationen är på intet sätt ny. Den är kanske tydligare än tidigare, men den är inte ny.

Mot bakgrund av det vill jag fråga statsrådet Hallberg vilka nya uppgifter det är som har framkommit och som gör att man fattar ett annorlunda beslut. Hur kan man försvara att man gör miljardaffärer med den här regimen?

Anf. 76 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Tack, Markus Wiechel, för en högaktuell fråga!

Jag måste dock korrigera lite. Exportkreditnämnden fattade i augusti, det vill säga några veckor efter valet i Belarus, ett beslut om en villkorad offert vad gäller exportkreditgarantier. Den var villkorad därför att man först behövde genomföra en analys och se huruvida man kunde få svar i fråga om de otroligt strikta krav som vi från regeringens sida har ställt på myndigheten vad gäller mänskliga rättigheter inte minst, arbetstagares rättigheter, miljö och så vidare. De svaren har man fortfarande inte fått.

Jag kan inte kommentera det enskilda ärendet. Men jag vill ändå tala om hur processen ser ut.

Vad gäller situationen i Belarus hoppas jag att det inte finns någon tvekan någonstans, inte heller i den här kammaren, om att regeringen har varit oerhört kritisk till och bekymrad över det förfuskade valet, repressionerna och bristen på respekt för mänskliga rättigheter. Där är vi kristallklara. Samtidigt har vi mycket högt ställda krav på våra myndigheter om man ska bidra till att affärer görs med civila produkter.

Frågestunden var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:120

6 maj

Frågestund

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.54 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.15 då en särskild debatt om det grova och dödliga våldet mot kvinnor i nära relationer skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.15.

Särskild debatt om det grova och dödliga våldet mot kvinnor i nära relationer

§ 9 Särskild debatt om det grova och dödliga våldet mot kvinnor i nära relationer

Anf. 77 JUNO BLOM (L):

Fru talman! Jag vill bara gå tillbaka i livet och fixa att det aldrig hade hänt. Jag är jättearg fortfarande, och jag kommer aldrig att glömma min mamma och vad han har gjort mot min mamma. Jag ber för henne varje dag. Tänk om det hade funnits en trappa upp till himlen och jag hade kunnat träffa henne! Men vi kan inte göra någonting åt det, för det som har hänt har hänt.

Jonathans smärtsamma ord är hämtade från Aftonbladets granskning. I dag kan vi inte göra någonting åt Jonathans sorg. Vi har redan svikit honom. Men i dag måste vi göra allt för alla de barn, tjejer och kvinnor som dagligen utsätts för mäns våld, killars våld och hedersrelaterat våld. Vår uppgift är nu att gå från ord till konkret handling.

Anf. 78 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att rikta ett tack till Liberalerna för att ni har begärt denna viktiga debatt. Ett särskilt tack vill jag rikta till Juno Blom för det samarbete vi har haft de senaste åren för att bland annat skärpa lagstiftningen mot hedersförtryck och våld mot barn. Det samarbetet har varit mycket värdefullt, och det fortsätter.

Den här regeringen har haft två kriminalpolitiska prioriteringar från det att vi tillträdde. Den ena har varit gängkriminaliteten, och det är välkänt. Där har vi lagt fram ett ambitiöst 34-punktsprogram som vi nu rullar ut. Den andra prioriteringen är just mäns våld mot kvinnor. Tyvärr har den frågan ofta kommit i skuggan i den offentliga debatten på senare år – tills nu, skulle jag vilja säga. Nu är mäns våld mot kvinnor återigen i centrum av den kriminalpolitiska debatten, och det välkomnar jag sannerligen, för det är där den frågan hör hemma.

Mäns våld mot kvinnor är och förblir ett stort samhällsproblem. De senaste åren har i genomsnitt en kvinna var tredje vecka blivit dödad av en man som hon hade eller hade haft en relation med. Detta är bara spetsen på toppen av isberget. För varje dödsoffer har vi tusen och åter tusen kvinnor som hotas och trakasseras av sina män dag efter dag och år efter år. Det är helt oacceptabelt. Sverige ska vara världens bästa land för flickor, kvinnor och mammor att leva i. En lägre ambition kan vi aldrig ha.

Vi har gjort viktiga och ibland internationellt sett banbrytande reformer som vi ska vara stolta över. Kvinnofridslagstiftningen som vi införde för drygt 20 år sedan fick upp straffskalorna rejält. Sexköpslagen var vi först i världen med. Vi införde människohandelslagstiftningen för att effektivare kunna komma åt trafficking. På senare år har de här reformerna fortsatt. Vi införde samtyckeslagen, som är den strängaste sexualbrottslagstiftning som Sverige någonsin har haft. Vi har gjort det lättare att sätta fotboja på förföljande män. Vi har kraftigt ökat stödet till kvinnojourerna, från 25 miljoner kronor när vi tillträdde till 150 miljoner kronor förra året.

Vi sköt till resurser till polisen så att man kunde rekrytera 350 nya utredare med särskild inriktning på våld i nära relationer, och mer åtgärder kommer. Till sommaren kommer barnfridsbrottet, som ytterligare skärper synen på de våldsamma männen.

Inom kort kommer vi att kunna gå till Lagrådet med förslag om bland annat straffskärpning för grov kvinnofridskränkning och ökade möjligheter att porta en våldsam man från den gemensamma bostaden. För så är det. Det är den våldsamma mannen som ska tvingas flytta. Det är hans rörlighet som ska begränsas, inte kvinnans.

Med det sagt arbetar vi just nu också med ytterligare åtgärder. Det är en åtgärdslista som jag vill ska bli minst lika ambitiös som det 34-punktsprogram som vi har mot gängkriminaliteten. Den kommer vi att presentera inom kort.

En punkt på den listan kommer att bli en översyn av reglerna för vårdnad av och umgänge med barn. Här får jag säga att jag har en ganska hård syn. Jag menar att om en man beter sig riktigt illa kan han passera en gräns där han har försuttit sin chans till umgänge med barnen.

Min inställning är att ett barn inte ska behöva träffa sin förövare. Sedan får denna förövare vara pappa hur mycket han vill. Det är barnets bästa som alltid ska gälla. Min bestämda åsikt är också att en man som slår sin fru inte bara är en dålig make. Han är också en dålig pappa.

Det kan tyckas självklart. Ändå finns det gott om exempel där mamman är så hotad att hon måste ha skyddat boende och hemliga personuppgifter men där mannen ändå har rätt till umgänge med barnen. Det är inte rimligt.

Här behöver vi göra en översyn där risken för pappan att förlora rätten till umgänge om han är våldsam kommer ännu tydligare till uttryck i lagstiftningen. Det bör vara inriktningen, och det lovar jag att vi ska göra.

Anf. 79 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Också jag vill rikta ett tack till Liberalerna som har tagit initiativ till den här viktiga debatten. Som alla vet är våld i nära relationer ett mycket stort samhällsproblem och något som framför allt drabbar kvinnor.

Enligt Brottsförebyggande rådet har det dödliga våldet mot kvinnor i nära relationer minskat med närmare 20 procent sedan början av 2000-talet. Men man kan samtidigt utläsa att omkring 15 kvinnor om året har dödats i Sverige av en före detta eller nuvarande partner under de senaste åren. För män var motsvarande siffra strax under tre fall om året.

Varje siffra över noll är ett misslyckande. Inte sällan sker våldet i det som ska vara den allra tryggaste platsen i en människas liv, nämligen det

egna hemmet. Här finns inga som helst ursäkter eller bortförklaringar. Våldet mot kvinnor måste upphöra.

Det är viktigt att betrakta detta med öppna ögon. Det här är ett problem som finns i alla delar av vårt samhälle. Den som tror att det i princip bara rör sig om personer med en viss härkomst eller bakgrund kommer att gå fel.

Lika viktigt är att också säga följande: En del av relationsvåldet är kopplad till avskyvärd hederskultur, vilket är ett stort samhällsproblem som måste bekämpas i sig.

Vi moderater har under flera års tid pekat på en lång rad förändringar som måste ske. Låt oss för det första börja i lagstiftningen. Straffen för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning behöver skärpas. Straffskalorna i dag motsvarar inte brottens allvar.

För det andra behöver vi vidta reformer för att skärpa reglerna om kontaktförbud. Elektronisk övervakning, så kallad fotboja, ska användas i fler fall än i dag. I dag krävs det i princip att en person överträder kontaktförbud för att den ska kunna beläggas med just fotboja. Men då kan det redan vara för sent. Vi moderater vill se ett system med individuella riskbedömningar där personer med kontaktförbud kan tvingas bära fotboja direkt.

För det tredje behöver gränsen för obligatorisk häktning sänkas. Låt mig också säga att landets kvinnojourer gör ett fantastiskt arbete. Vi moderater vill stärka det ekonomiska stödet till dem med 80 miljoner kronor årligen. Det är resurser som skulle göra skillnad inte bara här och nu utan långsiktigt för att ge fler utsatta kvinnor det stöd som de förtjänar och behöver.

Fru talman! Tyvärr har många av våra förslag år efter år blivit nedröstade i kammaren. Det är beklagligt. Det innebär att lagstiftningen mot våld i nära relationer inte alls är så skarp i dag som den borde ha varit och som den skulle ha kunnat vara.

Vi hoppas att det ska finnas ett större stöd nu för att inte bara prata om problemen utan för att i konkret handling ta krafttag mot dem. Ytterst, fru talman, är det bara så som vi förändrar Sverige.

Anf. 80 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor har inte sitt ursprung i ett enskilt land eller i en enskild region. Det har alltid funnits överallt i alla tider. Det kommer alltid att behövas ett kontinuerligt arbete för att minska det och för att freda kvinnor mot våld och förtryck.

Våldet ska bekämpas genom att man ska markera mot enskilda förövare och varhelst det finns en social eller kulturell acceptans för mäns våld mot kvinnor. Som svar till den kvinna som misshandlats av sin man sägs "Säg förlåt till mannen som slår dig" och "Du ska aldrig, aldrig, aldrig tänka att du ska gå till polisen".

Samtalet är från en dold inspelning som två kvinnor, iklädda niqab, har med en imam i en moské i Malmö. Samma råd gavs i sex av de tio största moskéerna i vårt land. Om kvinnorna inte hade varit journalister från *Uppdrag granskning* hade dessa råd sannolikt aldrig nått den öppna debatten.

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor finns överallt. Jag är optimistisk över att vi kan göra en stor skillnad när kvinnor känner en stor social acceptans för att polisanmäla och att de också uppmanas av sin omgivning att anmäla.

Men hur ska vi nå våldsutsatta kvinnor i kulturellt segregerade bostadsområden där det väntas sociala konsekvenser av att polisanmäla sin man och där de uppmanas av lokala religiösa auktoriteter att i stället be sin man om ursäkt när de har blivit misshandlade, och att de aldrig, aldrig, aldrig ska kontakta polisen?

Jag är rädd för att debatten om mäns våld mot kvinnor inte kommer att omfatta vissa problem. När det kommer till mäns våld mot kvinnor vill jag att man ska kunna se samtliga problem och att det är socialt och kulturellt oacceptabelt. Det handlar framför allt om att se och tala om den utsatthet som existerar och där det finns en social och kulturell acceptans för mäns våld mot kvinnor.

Fru talman! Sverigedemokraterna vill att rättssamhället ska kunna äventyra våldsamma mäns frihet helt och hållet om det krävs för att helt och hållet återge friheten för våldsutsatta kvinnor. Vi står beredda att införa ett straff som vi kallar förvaringsdom. Det innebär att vissa män som exempelvis återfaller i brott som grov kvinnofridskränkning ska kunna hållas inlåsta på obestämd tid.

Vi vill även höja minimistraffet för grov kvinnofridskränkning till två års fängelse, se till att kontaktförbud alltid kan kombineras med elektronisk övervakning och mycket mer. Inte minst måste vi kunna prata om kultur och värderingar och de olika förutsättningar som våldsutsatta kvinnor upplever i vårt land beroende på om de exempelvis lever i ett kulturellt segregerat område eller inte.

Anf. 81 ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor har pågått i alla tider i hela världen. År efter år blir kvinnor trakasserade, hotade, misshandlade, våldtagna och mördade. I nyhetsinslag, statistik och genom personliga vittnesmål får vi berättat för oss om och om igen att den farligaste platsen för en kvinna är hemmet. Den farligaste personen i en kvinnas liv är den man hon har eller har haft en relation med.

I snart sju år har regeringen haft det yttersta ansvaret för att se till att rätt åtgärder kommer på plats och förverkligas. Mäns våld mot kvinnor förtjänar politisk handlingskraft i form av lagförslag, reformer och budgetanslag som angriper det omfattande samhällsproblem som detta är. Det handlar om hela kedjan från det förebyggande arbetet till åtgärder mot eftervåldet.

Detta är en fråga som berör oss alla. Slagen måste stoppas, orden och tortyren, som tusentals kvinnor dagligen får leva med, måste få ett slut, och vi måste ge de utsatta kvinnorna det stöd och det skydd de har rätt till.

Mäns våld mot kvinnor är heller ingen kvinnofråga, utan det är ett hot mot vårt demokratiska samhälle som kräver samma uppmärksamhet och samma engagemang som det mot gängkriminalitet och dödsskjutningar. Framför allt krävs att vi går till gemensam handling, att vi gör verkstad av de fina orden, att vi får slut på kvinnors lidande och rädsla och att vi skyddar brottsoffren.

Centerpartiet har arbetat systematiskt genom åren mot mäns våld mot kvinnor, genomfört många förändringar och lagt många förslag på bordet för att hjälpa kvinnor ur det levande helvete som är deras vardag, från det förebyggande arbetet till hårdare straff för förövaren, till robusta brotts-

utredningar för fler fällande domar och till avgörande insatser för ett liv och en vardag i frihet och trygghet.

Äntligen händer det saker. Det finns nu stora möjligheter att enas brett. Låt oss ta den möjligheten. Det handlar om skärpta straff för fler brott, såväl hedersbrott som kvinnofridskränkning, fotboja som en tidig och effektiv åtgärd och säkrad långsiktig finansiering av kvinnojourer. Vi måste ge polisen rätt verktyg. Socialtjänsten måste arbeta mer aktivt för att skydda kvinnor. Vi måste kriminalisera kontrollerande beteende och se till att utsatta kvinnor får förtur till fast bostad, bara för att ta några exempel.

Detta är åtgärder som kan få kvinnor att våga lämna sin man och som ger henne och barnen det stöd som krävs. Men mäns våld mot kvinnor uppstår inte i ett vakuum. Så länge vi har ett samhälle utifrån patriarkala strukturer och så länge vi inte tidigt pratar med våra barn och unga om normer, värderingar och attityder kommer våldet att fortsätta, generation efter generation. Våld mot kvinnor handlar om gärningsmannens makt och kontrollbehov. Att stoppa mäns våld mot kvinnor i grunden är ett viktigt arbete för ett jämställt Sverige.

Anf. 82 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Fem män har under kort tid dödat fem kvinnor i Sverige. Varje år mördas ännu fler. Det sker i villakvarter och i hyreslängorna. Det är ofattbart. Det är ett samhälleligt misslyckande. Och det saknar motstycke. Hur kunde detta ske? Hur kan vi låta detta fortgå? Vi måste kavla upp ärmarna och sluta att blunda för våldet och kränkningarna.

I den populära dokusåpan *Paradise Hotel* har produktionsbolaget dokumenterat övergrepp, till synes utan att märka det. Våldet är så normaliserat att ingen ser det, fast det finns där mitt framför dem. I en granskning som *P3 Nyheter* gjort berättar 11 av 20 tillfrågade tidigare deltagare att de varit med om att se övergrepp under inspelningarna. Det finns på film, men ingen agerade.

Metoo öppnade våra ögon. Fler insåg att män som slår finns i alla samhällsklasser. Det kan vara höjdaren inom filmbranschen, fotbollspappan eller ens egen bekant. Låt mig vara tydlig: Detta säger jag inte för att alla män ska känna skuld. Jag säger det därför att det är viktigt att vi alla reagerar och agerar så fort vi ser att något händer.

95 procent av alla kvinnor som blir utsatta för brott anmäler inte övergreppet. Försvinnande få av dem som faktiskt anmäler får se att det leder till en fällande dom. Att samhället vänder bort blicken är grunden till detta.

Jag är stolt över att leda det parti som drivit igenom rättsliga åtgärder mot mäns våld under den tid då andra partier knappt erkände att detta var ett problem. Vi om några vet att det ska straffa sig. Genomgripande förändringar i samhällets alla delar behövs så att det betyder något när vi säger "Inte en kvinna till".

Våra döttrar ska inte bli tafsade på i skolan. Vi måste agera mot ned-sättande attityder, inte för att peka finger och mästra utan för att sviniga attityder begränsar tjejer och i förlängningen kan leda till döden.

Min vän var bara nio år när hennes mamma mördades av sin sambo. Så här skriver Isabell i dag: Jag kan inte slå ifrån mig tanken på hur rubriken på löpsedeln såg ut när min mamma blev mördad. Trots att jag bara var nio år när det skedde har jag bilden tydligt fastetsad på näthinnan: "Tvåbarnsmamma knivmördad". Svenska myndigheter borde klara av att

se, möta och skydda våldsutsatta kvinnor. Så är det inte i dag. Det handlar om resurser för socialtjänsten, att sjukvården får tid att möta upp och att hela rättskedjan – polisen, åklagare och domare – får den kompetens som krävs och att krav ställs på att prioritera brotten. Min lilla flicka där hemma ska få växa upp i ett annat samhälle som är bättre än det som vi har i dag. Så måste det bli.

Anf. 83 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor har än en gång hamnat i fokus, nu utifrån den mycket tragiska bakgrunden att fem kvinnor under tre veckor har mördats av män som de haft en relation med. Att flera politiska företrädare och medierna uppmärksammar detta är naturligtvis bra, men det är talande att det krävdes en sådan medieuppmärksamhet innan regeringen agerade. Visst var det bra att jämställdhetsministern bjöd in partiledarna till gemensamma samtal, men vad som verkligen behövs är konkret handling. Och det behövs nu. Vi måste gå från ord till handling. Vi har hört orden, men är man beredd att agera och att förhandla?

Kristdemokraterna har många politiska förslag och krav. Vi tillkännagav i riksdagen till regeringen redan för tre år sedan att vi ville se fotboja vid kontaktförbud, och vi föreslår att kontaktförbud ska användas i betydligt fler fall och att straffet för överträdelser ska skärpas kraftigt. KD vill stärka stödet till brottsoffer och kvinnojourer och höja skadestånden, och vi vill att skadestånd ska betalas ut automatiskt från staten. Straffen behöver skärpas och straffrabatterna rensas bort.

Under dessa veckor har det lyfts upp att man måste kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt. Det är självklart så. Det brottsförebyggande arbetet är centralt, och här är det oerhört viktigt att betona betydelsen av normer och värderingar.

Professor Per-Olof Wikström följde, i en nu prisbelönt studie, 700 engelska ungdomar under deras uppväxt. Han undrade varför vissa begår brott men inte andra. Slutsatsen var: ”Vissa ungdomar är nästan immuna mot att begå brott, därför att de har en stark moral och stor självkontroll. Det hänger samman med uppväxt och skola.”

Det måste börja tidigt, fru talman, redan när barnen är små och skolgången igenom. Kristdemokraterna har ett helt batteri med förslag i vår familjepolitik som stöttar föräldrar. Vi kräver mindre barngrupper i förskolan så att pedagoger hinner med sitt viktiga arbete att se barnen, ge omsorg men också sätta gränser. Det är därför vi vill att skolan inte enbart ska förmedla kunskap utan även goda värderingar – skillnaden mellan rätt och fel.

De normer och värderingar som vi värnar måste upprätthållas av ett ramverk, och det måste få konsekvenser att bryta mot dem. Straff för grova brott ska vara rättvisa och stå i proportion till de brott som har begåtts. Vi måste ha god kapacitet i fängelserna så att inte över 2 000, som i dag, står i kö och går fria i väntan på att avtjäna utdömda straff. Skärpta straff har också en förebyggande effekt. Fängelse fungerar, och därför måste också straffen för grov kvinnofridskränkning skärpas.

Det är dags att gå från ord till handling.

Prot. 2020/21:120
6 maj

Särskild debatt om det grova och dödliga våldet mot kvinnor i nära relationer

Anf. 84 JUNO BLOM (L):

Fru talman! Det är Liberalerna som har kallat till dagens debatt, och det är ingen slump. Liberalismen handlar om frihet. Det finns ingen värre frihetsbegränsning än att utsättas för kränkning, kontroll och misshandel i sitt eget hem, av en pojkvän, man eller förälder eller av ett helt kollektiv. Det är ett totalt krossande av friheten för tusentals människor varje dag, och de måste få friheten tillbaka.

Vi måste jobba på tre fronter samtidigt. Det handlar om att synliggöra och konfrontera de sjuka värderingar som rättfärdigar mäns och killars våld. Det handlar om ett uthålligt förebyggande arbete. Och när brotten trots allt begås ska gärningsmännen få tydliga straff och offren få samhällets helhjärtade stöd för att kunna gå vidare.

Ett systematiskt förebyggande arbete måste börja redan i förskolan och fortsätta hela skoltiden. För att motverka alla former av våld måste hedersrelaterat våld och förtryck, unga killars våld mot tjejer och våld i samkönade relationer inkluderas.

För tidig upptäckt måste vi systematiskt våga fråga om våld. Men för att det ska ske måste varje lärare, kurator, skolsköterska, socialarbetare och läkare veta vad de ska göra med svaret. Samverkan måste stärkas.

Att förebygga våld mot flickor och kvinnor är ett viktigt jämställdhetsarbete. Men så fort våldet har skett är det allvarlig kriminalitet och ska med kraft hanteras av rättsväsendet. Lagarna måste skärpas, bland annat om kontaktförbud och kvinnofridskränkning. Men det hjälper inte om inte personalen på myndigheter får bättre kunskap och om inte riktade resurser prioriteras i varje budget på alla nivåer.

Stödet till våldsutsatta måste bli bättre och mer långsiktigt. I dag råder det alltför ofta strafffrihet då vi inte lyckas döma förövarna. Våldsutsatta unga tjejer och kvinnor måste fly för att få skydd, leva gömda och, som de själva uttrycker det, ofria och glömda.

Det krävs ett perspektivskifte. Våld mot barn, unga, tjejer och kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem. Myndigheter måste samverka och tillsammans utgöra en skyddsmur mot förövarna så att varje brottsoffer får sin frihet och trygghet tillbaka.

Den som slår ska dömas och avtjäna sitt straff. Vid kontaktförbud ska förövaren tvingas lämna hemmet med omvänd kommunarrest och bära fotboja. Det är den som misshandlar som ska få sin frihet begränsad; den som blir slagen ska få sin frihet tillbaka. Hemmet ska vara en trygg plats, inte en brottsplats.

Anf. 85 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Jag önskar att det fanns en trappa till himlen så att jag kunde se min mamma ibland.

Ja, elvaårige Jonathans ord har etsat sig fast i mångas hjärtan – orden efter att hans mamma blev ihjälslagen av hans pappa.

Varje år mördas omkring 15 kvinnor av män som har stått dem nära. Vi står här i dag för att ytterligare fem kvinnor har mördats inom loppet av bara några veckor.

Mäns dödliga våld mot kvinnor är en global pandemi som måste få ett slut. Kontaktförbud måste skydda bättre. Fotboja måste användas mer. Vid misstanke om grov kvinnofridskränkning är det mannen som ska låsas in, inte kvinnan och barnen som ska tvingas gömma sig. Polis och åklagare

måste utreda de här brotten med högsta prioritet, och straffen för mäns våld mot kvinnor måste skärpas.

Men samhället kan inte vänta tills brotten är ett faktum. Av de kvinnor som mördas vet vi att många hade sökt samhällets stöd. Vi ska riva de murar som gör att myndigheter inte kan slå larm vid misstanke om att ett grovt brott ska ske.

Fru talman! Vi måste också vaccinera våra barn och sluta förklara bort pojkars våld mot flickor med att pojkar är pojkar. Kärlek börjar *inte* med bråk. I varje rum där sexuella trakasserier äger rum behövs ett brödraskap och ett systerskap som säger ifrån. Tystnadskulturer ska ersättas av ett vrål.

Anf. 86 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack för en bra debatt så här långt!

Jag vill inleda med att säga att allt det ni föreslår har vi antingen redan genomfört eller är på väg att genomföra. Vi har skärpt straffen, vi har ökat polisresurserna, vi har kraftigt ökat stödet till kvinnojourerna och vi förbereder nu ännu fler åtgärder. Det ni tar upp är alltså i de allra flesta fall sådant som vi kommer att kunna presentera i ökad utsträckning om en tid, när vi är färdiga med den åtgärdslista som vi nu förbereder.

Men jag vill också bredda debatten lite. Som Annie Lööf sa handlar det inte bara om straff och poliser utan också om strukturfrågor. Vad är det för strukturer vi bygger upp? Vad är det för typ av ideologi som ligger bakom en del förslag här?

Det förebyggande arbetet måste stärkas. Om mäns våld mot kvinnor ska upphöra är det männen som måste förändras. Då måste vi också våga ta en diskussion om just det. Men inte bara det; vi måste också se de ekonomiska strukturerna bakom. Det finns ett starkt samband mellan det fysiska förtrycket och det ekonomiska förtrycket. Det hänger ihop, och det måste vi också vara beredda att se.

Här finns en del partier som driver förslag som skulle gå totalt på tvärs mot ökad jämställdhet. Det mest konkreta förslaget jag syftar på är Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas förslag om att inrätta ett vårdnadsbidrag.

Vad är det viktigaste för en kvinna som vill lämna sin man? Vad är det viktigaste hon då tänker på? Jo, det är: Har jag en egen försörjning? Kommer jag att kunna klara detta? Om hon inte har en egen försörjning riskerar hon att vara inlåst i en destruktiv relation år efter år.

Nu har vi förslag på bordet från Kristdemokraterna och från Sverigedemokraterna om att återinföra ett vårdnadsbidrag på 6 000 kronor per månad. Det kan ingen försörja sig på. När man går fram med ett vårdnadsbidrag innebär det i så fall att kvinnan blir helt beroende av en manlig försörjare.

Min fråga till de kristdemokrater och sverigedemokrater som nu driver detta – det ligger ju på bordet – är: Förstår ni inte vilket samband det finns mellan det fysiska förtrycket och det ekonomiska förtrycket? Förstår ni inte att om ni lägger fram de här förslagen och driver detta kommer ni att låsa in kvinnor som skulle behöva komma ut på arbetsmarknaden i detta förtryck? De kommer att få det mycket svårare att faktiskt ta sig ur det.

Ja, jag talar gärna om poliser, straff, kontaktförbud, mer pengar till kvinnojourerna, ökat stöd på alla möjliga sätt och förebyggande insatser.

Prot. 2020/21:120
6 maj

Särskild debatt om det grova och dödliga våldet mot kvinnor i nära relationer

Men glöm inte att om vi ska komma till rätta med detta handlar det också om att se till att de kvinnor som behöver ta sig ur en sådan här relation också har de ekonomiska möjligheterna. Och rulla inte tillbaka jämställdheten decennier med den här typen av förslag!

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

Anf. 87 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Jag tänkte återföra debatten till justitieministerns ansvarsområde.

Tyvärr är det inte ovanligt att samma personer gör sig skyldiga till upprepade brott i nära relationer. Ofta är det så mönstret ser ut i relationsvåldet. Det är tyvärr väldigt ofta ett systematiskt kränkande, systematiskt utövat under en längre tid.

När de här brotten begås är det oerhört centralt att vi har straff som står i relation både till brottens allvar och till det faktum att de har begåtts under en längre tid. Där kommer frågan om den så kallade mängdrabatten in i bilden, det vill säga att det fulla straffvärdet endast utdöms för den allvarligaste av gärningarna. I realiteten kan det bli så att många brott, som kan vara väldigt allvarliga, inte får någon effekt på straffet.

I den här situationen skulle en strängare syn på flerfaldig brottslighet ha stor effekt. Från Moderaternas sida har vi föreslagit att dagens system ska ersättas. Är justitieministern beredd att stödja oss i det och ändra dagens regler?

Anf. 88 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Ja, jag tycker att vi ska skärpa straffen för dem som återfaller i brott. Anders Perklev som håller i den utredning som tittar på gängkriminaliteten ser bland annat på den frågan. Utgångspunkten är då just gängkriminaliteten, men det kommer att träffa brett så att även män som återfaller i den här typen av brottslighet därmed kommer att kunna bestraffas hårdare. Jag kommer att få hans betänkande strax efter sommaren.

När det gäller straffrätt och poliser tror jag att vi är överens om det mesta, men när jag ändå har Johan Forssell framför mig kan jag inte låta bli att ställa några frågor och låta honom fundera över den lite bredare diskussionen: Förstår Johan Forssell hur viktigt det är att man också går fram med förebyggande insatser? Förstår Johan Forssell vad han skulle göra om han återigen driver igenom ett vårdnadsbidrag som innebär att man låser in kvinnor och håller dem borta från arbetsmarknaden för att de ska vara hemma och passa barn? Förstår han vad det skulle innebära att rulla tillbaka jämställdheten på detta område, när det handlar om mäns våld mot kvinnor?

Anf. 89 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Vi har i dag en situation med våld i nära relationer där i realiteten 15 kvinnor mördas av sina män varje år, och justitieministern står återkommande och lyfter fram vårdnadsbidraget. Vi gör alla våra prioriteringar i den här debatten.

Jag vill påminna justitieministern om en sak, och det är att här finns det en mycket bred majoritet i Sveriges riksdag. Det är egentligen så att

alla partier utom Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet gång på gång har riktat tillkännagivanden till Morgan Johansson, som faktiskt har varit justitieminister ända sedan 2014.

Det första tillkännagivandet kom redan 2015. Det är över sex år sedan. Det här borde redan ha varit förändrat. Lagstiftningen borde redan ha varit på plats. Vi borde inte behöva stå här i kammaren och höra att det nu ska tillsättas olika utredningar. Det är ett väldigt yrvaket uppvaknande som kanske äntligen har kommit. Tänk om Morgan Johansson hade lyssnat till de här tillkännagivandena långt tidigare. Då hade vi varit i en betydligt bättre situation.

Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att så gott som alla de stora reformerna på det här området har drivits igenom antingen av socialdemokratiska eller rödgröna regeringar. Jag talar om kvinnofridslagstiftningen, sexköpslagen, människohandelslagstiftningen och samtyckeslagstiftningen, och nu driver vi igenom barnfridsbrottet.

Kan Johan Forssell komma på en enda stor reform som en moderatledd regering har drivit igenom på det här området? Jag kan det inte, och jag är ändå ganska intresserad av politik. Jag tror inte att en moderatledd regering har drivit igenom en enda reform på det här området. Det är vi som har stått för det.

När man lyfter fram kopplingen mellan det fysiska förtrycket och det ekonomiska förtrycket möts man alltid av den här attityden från Moderaterna. Man fnyser och hånar lite: Det hör väl inte hemma här?

Jo, fru talman, jag påstår att det hör hemma här. Om de kvinnor som utsätts för detta förtryck ska ha en möjlighet att lämna sina destruktiva relationer måste de nämligen ha ekonomisk möjlighet att göra det. Då måste man kunna försörja sig själv, och det är den mattan som Johan Forssell nu rycker undan genom de förslag som finns kring vårdnadsbidrag.

Anf. 91 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag uppskattar den öppna ingång som många partier har i den här debatten när det kommer just till hårdare tag mot de män som misshandlar kvinnor. Den öppna inställningen har inte alltid varit rådande i riksdagen och särskilt inte i justitieutskottet, där de här frågorna har hanterats.

Sedan 2013 när lagen om grov kvinnofridskränkning straffreglerades senast har samtliga partier utom Sverigedemokraterna varit nöjda med utfallet av den straffregleringen som ger ett minimistraff på nio månaders fängelse. Nu finns det en öppen inställning. I den breda debatten ropas det faktiskt efter fängelse i två år som lägst – från poliser som jobbar med våld i nära relationer, kriminologer som jobbar med de här frågorna, kvinnojourer etcetera.

Min fråga till justitieministern är om han är beredd att höja straffet till minst två års fängelse för grov kvinnofridskränkning.

Prot. 2020/21:120
6 maj

Särskild debatt om det grova och dödliga våldet mot kvinnor i nära relationer

Anf. 92 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Vi arbetar nu med en lagskärpning när det gäller det grova kvinnofridsbrottet. Till att börja med ska jag kanske påminna om att det var en socialdemokratisk regering som införde detta från början för drygt 20 år sedan. Då fick vi upp straffskalorna rejält i förhållande till hur det hade varit på 90-talet.

Det lagförslag som i dag finns ligger på en straffhöjning till ett års fängelse. Jag ser dock fram emot en diskussion om hur vi kan öka möjligheterna till ytterligare frihetsberövande av de här männen, för det finns lite olika vägar att gå.

Det motargument som har förts fram av den utredare som tittade på detta var att om man skulle gå alltför högt kommer domstolarna i stället att börja döma efter de enskilda brotten och i så fall till lägre straff. Det var det som var motargumentet i den delen.

Låt oss se över möjligheterna framöver hur vi kan öka frihetsberövandet och möjligen också häktningmöjligheterna när det gäller de här männen. Det har jag inte alls något emot, snarare tvärtom.

Anf. 93 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Jag uppskattar verkligen den lagstiftning om just grov kvinnofridskränkning som kom på plats 1998, tror jag, och som tar fasta på ett strängare straffvärde för ett större sammanhang som i sig är allvarligare än de enskilda brott som utspelat sig.

Jag kan också konstatera att med minimistraflet fängelse i nio månader, som kanske föreslås bli ett år, finns det fortfarande väldigt mycket problematik när det kommer just till häktning. Trots att det finns möjlighet att häkta de här personerna omedelbart om de riskerar att påverka utredningen eller begå nya brott och så vidare påtalas det att det är en risk och att det krävs att åklagaren gör jobbet och tolkar rätt.

Den möjligheten finns ju redan i dag, men med två års fängelse som minimistraff blir det en obligatorisk häktning, vilket gör att kvinnorna inte bara får en längre tid i frihet och kommer bort från männen, vilket är välförtjänt i sig, utan också att det blir en obligatorisk häktning.

Jag ser därför fram emot att fler partier kanske funderar över just två års fängelse som minimistraff.

Anf. 94 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Vi måste i vart fall fundera över hur vi i ökad utsträckning kan frihetsberöva de här männen. Nu ska man kanske komma ihåg, precis som Adam Marttinen är inne på, att i de allra flesta fall häktar man de här männen eftersom det finns en risk för att de upprepar brottet och också en risk för att de förstör själva rättsprocessen. Där finns redan regler på plats som möjliggör häktning. Det är en sådan fråga som vi tittar på.

Jag vill också att Adam Marttinen tar till sig motargumentationen. Det var ju riksåklagaren Petra Lundh som gjorde själva utredningen – jag har den här – och hon föreslog alltså *inte* en straffskärpning. Hon ville ligga kvar på nio månader med argumentet att det annars finns en risk för att domstolarna börjar döma för de enskilda brotten, till lägre straff. Därmed blir det kontraproduktivt.

Jag tycker ändå att man ska väga in den argumentationen. Men låt oss se om det finns något annat sätt att kanske ytterligare öka möjligheterna för frihetsberövande av de här männen. Det tycker jag absolut att vi ska göra.

Anf. 95 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK i Uppsala, förlo-
rade sitt nationella kunskapsuppdrag 2018 eftersom regeringen behövde
fylla den då nyinrättade Jämställdhetsmyndigheten med innehåll.

NCK driver den nationella livsviktiga stöddinjen Kvinnofridslinjen. De
står för viktiga utbildningsinsatser för väldigt många yrkeskategorier.
Dessutom har de en helt unik koppling till forskning och också till klinisk
verksamhet, där de tar emot våldsutsatta kvinnor. Detta går inte att åter-
skapa på en myndighet.

Från Centerpartiet anser vi att NCK bör återfå det nationella kunskaps-
uppdraget, och de förtjänar en tryggad grundfinansiering så att deras livs-
viktiga verksamhet återigen kan bedrivas fullskaligt.

Är regeringen, som en del i att få kraftfulla åtgärder på plats för att
stoppa mäns våld mot kvinnor, beredd att ompröva beslutet och därmed
återge NCK det viktiga nationella kunskapsuppdraget och också höja och
permanenta deras grundanslag?

Anf. 96 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Det är en av de frågor som vi arbetar med nu. Vi får se var
vi hamnar i slutändan.

Vi är tre statsråd – Märta Stenevi, jag själv och Mikael Damberg – som
har statsministerns uppdrag att ta fram en åtgärdslista som ska bli minst
lika ambitiös som 34-punktsprogrammet mot gängkriminaliteten. Den
hoppas jag att vi ska vara färdiga med och kunna presentera inom kort, om
ett par veckor.

Detta är en av frågorna. Vi arbetar brett. Vi kommer inte bara att titta
på straffrätt, polis, kontaktförbud, sexualbrott och allt annat som vi redan
har på gång, utan vi försöker också att hitta ytterligare åtgärder för att fö-
rebygga dessa brott och stärka strukturerna runt dem.

NCK:s verksamhet diskuteras och finns med i de samtal som vi nu för.
Sedan vet ju Annie Lööf att det är processer internt i Regeringskansliet där
man också måste ta hänsyn till en del andra departement. Men det åter-
kommer vi till när vi är färdiga.

Anf. 97 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det låter lovande, men jag vet hur budgetförhandlingar går
till. Det är faktiskt Centerpartiet som har sett till att det har blivit förstärk-
ningar till landets kvinnojourer med mer miljoner till NCK:s viktiga verk-
samhet de senaste åren. Vi har verkligen drivit på både externt och internt
för att ge just NCK det nationella kunskapsuppdraget. NCK bedriver
forskning, klinisk verksamhet och den nationella stödtelefonen, som är
livsviktig.

Åtgärder mot mäns våld mot kvinnor måste vara kopplade till forsk-
ning och beprövade metoder. Här spelar Nationellt centrum för kvinnofrid
en avgörande roll. Men centrumet blev av med uppdraget 2018, och arbetet

Prot. 2020/21:120
6 maj

*Särskild debatt om det
grova och dödliga
våldet mot kvinnor i
nära relationer*

riskerar att gå förlorat. Det skulle vara en stor förlust för Sverige och Sveriges arbete med att stoppa mäns våld mot kvinnor. Jag utgår från att regeringen kommer att ge ett kunskapsuppdrag och en grundfinansiering till NCK om en lista presenteras. Annars blir inte arbetet trovärdigt.

Anf. 98 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Vi kommer att presentera en lång rad åtgärder. NCK finns med i de samtal vi för med andra departement. Jag ska göra vad jag kan för att se till att vi landar på ett rätt och riktigt sätt.

Centern har varit viktig i de senaste budgetförhandlingarna, men vi gjorde faktiskt stora satsningar på kvinnojourerna redan förra mandatperioden. När vi tog över 2014 var det totala stödet till de ideella organisationerna och kvinnojourerna 25 miljoner kronor. Förra året var det 150 miljoner kronor. Den stora ökningen kom faktiskt under förra mandatperioden. Budgetfrågorna är sådant som vi också kan fortsätta att hantera inom ramen för januarisamarbetet.

Frågan finns med bland de åtgärdsplaner vi nu diskuterar.

Anf. 99 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Morgan Johansson uppehåller sig länge vid att det krävs också ekonomiska möjligheter att lämna en man, vilket jag förstår helt och hållet instämmer i. Föreningen Makalösa Föräldrar tog förra året fram en utredning som visade att en stor andel av de ensamstående föräldrarna – det blir man ju om man lämnar en man – var oroliga för om de hade råd med maten om skolorna skulle stänga. Så ser situationen ut. En del av våldet handlar om att mannen tar kontroll över ekonomin.

Morgan Johansson är med i en regering som nu tänker införa chockhöjda hyror, och bostadsfrågan är här mycket viktig. Ska man kunna lämna sin man behöver man ha någonstans att lämna till. Hur ska marknadshyror underlätta för kvinnor att lämna en våldsam man? Vi vet också att de behöver lämna de skyddade boendena för att flytta till en lägenhet.

Anf. 100 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Nej, vi tänker inte införa marknadshyror. Det som vi har gjort upp om, inom ramen för januarisamarbetet, är fri hyressättning för nyproduktion. För nyproducerade bostäder ska man inledningsvis kunna ha en fri hyressättning. Efter en tid ska de gå in antingen i en tariff eller i en förhandlad hyra. Några marknadshyror för det befintliga beståndet har vi aldrig gått med på och kommer heller inte att gå med på. Där kommer de tidigare principerna att ligga kvar.

Vi är överens om att för att kvinnor ska ha en reell möjlighet att lämna destruktiva förhållanden måste de ha bra grundförutsättningar och bra ekonomiska villkor. Det kommer den här regeringen att fortsätta att arbeta för att åstadkomma. Det kan ske via bostadsbidrag, barnbidrag eller via andra typer av transfereringar. Det är en självklarhet för oss att vår jämställdhetspolitik utgår från möjligheten till egen försörjning.

Anf. 101 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Den som blir våldsutsatt är också utsatt på arbetsmarknaden. Det är för många svårt att upprätthålla en anställning, och mannen har oftast tagit kontroll över kontot.

34 socialarbetare skrev följande i Aftonbladet i veckan: "För de allra flesta våldsutsatta kvinnor skulle det vara en omöjlighet att få ett boende om exempelvis marknadshyror införs." Både jag och Morgan Johansson vet att fri hyressättning är samma sak som marknadshyror. I dag förhandlar vi om hyror, och det är därför vi kan ha kontroll på hyresutvecklingen. Det vill den här regeringen ta bort.

Jag menar att detta är ett hårt slag mot kvinnorna. Även om du kommer till ett skyddat boende behöver du också kunna lämna boendet. Annars blir det svårt för andra kvinnor att komma in på det skyddade boendet. Det blir stoppeffekter, och vi stänger bostadsmarknaden helt och hållet för dessa kvinnor. Varför slår Morgan Johansson dörren i ansiktet på dessa kvinnor?

Anf. 102 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Det Nooshi Dadgostar påstår är fel. Vi inför inte marknadshyror. Vad vi säger är att vad gäller de nya bostäderna, det som byggs, vilket utgör ungefär 1 procent av det totala bostadsbeståndet varje år, ska det vara möjligt med fri hyressättning. Men det berör inte det befintliga beståndet. Vi har kommit överens om fri hyressättning för de nya bostäderna. Det är fel när hon påstår att det påverkar på det sättet.

Om vi ska tala bostadspolitik kan jag säga att vi under vår regeringsperiod har nästan fördubblat bostadsbyggandet, inte minst hyresrätter. Det byggs alltså fler hyresrätter nu än vad som har byggts på nästan 30 år. Det har varit en effekt av de investeringsstöd som vi har infört för bostadsproduktionen. Investeringsstödet innebär att hyrorna kan pressas ned för de nyproducerade lägenheterna.

Det är fel när Nooshi Dadgostar påstår att vi inför marknadshyror. Det gör vi inte. Tvärtom gör investeringsstödet att det byggs fler bostäder än på mycket länge.

Anf. 103 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Det är bra att Morgan Johansson vill höja minimistrafket för grov kvinnofridskränkning. Vi kristdemokrater har motionerat om det i flera år. Vi motionerade om det förra året, men motionen röstades ned i riksdagens kammare bland annat av Socialdemokraterna. Motiveringen var att utskottet konstaterade att den straffskärpning som gjordes 2013 lett till att strafflängderna för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning ökat. Mot denna bakgrund var utskottet inte berett att ställa sig bakom motionsyrkandena om ytterligare straffskärpningar.

För ett år sedan var Socialdemokraterna emot, men efter fem tragiska mord på tre veckor svänger regeringen snabbt. Varför väntade ni så länge med att agera, Morgan Johansson?

Anf. 104 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Andreas Carlson har medarbetare som rimligen borde kunna leta upp dokumenten som visar hur processen har gått till.

Den utredning jag håller här i min hand tog jag emot i höstas. Det fanns ett underlag för att föreslå skärpning av straffet för grov kvinnofridskränkning. Det var riksåklagare Petra Lundh som stod bakom utredningen. Varför gjordes utredningen? Jo, det berodde på att jag tillsatte utredningen för två år sedan. Jag inte bara tillsatte utredningen, utan jag sa till dem i utredningen att de skulle föreslå straffskärpning för grov kvinnofridskränkning.

Detta borde Andreas Carlson veta. Ändå försöker han sig på det billiga spinnets som går ut på att regeringen nog egentligen har varit emot skärpning av straffet för grov kvinnofridskränkning, fast nu har vi svängt på bara två veckor. Det är fullständigt fel.

Jag tillsatte denna utredning redan för två år sedan. Betänkandet lämnades i höstas. Det är mot bakgrund av det betänkandet som vi nu kan gå fram skarpt till Lagrådet med förslag om en straffskärpning. Försök inte, Andreas Carlson!

Anf. 105 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Billigt spinn tror jag att Morgan Johansson vet betydligt mer om än jag själv gör, inte minst mot bakgrund av tidigare inlägg här i debatten.

Ja, jag har medarbetare, absolut. Men Morgan Johansson har också partikamrater, och hans partikamrater skrev precis det jag läste upp i det förslag som Socialdemokraterna röstade på i omröstningen här, då man avstyrkte att skärpa straffet. Man menade att straffskärpningen som gjordes 2013 har lett till att strafflängderna för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning har ökat, och mot den bakgrunden var man inte beredd att ställa sig bakom vårt förslag att skärpa straffet.

Javisst, det kanske var så att de hade fel. Men kom inte och säg att jag har fel, Morgan Johansson, när jag citerar dina egna partikamrater! De motiverade varför Socialdemokraterna när vi röstade här för ett år sedan inte var för att skärpa straffen för grov kvinnofridskränkning. Eller vet ni inte vad ni gör inom Socialdemokraterna?

Anf. 106 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Jo, men Andreas Carlson vet ju om att vi tillsatte den här utredningen redan för två år sedan.

Förhoppningsvis vet han också om att jag i utredningen sa: Lägga nu förslag om skärpning av grov kvinnofridskränkning! Det var ju därför förslaget kom. När det kom visade det sig att utredaren inte ville föreslå straffskärpning för grov kvinnofridskränkning men gjorde det ändå därför att direktiven såg ut på det sättet. Det är mot bakgrund av det som vi över huvud taget har ett underlag att jobba med.

Sedan finns det många olika skäl till att avslå motioner i riksdagen. Ett skäl som man brukar ange är att det pågår utredningar. Jag kan såklart inte svara på hur betänkandena är skrivna i riksdagen, men man kanske borde ha haft med en mening där man hänvisade till den pågående utredningen.

Det gör dock inte Andreas Carlsons spinn bättre, för han försöker få ut bilden av att det som jag föreslog för två år sedan och drev för två år sedan över huvud taget inte har funnits, och det är fel.

Anf. 107 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Vi pratar här om kontaktförbud och fotboja. Det finns ytterligare ett problem där, och det handlar om hur stort området ska vara. Vi vet att det handlar om kvinnors frihet, att den måste vidgas, men också om kvinnors säkerhet. I glesbygd, till exempel, kan det enligt rapporter vara svårt att hinna fram när larmet går. Det tycker jag är en viktig fråga.

Morgan Johansson! Kan du tänka dig att utöka så att det blir en hel kommun eller ett större område?

Nästa fråga handlar om när en vårdnadshavare är fälld för mord på den andra vårdnadshavaren. Vi tittar ju på det nu, men är det möjligt att ta det ytterligare ett steg och se till att det ska vara normen att den vårdnadshavare som är dömd för mord ska förlora vårdnaden om sitt barn?

Anf. 108 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! När det gäller det geografiska området måste man titta på det från fall till fall. Där finns enligt vår bedömning redan de möjligheter som Juno Blom efterfrågar. Man skulle kunna ge ett uppdrag till någon myndighet för att se hur det tillämpas. Men de lagliga möjligheterna finns redan, i alla fall som jag har fått det beskrivet för mig.

När det gäller vårdnadshavare föreslår vi nu – det ligger en proposition på riksdagens bord – en möjlighet till tillfällig vårdnadshavare just i mordfall. Där är grunden den, och så tycker jag absolut att det ska vara, att om man dödar sin partner ska man såklart inte ha vårdnaden. Det är liksom utgångspunkten.

Men det kan finnas särfall. Ett sådant är om kvinnan dödar mannen efter att själv ha varit utsatt för våld, kanske under många år. Innebär det att man i det enskilda fallet inte skulle kunna göra det möjligt för henne att behålla vårdnaden om barnen?

Därför behövs det en sådan här ventil eller möjlighet – för att kunna ta hänsyn till de fallen.

Anf. 109 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Då tror jag att det är viktigt att tänka på att om man döms för mord handlar det ju inte om självförsvar eller vållande till annans död. Det är i de fall där man döms för mord som vi önskar detta, och i de fall du tar upp kommer det inte att bli så.

När det gäller utvidgat kontaktförbud har jag pratat med många åklagare som själva uttrycker att det är otydligt i förarbetena. Man ser inte riktigt på säkerhetsrisken utan på proportionalitetsprincipen, vilket gör att det uppstår svårigheter, så jag tror ändå att det finns ett behov av att titta närmare på det.

En annan sak som jag tänker på handlar om individuella dödsfallsutredningar. Vi vet att man gör dem i dag. Jag har själv medverkat i sådana, så jag vet hur de går till, och jag tycker verkligen att de måste skärpas till. Vi har mycket att lära för att förhindra att det här sker.

Anf. 110 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! När det gäller geografifrågan tittar jag gärna på tillämpningen av den. Jag hade faktiskt frågan uppe med mina tjänstemän så sent

som i dag, och vi diskuterade vad det egentligen är som gäller. Är det möjligt att utsträcka det här på ett sådant sätt att man verkligen ser till att säkerheten upprätthålls? Den bedömning man har gjort, i alla fall hittills, är att det är möjligt.

Sedan vet vi ju att det ibland finns en rädsla hos en del tillämpare att pröva regelverket. Det skulle vi kanske önska att man gör ibland för att se var de rättsliga möjligheterna finns. Men vi tittar gärna vidare på tillämpningen.

När det gäller det här med mord och självförsvar kan det ju vara en situation där en kvinna som varit utsatt för det här våldet under lång tid och till slut dödar sin partner ändå döms för mord. I de specialfallen tycker jag att det ska finnas ett utrymme för henne att behålla vårdnaden om barnen. Det är bakgrunden till skrivningen.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag vill i all ödmjukhet påminna om tilltalet i kammaren.

Tilltalet i kammaren är enligt svensk parlamentarisk sed så att vi riktar oss till talmannen och därigenom indirekt till kammarens ledamöter, inklusive den vi har ett replikskifte med. Vi använder inte ”du” eller ”ni” till varandra i debatten.)

Anf. 111 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! I mitt tidigare anförande lyfte jag fram flera av de saker som vi moderater har drivit i den här kammaren de senaste åren. Det handlar om skärpta straff. Det handlar om ökad användning av fotboja för den som missköter sig. Det handlar om ökade anslag till landets kvinnojourer.

På flera av dessa områden lyser konkreta resultat fortfarande med sin frånvaro. Att tala om samhällsproblem kan förvisso vara viktigt, men det kan inte ersätta konkreta reformer eller tydlig lagstiftning.

Det är viktigt att framhålla att alla brott i Sverige ska bekämpas. Vi ska vara extremt tydliga i synen på varje människas frihet. Vi accepterar inte när människors frihet kränks. Om det ändå sker ska vi använda kraften i vår rättsstat för att utreda brotten, lagföra dem som är skyldiga och ge dem som drabbas upprättelse. Genom att visa att det blir en tydlig konsekvens markerar vi också hur allvarligt vi ser på de här brotten.

Samtidigt som vi ska vara obehagliga i att bekämpa brott ska vi komma ihåg ett annat perspektiv: Vi har inte kollektiv skuld i Sverige, vare sig det handlar om kön, bakgrund eller härkomst. Varje människa ansvarar ytterst för sina egna handlingar.

Det innebär inte, fru talman, att Sverige är fritt från vare sig strukturer eller normer – tvärtom, faktiskt. Men i grund och botten ska vi komma ihåg att det är ett mycket litet antal individer som ägnar sig åt den här brottsligheten. Långt ifrån alla män slår kvinnor. De allra flesta skulle aldrig komma på tanken, och de blir fruktansvärt upprörda när de tar del av olika rättsfall – så faktiskt också jag själv.

Mycket tid har spillts i onödan på det här viktiga samhällsområdet. Väldigt många saker borde ha varit på plats redan för flera år sedan. Man kan trösta om det, men nu är det dags att gå från ord till handling och se till att vi med en helt annan kraft lagför personerna som begår de här brotten, ger de här kvinnorna upprättelse och skyddar fler från att drabbas av det här fruktansvärda våldet.

Anf. 112 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Sverige har en av världens bästa lagstiftningar. Det handlar om kvinnofriden, sexualbrott och våld mot barn. Detta är ingen slump, för vi har haft en väldigt stark kvinnojour rörelse som har burit kvinnors och barns röster och bidragit till att genomdriva en bra lagstiftning. Den behöver absolut tittas på, men det har faktiskt inte varit privata och kommunala aktörer som starkast har drivit dessa frågor.

Nu ser vi i många kommuner att kvinnojourerna och deras skyddade boenden upphandlas och privatiseras och läggs i händerna på privata riskkapitalbolag. Vi såg senast i en kommun hur en brottsmisstänkt person drev ett skyddat boende. De har oftast ingen kunskap om hur man gör detta, och hela kvinnojour rörelsens kunskaper och fyrtioåriga erfarenhet försvinner i detta arbete.

Vad vill Moderaterna göra för att vi inte ska privatisera bort kvinnojourerna när det gäller skyddade boenden?

Anf. 113 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Tack, Nooshi Dadgostar, för frågan! Låt mig än en gång inskräpa det jag sa i mitt första anförande: Landets kvinnojourer gör ett fantastiskt viktigt arbete till stöd för väldigt många kvinnor som befinner sig i stor nöd.

Vi har från Moderaternas sida i vår budget plussat på de redan ökade anslagen till landets kvinnojourer. En ofta återkommande fråga är att det finns en väldig ryckighet i anslagen. Man gör olika ökningar med något års horisont. Detta gör det naturligtvis svårare att ha en bra verksamhet över tid. Det är därför vi från Moderaternas sida har uttryckt att det borde finnas en längre planeringshorisont.

Sedan skiljer jag mig från Vänsterpartiet såtillvida att jag inte tycker att det viktigaste är vem som driver en kvinnojour, eller egentligen någon verksamhet. Det viktigaste är kvaliteten. Jag vet flera exempel där kvaliteten är hög, vilket har lyfts fram, trots att den inte sker i offentlig regi. Jag hade önskat att vi tittade mer på kvaliteten och anslagen och kanske brydde oss lite mindre om vem som utför arbetet.

Anf. 114 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Det är alltså inte privata företag eller riskkapitalbolag som driver kvinnojourer – det är en ideell rörelse. Detta handlar om skyddade boenden, hus som man ställer upp. Kommunen kräver ofta olika saker som man inte har så mycket kunskaper om. Det har däremot den stora kvinnojour rörelsen. Den har funnits i årtal och byggt upp väldigt stor kunskap, som vi knappt har i våra utbildningar i dag. Problemet är att hela denna kunskap försvinner om vi i stället lägger hela det skyddade boendet i händerna på kommersiella företag. De har inte denna kunskap.

Jag pratar med väldigt många kvinnojourer som säger att kvinnorna ringer från de kommersiella boendena och ropar på hjälp, för där finns ingen kunskap. Vi har ganska dålig kontroll över vilka som styr dessa boenden.

Är det bekymrande för Moderaterna att det ser ut så här? Det är ju den kommunala finansieringen av de skyddade boendena som är den stora för kvinnojourerna.

Anf. 115 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Det är ett problem om kvaliteten inte är tillräckligt hög. Men att som Vänsterpartiet säga att detta är en fråga om driften – för Vänsterpartiet är det ju alltid fel på privata initiativ, och saker ska alltid ske i det offentliga regi – tycker jag är att förenkla väldigt. Jag vet flera exempel på att många är nöjda med att detta inte sker i offentlig regi. Jag tror faktiskt att man ska ha en blandning och kanske tillåta sig en större mångfald än vad Vänsterpartiet vill ha.

Sedan vill jag gärna återkomma till grundfrågan, som jag lyfte först. Detta handlar också om finansieringen och om att, som vi moderater har pekat på, både ge en utökad finansiering och göra det under en längre tidsperiod.

Men att tro att det skulle vara en mirakellösning att inte ha andra alternativ utöver de offentligt drivna tror jag riskerar att leda väldigt fel och faktiskt drabba många kvinnor som befinner sig i en väldigt utsatt situation.

Anf. 116 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! Som jag sa i mitt replikskifte med justitieministern uppskattar jag verkligen det öppna sinne som många partiers representanter går in i denna debatt med. Men det är värt att påminna om att det inte alltid har varit så.

Jag tog upp exemplet med grov kvinnofridskränkning, där det skedde en straffreglering 2013 när man höjde minimistraflet från sex till nio månaders fängelse. Vid det tillfället var det i denna församling bara Sverigedemokraterna som yrkade på att minimistraflet skulle höjas mer än så.

Därefter har Sverigedemokraterna varje år motionerat om att höja minimistraflet för grov kvinnofridskränkning. De flesta partier har yrkat avslag med motiveringen att man är nöjd med utfallet av den straffreglering som skedde 2013. Till dessa partier hör Centerpartiet, Vänsterpartiet och, framför allt, regeringspartierna.

Det är alltså därför vi har den situation vi har i dag, där de straff som döms ut för grov kvinnofridskränkning i snitt ligger på 12–13 månaders fängelse. Det är klart att väldigt många utsatta kvinnor värderar och tar ställning till om denna fängelseperiod på 12–13 månader är värd mödan att processa en rättegång i kanske över ett år innan man får en fällande dom. Lägg därtill den tvåttredjedelsfrigivning som många partier här vill att dessa män ska ha rätt till bara de genomgår behandling. Resultatet av behandlingen är oväsentligt.

Det finns alltså mycket att göra framöver. Jag tar fasta på alla ord som sägs i denna debatt. Jag kommer i egenskap av oppositionspolitiker att ställa krav på att de nyvunna insikterna omsätts i handling från fler partier.

Anf. 117 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! För Sverigedemokraterna är mäns våld mot kvinnor ett så kallat importerat problem. Precis så låter det när man inte förmår se utanför sin egen främlingsfientliga bubbla eller sina egna rasistiska tankefigurer. Men sanningen är att mäns våld mot kvinnor har varit ett samhällsproblem i generation efter generation.

Den som är beredd att ta ansvar på allvar fastnar inte i förövarens namn eller bakgrund och nämner inte, som i Adam Marttinens huvudanförande, enbart exempel med kvinnor i niqab. I stället ser man på vad som ska göras för att förändra situationen för alla kvinnor, genom både skärpta straff och förebyggande åtgärder.

En del i detta är att förändra normer och strukturer tidigt, och här har förskolor och skolor ett väldigt viktigt arbete kring genus och könsmönster. Där är det viktigt att vi gör ett stort arbete för att förändra attityder i unga år.

Vad tycker Sverigedemokraterna? Och varför tycker ni att det är så fel att få lära sig om jämställdhet tidigt i livet och att öka respekten och förståelsen mellan flickor och pojkar och mellan män och kvinnor? Detta är ju svenska värderingar, men Sverigedemokraterna är emot detta i skola och förskola.

Anf. 118 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Detta är lite grann problemet när man kommer med ett färdigskrivet manus till en debatt som är levande. Jag började nämligen mitt inledande anförande med att säga att mäns våld mot kvinnor inte har ursprung i ett enskilt land eller en enskild region utan finns överallt.

Däremot finns det en aspekt att beakta i den här debatten, nämligen att det är väldigt svårt för vissa kvinnor att få acceptans för att göra polis-anmälningar när de utsätts för mäns våld i relationer. Jag tog upp ett exempel som återspeglar just denna problematik. Imamer runt om, som har ett väldigt starkt inflytande över lokalsamhällen, uppmanar kvinnor som har blivit misshandlade att be om ursäkt till männen som har misshandlat dem och att aldrig kontakta polisen.

Det är klart att detta är en kulturell kontext som är främmande för väldigt många människor i vårt land men som vi måste ta på stort allvar om vi på riktigt vill att jämställdhet ska råda på varenda kvadratcentimeter av vårt land. Med den ingång som Annie Lööf har tvivlar jag på att det är också hennes ambition.

Anf. 119 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor är ett samhällsproblem. Oavsett om man heter Ali, Bengt eller Martin ska man dömas hårt för de brott man begår.

För bara några dagar sedan kallade faktiskt din egen partiledare mäns våld mot kvinnor för ett importerat problem. Han sa också att man var på väg att utrota fenomenet mäns våld mot kvinnor men att det har förändrats det senaste decenniet.

Det är av den anledningen jag nu ställer frågan om normer, värderingar och attityder i förskola och skola – genuspedagogik, som Sverigedemokraterna är så emot. Varför är Sverigedemokraterna emot att aktivt arbeta med attityder, normer och genus på förskolor och skolor? Det är ju en jätteviktig del i att tidigt i åldrarna lära pojkar och yngre män hur man ska bete sig i samhället.

Anf. 120 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Jag tror att det är vida känt och många gånger har framhållits i den här församlingen att svensk jämställdhet står sig väldigt bra inter-

nationellt sett. Det vill säga att vi har kommit väldigt långt i vårt arbete med att ha jämlika villkor mellan kvinnor och män.

Därmed är inte sagt att det inte finns väldigt allvarliga problem kvar, inte minst gäller det de straffskärpningar som Annie Lööf har röstat nej till sedan 2013 rörande våld mot kvinnor i nära relation, grov kvinnofrids-kränkning. Från Centerpartiets sida har man varit nöjd med de straff som har funnits. Det har varit motiverade avslag som jag kan visa protokoll på.

Att markera mot attityder och normer har jag absolut inga problem med. Jag tycker att det är viktigt att vi lär unga människor att visa respekt för varandra och göra tydligt var gränsen går. Men vi måste också kunna se de problem som har etablerat sig i vårt samhälle genom invandring till Sverige och segregation. Där är den svenska jämställdheten långt borta. Tyvärr har man odlat segregation och ojämlikhet.

Anf. 121 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! I söndagens partiledardebatt menade Adam Marttinens partiledare att mäns våld mot kvinnor är ett importerat problem och att problemen i Sverige är så gott som utrotade. Det är att spotta utsatta kvinnor i ansiktet och förneka det de har varit med om. Eller så är det att säga att det som hände i *Paradise Hotel* var helt okej.

Fru talman! Jag vill fråga Adam Marttinen om han står fast vid sitt partis ojämställdhetspolitik, den politik som skulle öka inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor. Står han fast vid det hemmafrubidrag som skulle leda till att särskilt kvinnor med invandrarbakgrund och låg utbildning som står långt från arbetsmarknaden skulle löpa högre risk att bli hemmafruar och dessutom löpa högre risk att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck?

Anf. 122 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Det som framkom i debatten i söndags var att det fanns en viktig parameter – just ordet ”parameter” upprepades av min partiledare Jimmie Åkesson – och det är problem som är relaterade till den invandring vi har haft de senaste decennierna. Jag gav ett ganska tydligt exempel på detta i mitt huvudanförande. Det finns kvinnor som lever i väldig kulturell segregation och upplever att de inte kan kontakta polisen om de blir misshandlade. De får rekommendationen att be sin man om ursäkt när de har blivit misshandlade. Det är en typ av problematik som jag tycker att vi borde ta på större allvar i stället för att försöka polarisera fram falska bilder av vad våra respektive partier tycker.

Sedan finns det väldigt allvarliga problem med män som misshandlar kvinnor i vårt land, svenskar som utlänningar. Där har Sverigedemokraterna föreslagit att män, oavsett ursprung, som misshandlar kvinnor ska bort från samhället och in i fängelse. Detta har flera partier, inklusive Miljöpartiet, röstat nej till.

Anf. 123 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Adam Marttinen svarar inte på någon av mina frågor, men det är bra att han tar avstånd från de uttalanden som hans partiledare gjorde i söndagens partiledardebatt.

Mina frågor handlar om den politik som Adam Marttinen driver, som gör att fler kvinnor riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Forskningsstudier visar att kvinnor som inte har eget arbete och egen försörjning i en hederskontext riskerar att bli mer utsatta, och att när kvinnor får försörjning minskar det hedersrelaterade våldet och förtrycket. Men Adam Marttinens vårdnadsbidrag eller, som jag vill kalla det, hemmafrubidrag, är kontraproduktivt, motverkar jämställdhet och ökar utsattheten för våld, särskilt när det gäller kvinnor med annan bakgrund än svensk.

Anf. 124 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Jag vill ändå betona vikten av det individuella ansvaret för de egna handlingarna. Jag tror inte att ett vårdnadsbidrag per automatik skulle resultera i att mannen börjar misshandla sin kvinna.

Detta handlar om brottslig verksamhet som vi vill motverka. Mäns våld mot kvinnor handlar om brott. När det kommer till brott har vi långtgående förslag om hur vi ska kunna separera kvinnorna från de våldsamma männen, bland annat genom att höja minimistrafvet för grov kvinnofridskränkning, något som Miljöpartiet har varit emot.

Vi har också öppnat för att förstå att vissa män aldrig kommer att kunna rehabiliteras, och då är det viktigt att de män som gång på gång återfaller i brott och får tidsbestämda straff, kommer ut och misshandlar kvinnor igen måste sitta inne så länge de utgör en risk för kvinnor. Detta är också något som Miljöpartiet är emot.

Jag vill påstå att det finns en ganska avsevärd skillnad i synsätt på det mesta. Men när det gäller att värna de kvinnor som utsätts för brott står sig Miljöpartiet väldigt svagt.

Anf. 125 ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag kan upplysa om att Sverigedemokraterna var så stolta över att de kallade det för ett importerat problem att de tryckte upp egna skyltar och skickade ut i sociala medier.

Mäns våld mot kvinnor är ett samhällsproblem som rymmer fler mäniskoöden än det går att räkna. Det är kvinnor som har fått betala med sina liv för att samhället och vi politiker inte har haft förmågan att ta ansvar.

Det är grannen, kollegan eller brodern. Det som sker bakom stängda dörrar. Det handlar om blickar som väljer att inte se, grannar som inte vågar knacka på och som kanske anstränger sig för att inte förstå. Vi måste göra allt, både som medmänniskor och som politiker.

Det är i hemmen våldet sker. Det är den farligaste platsen för en kvinna att befinna sig på. Under pandemin har allt fler varit tvungna att isolera sig tillsammans med sin våldsverkare.

Vi måste agera. Det handlar om trygghet, frihet och framtid. För det första måste vi stärka det brottsbekämpande arbetet för att få fler fällande domar. Specialistkompetens om våld i nära relationer och sexualbrott måste finnas i hela landet, och kompetensen behöver höjas bland dem som i sin yrkesroll kommer i kontakt med offren.

För det andra måste lagstiftningen skärpas och straffen höjas. Automatiskt kontaktförbud ska införas vid fällande dom, och elektronisk fotboja måste användas vid många fler fall av kontaktförbud. Vi vill även kriminalisera kontrollerande beteende.

Och för det tredje behöver kunskapen höjas, och vi behöver maximera det förebyggande arbetet. Särskilt viktigt är värderingsarbetet i förskolan och skolan.

Detta är åtgärder som har genomförts under åren men inte har varit tillräckliga, långt ifrån. Vi måste alla ta ansvar. Vi måste visa handlingskraft, kunna komma överens och genomföra förändringar för att alla kvinnor och barn som riskerar att få sina liv förstörda ska få skydd. Låt oss inte försitta tillfället!

Anf. 126 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Om en man anmäls för våld slår han oftast igen. Våldet eskalerar. Tillfället då en kvinna lämnar är den farligaste tidpunkten. Då får inte myndigheterna svika. Vi måste stoppa detta i tid, göra något medan kvinnan är vid liv, straffa den som begår brotten och göra allt som står i vår makt för att dessa brott inte ska ske.

Det oroar mig därför att regeringen i sin proposition om vårdnad om barn inte ser vilken roll detta spelar, att socialtjänsten dräneras på resurser av såväl borgerliga kommunpolitiker som genom regeringens skattesänkningar, att en genomgripande utbildning av hela rättskedjan inte har skett och, det viktigaste, att detta med att säkerställa en långsiktig finansiering av kvinnojourerna inte står högst på dagordningen.

Min vän Isabell skriver: Jag kan inte låta bli att minnas hur min mamma ringde polisen då hennes dåvarande sambo, senare mördare, hotade att skjuta sig själv med sitt jaktgevär då hon ville lämna honom. Hon och jag bodde efter det några dagar på kvinnojouren för beskydd. Efter det lämnade hon honom. Hon gjorde alltså allting rätt. Men den som har kunskap om mekanismerna bakom mäns våld vet också att tidpunkten då kvinnan vill lämna eller lämnar en våldsam relation är den farligaste. Men polisen insåg inte hotbilden. Hon vara bara 38 år. Jag är snart 32. Hon fick aldrig uppleva mina barn, sina barnbarn. Hon fick aldrig bli fri från den våldsamman mannen, trots att hon försökte.

Låt det aldrig hända igen! Vänsterpartiet är beredda att göra allt det som krävs.

Anf. 127 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka Liberalerna, som tog initiativ till denna mycket angelägna debatt. Det har varit många ord i debatten. Jag kan konstatera att det ändå finns flera punkter där det finns samstämmighet. Jag tycker att det är dags att gå till handling.

Kristdemokraterna har begärt att det partiledarsamtal som ägde rum för ett tag sedan ska följas upp med konkreta förhandlingar så att vi kan komma framåt och faktiskt ta krafttag på riktigt. Vi kan stå och recensera regeringens arbete de senaste sju åren, men det viktigaste är att blicka framåt och på allvar gå från ord till handling.

Nu sätter vi snart ett streck för den här debatten. Men frågan kommer vi att få fortsätta arbeta med tills vi har kommit ned till noll kvinnor som mördas av män. Det är dags att gå från ord till handling.

Anf. 128 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Den sista punkten gäller förhandlingar. Vi övervägde det, förstås. Men problemet är att det knappt är lönt att inleda förhandlingar med Kristdemokraterna och Moderaterna nu för tiden. Ni lämnar ändå alltid förhandlingarna. Och om man kommer överens med er om saker och ting tar det ofta bara en kvart eller ett halvår eller någonting sådant innan ni lämnar förhandlingsresultatet. Det är faktiskt ett problem att ni har svårt att stå för detta.

Men den fråga jag ska ställa till Andreas Carlson handlar om det ekonomiska förtrycket och vårdnadsbidraget. Vår ingång, socialdemokratins ingång, i jämställdhetspolitiken har alltid varit att man ska kunna ha en egen försörjning. Alla ska kunna ha en egen försörjning. Det är enormt viktigt för friheten och för tryggheten. Ni föreslår nu ett vårdnadsbidrag som kommer att låsa in många kvinnor i ett beroende av sina män. Då är min fråga till Andreas Carlson: Hur ska en kvinna som går på vårdnadsbidrag kunna lämna sin våldsamma man?

Anf. 129 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag förstår att Morgan Johansson letar efter halmstrån i denna debatt för att komma in på frågan om egen försörjning och samtidigt försöka undvika det faktum att den regering han företräder lovade Europas lägsta arbetslöshet men att vi sjunker som en sten och går mot Europas högsta arbetslöshet.

Vilka är det då som drabbas allra hårdast? Jo, de som står allra längst från arbetsmarknaden. Utanförskap fördjupas. Inte sällan är det kvinnor som inte kommer in och som står många år från arbetsmarknaden för att regeringen har misslyckats kapitalt med sin arbetsmarknadspolitik. Det skulle man kunna debattera. Men man väljer från regeringens sida att ta upp ett litet begränsat omsorgsstöd för barn när de är som allra minst och låtsas som att det är det stora problemet när det gäller både integrationen och mäns våld mot kvinnor. Kom med något bättre, Morgan Johansson!

Anf. 130 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Sist jag tittade i Kristdemokraternas budgetmotion hade ni satt av 1,2 miljarder till detta. Andreas Carlson säger: "litet begränsat".

Sverige har EU:s högsta kvinnliga förvärvsfrekvens. Det finns inget land i Europa som har högre andel arbetande kvinnor än Sverige. Och det är ingen tillfällighet. Det är en lång rad reformer som har möjliggjort detta – barnomsorgsutbyggnaden, särbeskattningen, den moderna föräldraförsäkringen och mycket annat. Det är reformer som Kristdemokraterna inte sällan har motarbetat så fort de har haft tillfälle.

Nu föreslår de som sagt ett vårdnadsbidrag. Kristdemokraterna ska alltså betala kvinnor för att inte förvärvsarbeta och för att deras barn inte ska få gå i förskola, barnomsorg. Det är den konkreta innebörden. Då säger jag: Ingen kan överleva på ett vårdnadsbidrag. Om man låser in kvinnor på det här sättet kommer de att få mycket svårare att ta klivet ur en destruktiv relation. Det är det som jag vill att Andreas Carlson förhåller sig till.

Prot. 2020/21:120
6 maj

*Särskild debatt om det
grova och dödliga
våldet mot kvinnor i
nära relationer*

Anf. 131 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag förstår mycket väl att Morgan Johansson vill att jag förhåller mig till det samtidigt som han försöker duka för frågan om det totala misslyckandet vad gäller arbetsmarknadspolitiken.

Vi diskuterar en så allvarlig fråga som frågan om mäns våld mot kvinnor – fem kvinnor har mördats på tre veckor. Då låtsas han som att det handlar om ett stöd till föräldrar för att de ska kunna vara hemma lite längre med sina barn om de tycker att det passar barnen bättre. Många barn trivs inte i förskolemiljö alltför tidigt utan mår bra av att få lite bättre anknytning och av att få vara hemma några månader längre. Han menar då: Får vi bara bort detta har vi löst problemet med såväl integrationen och arbetslösheten som mäns våld mot kvinnor.

Det anstår en justitieminister att hålla lite högre nivå i en debatt som behandlar ett så allvarligt ämne som det vi debatterar i dag. Det är min bestämda uppfattning.

Anf. 132 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Kristdemokraterna har i sin jämställdhetspolitiska rapport förslag om pepparsprej och självförsvarskurs i kombination med polisiära och rättsliga insatser som åtgärder för att skydda kvinnor och tjejer mot våld.

Gemensamt för förslagen i rapporten är att de syftar till att motverka konsekvenserna av mäns våld när det redan är för sent. Det är ett åtgärds paket utan förebyggande och proaktiva åtgärder och där genuspedagogik avfärdas som någonting som tar fokus från de riktiga jämställdhetsutmaningarna.

Varför skräms Kristdemokraterna av att unga pojkar och män lär sig mer om jämställdhet och mer om könsmönster och om villkoren för och respekten mellan pojkar och flickor tidigt i livet? För mig låter det som att Kristdemokraterna lägger ansvaret för vårt ojämställda samhälle i knät på tjejerna och kvinnorna. Är det Kristdemokraternas nya feminism?

Anf. 133 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Annie Löf, för frågan! Nej, det är det inte. Jag hade önskat att vi hade sluppit att lägga fram förslagen om exempelvis pepparsprej och stöd för kvinnor. Men vi konstaterar att verkligheten ser ut som den gör.

Vi har förebyggande åtgärder. Vi har satsningar på polis. Vi har satsningar på hela rättsväsendet. Men vi ser också att det, på grund av regeringens misslyckande på detta område, är befogat med stödåtgärder för de kvinnor som är oroliga för att gå ut på kvällen. Var tredje kvinna känner oro för att vara ute själv på kvällen. Risken för att utsättas för sexualbrott har tredubblats bara de senaste sex sju åren.

När det kommer till förskolan är vår bestämda uppfattning att pedagoger i förskolan behöver mer tid med barnen. Vi vill ha ett maxtak för barngruppernas storlek. Och vi tror att den omsorg, det stöd och den kärlek som förskolans fantastiska pedagoger kan ge är perfekt för att ge en trygg grund i livet och en grund för jämställdhet också.

Anf. 134 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag skriver under på många av de åtgärder som Kristdemokraterna driver. Vi vill också skärpa straffen och ge kvinnor och barn som utsätts för mäns våld det skydd och det stöd som de behöver. Vi har också lagt fram en lång rad förslag på dessa områden.

Men det handlar också om att förstå den underliggande problematiken, att vi lever i ett samhälle med patriarkala strukturer. Vi måste tidigt motverka dem, och då måste man arbeta med attityder och normer.

Jag hör när Kristdemokraterna raljerar över genuspedagogik som symbolåtgärd och liknande. Det är därför som jag undrar: Varför är Kristdemokraterna emot genuspedagogik i förskola och skola? Och exakt hur gynnas feminismen av att ni förvägrar unga män att få en större kunskap om könsstrukturer och de olika villkor och förutsättningar som finns för flickor och pojkar?

Anf. 135 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Nej, vi förvägrar inte någon dessa möjligheter. Men vi tycker att det är fel prioriterat att exempelvis förskolepedagoger – som jag tror att det var utformat i ett av de förslag som vi var emot – ska utmana små barn, ett- till tvååringar, att göra könsstereotypa val. Jag tror inte att det är där nyckeln ligger till ett mer jämställt samhälle och till att motverka mäns våld mot kvinnor.

Barn behöver bli sedda, få omsorg och få kärlek och uppmuntran. Men de behöver såklart också få veta var gränserna går, och det uppnår man mycket, mycket bättre genom att ha fler pedagoger på färre barn. Då får de en så trygg start som det bara går tidigt i livet.

Vi litar också på att förskolepedagoger, som gör ett oerhört viktigt arbete, klarar av detta utan pekpinna från staten om att utmana små barn att inte välja lastbil eller docka. Det kan man göra på ett annat sätt, menar vi.

Anf. 136 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Genusflum – det uttrycket myntade Kristdemokraterna när de pratade om förskolans läroplan. Förskolans läroplan kallade de för pekpinna.

Förskolan är den första plats där samhället tar ett ansvar för barn. Och när samhället har ansvaret måste vi se till att både pojkar och flickor får utvecklas fullt ut. Vi måste motverka destruktiva maskulinitetsnormer redan från början. För ingen pojke ska växa upp och tro att det är okej att slå. Ingen pojke ska höra att kärlek börjar med bråk. Och ingen flicka ska få höra att hon ska stå ut med att bli dragen i håret.

Kristdemokraterna förstår inte hur de normer som samhället förmedlar till pojkar och flickor påverkar deras utveckling. De förstår inte heller hur våld eskalerar.

Anf. 137 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag vill ställa en enkel fråga till Annika Hirvonen: På vilken förskola i Sverige får pojkar veta att det är okej att slå flickor även utan det här tillägget i läroplanen? Vilken förskolepedagog tycker, som det är i dag, att det är okej?

Att omyndigförklara förskolepedagogerna på det sätt som Miljöpartiet och en del andra gör är ovärdigt. De gör ett fantastiskt arbete. De sliter. De behöver inte de här pekpinarna.

Jag vill ställa frågan igen: På vilken förskola i Sverige får pojkar i dag höra att det är okej att slå flickor?

Anf. 138 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Det handlar inte om att jag eller någon annan tror att någon aktivt uppmuntrar detta. Det handlar om hur man bemöter barn när de slåss, för det gör barn. Vi menar att genuspedagogiken är central i svensk förskola.

Jag har en annan fråga till Kristdemokraterna. Varför skar ni ned med 100 miljoner i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i det här årets budget?

Anf. 139 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker att det var väldigt bra att Annika Hirvonen korrigerade sitt inlägg från den första rundan. Jag hoppas att de förskolepedagoger som jag antar känner sig trampade på tårna och felaktigt bemötta genom att man beskriver verkligheten på det sätt om Annika Hirvonen gjorde i sitt första inlägg också hörde detta. Det var bra att hon delvis korrigerade det.

Nej, vi drog inte ned på medlen, utan vi flyttade dem till andra satsningar. Vi satsar mycket i vår budget på att motverka just hedersvåld och hederskultur, men vi gör det också med de förslag som vi har lagt fram i Sveriges riksdag.

Anf. 140 JUNO BLOM (L):

Fru talman! Fem män dödar fem kvinnor under en treveckorsperiod i ett av världens mest jämställda länder. I två av dessa fall rör det sig om unga tjejer.

Rapport efter rapport visar att unga tjejer är oerhört utsatta. Enligt Brå har nästan var fjärde ung tjej mellan 16 och 24 år varit utsatt för brott i sin relation. För många av dessa unga tjejer är det den första relationen, och i den blir de utsatta för våld. Att samhället inte har gjort mer för att värna dessa tjejers frihet är både ansvarslost och ett svek.

Här är det viktigt att även belysa barn och unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Det är en extra sårbar grupp när det gäller våld i ungas partnerrelationer, då flickor inte är tillåtna att ha relationer över huvud taget. Blir de då utsatta för våld i relationen kan de inte berätta det för någon närstående eftersom det innebär risk för fortsatt våld från de närstående. Den unga våldsutövande killen vet ofta om detta och kan använda det som påtryckningsmedel.

För att få stopp på mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld är det helt avgörande att vi börjar med att motverka unga killars våld mot unga tjejer. Det behövs riktade satsningar till skola, ungdomsmottagningar, socialtjänst, hälso- och sjukvård och rättsväsen gällande stöd, skydd och åtgärder när det gäller barn och unga som både utsatts för och utövar denna typ av våld.

Det här är mitt sista anförande i debatten, och jag tackar för att vi har haft en bra debatt. Ni var inne på att ni sitter och tar fram punkter, att man

har en lista på saker som man vill göra och att man har kort tid på sig. Jag delar uppfattningen att vi verkligen på något vis ska höja blicken och se till att garantera att den verklighet som råder just nu kommer att upphöra. Den är inte värdig Sverige.

Anf. 141 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! För att få bukt med det grova och dödliga våldet mot kvinnor i nära relation behöver vi arbeta på flera plan. Vi måste arbeta förebyggande med att det första slaget aldrig ska utdelas, vi måste stärka skyddet så att kvinnor känner sig trygga att lämna en relation där de utsätts för våld och vi måste straffa förövare – och det redan i ett tidigare skede än när våldet har eskalerat till ett mord.

Kunskapen om hur vi förebygger våld måste stärkas liksom kunskapen om hur vi behandlar dem som har blivit utsatta. Därför behövs mer forskning.

Arbetet mot mäns våld mot kvinnor har varit centralt i mitt engagemang och en viktig prioritering för Miljöpartiet. Jag var med när vi tog ett tio år långt arbete för en samtyckeslag i mål. Den motion om sexualitet, samtycke och relationer i skolan som jag har skrivit håller nu på att bli verklighet. Vi har gjort en rad insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Och mer kommer.

Det är väldigt viktigt att vi har den här debatten i dag för att visa våra ställningstaganden mot mäns våld mot kvinnor och för åtgärder. Men ord räcker inte. Jag har höga förväntningar på regeringens planerade handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor. Jag har också höga förväntningar på alla partier som deltar här i dag. Jag vill att ni ska prioritera arbetet för jämställdhet och mot mäns våld mot kvinnor också den dag vi röstar om budgeten och den dag vi beslutar om bostadspolitiken så att ingen kvinna ska behöva välja mellan hemlöshet och fortsatt våld.

Vissa partiers insatser verkar ensidigt fokusera på att straffa när brotten redan har begåtts. Men vårt mål är att det första slaget aldrig ska utdelas.

Anf. 142 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Annika Hirvonen säger att det är viktigt att prioritera dessa frågor. Det tycker jag också. Jag tänkte uppehålla mig lite grann just vid i vilken utsträckning som Miljöpartiet har prioriterat dessa frågor eller inte.

Det är en sak att prata om förändringar. Men det som verkligen räknas är konkret handling och hur man trycker på knappen när saker och ting kommer upp till votering i den här kammaren. Där har Miljöpartiet inte bara en gång utan gång på gång röstat nej till flera viktiga straffskärpningar för att män som slår och misshandlar kvinnor ska mötas av en strängare syn från rättsstaten. Det handlar om skärpta straff vid grov kvinnofridskränkning. Det handlar om att fler män som bryter mot kontaktförbudet ska tvingas bära fotboja. Det handlar om att avskaffa den mängdrabatt som innebär att man kan begå väldigt många brott i dessa relationer men ändå bara dömas till det fulla straffvärdet för det allvarligaste av dem.

Hur går denna röstning ihop med Annika Hirvonens retorik?

Anf. 143 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Det som vi har röstat nej till är inte en skarp lagändring utan att skicka ett brev till regeringen som säger åt regeringen att göra en

Prot. 2020/21:120
6 maj

*Särskild debatt om det
grova och dödliga
våldet mot kvinnor i
nära relationer*

ändring, samma regering som vi sitter i och som just precis har arbetat med den ändring som Johan Forssell pratar om. Det handlar om till exempel bättre möjligheter till fotboja vid kontaktförbud redan vid första beslutet och skärpta straff för grov kvinnofridskränkning.

Jag är glad över att även Johan Forssell vill skärpa straffet för grov kvinnofridskränkning även om han inte vill gå lika långt som vi i Miljöpartiet. Men det är bra att det finns förslag på straffområdet.

Jag undrar vad Moderaterna vill göra för att det första slaget aldrig ska utdelas.

Anf. 144 JOHAN FORSELL (M) replik:

Fru talman! Annika Hirvonen ska nog vara lite mer varsam med sin beskrivning här eftersom den inte är riktigt sann. När det gäller flera av dessa saker väntar vi fortfarande på återkoppling från regeringen.

Om vi tar till exempel frågan om mängdrabatten får personer som systematiskt misshandlar kvinnor väldigt generösa straffrabatter. Dessa personer får egentligen det fulla straffvärdet bara för det allvarligaste brottet.

Vi gjorde ett tillkännagivande om detta redan för sex år sedan. Den utredning som det har hänvisats till tidigare här handlar om gängkriminalitet. Det är inte riktigt applicerbart på detta område i den utsträckningen. Det går inte att jämföra med den slopade mängdrabatten.

Eftersom Miljöpartiet är ett regeringsparti, som underströks här, är man fortfarande svaret skyldig. Det är en sak att stå här och tala och rikta uppmaningar till andra partier att de ska prioritera detta. Men hur trovärdigt är Miljöpartiet om man inte självt i konkret handling i denna kammare vid voteringen faktiskt har röstat för en strängare syn på män som slår kvinnor?

Anf. 145 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Justitieministern visade bland annat upp den utredning som regeringen har beställt om skärpt straff för kvinnofridsbrott och ökade möjligheter att använda fotboja. Också skärpt straff för hedersbrott finns med i samma utredning. Det är ett arbete som påbörjades långt tidigare och som tar lite längre tid än vad det gör att skriva en enkel mening i en motion i riksdagen och som faktiskt inte är ett skarpt lagförslag.

Jag beklagar att Johan Forssell inte heller nu på en rak fråga gav ett exempel på någon förebyggande åtgärd som Moderaterna vill vidta för att det första slaget aldrig ska utdelas. Det är viktigt med proportionerliga straff när brott har begåtts. Men det är ännu viktigare att vi inte får brotts-offer från första början.

Anf. 146 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Mellan 2018 och 2019 beslutades det om kontaktförbud med fotboja i sex fall. Under samma period fattades det beslut om utvidgat kontaktförbud utan elektronisk övervakning i 34 fall. Samtidigt dödas omkring 15 kvinnor varje år av sin partner, och 9 000 kvinnor anmälde våld i en nära relation förra året. Samhällets bristande stöd kan inte vara mer uppenbart än så.

Vi är nu många som ser behov av att införa automatiskt kontaktförbud vid fällande dom och elektronisk fotboja direkt vid kontaktförbud. Men

här verkar Miljöpartiet och även deras regeringspartner Socialdemokraterna ha svårt att sätta hårt mot hårt.

Annika Hirvonen sa här tidigare att ord inte räcker. Statistiken talar sitt tydliga språk. Därför frågar jag nu: Varför vill Miljöpartiet då inte utöka skyddet av kvinnor genom att ge fler personer elektronisk fotboja redan vid ordinärt kontaktförbud?

Anf. 147 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka Annie Lööf för hennes engagemang i dessa frågor och inte minst för att hon var tydlig med att säga ifrån och kräva politisk handlingskraft när hon skrev sitt inlägg på Facebook.

Det är väldigt viktigt med ord, och det är ännu viktigare med handling. Därför har våra partier i regeringen samlat in förslag, inte bara från andra partier utan även från ideella organisationer som jobbar mot mäns våld mot kvinnor. Ett av de förslag som vi driver är att man ska kunna ha fotboja vid fler kontaktförbud. Vi gjorde en lagskärpning som skulle möjliggöra detta för några år sedan. Det är tydligt att det i praxis ändå inte sker.

Fru talman! Det är tyvärr många gånger så på jämställdhetspolitikens område att de möjligheter som finns används för lite. Därför behöver vi skärpa regelverket för att fler ska få fotboja vid kontaktförbud.

Anf. 148 ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Ord räcker inte, som Annika Hirvonen sa, utan det är konkret handling som gäller. Det handlar bland annat om det som jag tog upp med Morgan Johansson om att ge NCK ett nationellt kunskapsuppdrag tillbaka. Miljöpartiet tog ju bort det. Det handlar också om att fler kvinnor som lever utsatt inte ska behöva möta sin gärningsman för att denna person inte bär elektronisk fotboja. Kontaktförbudet måste stärkas. Ord räcker inte, utan kvinnor måste kunna känna sig trygga.

Är Miljöpartiet beredda att gå så långt som krävs för att skydda utsatta kvinnor och stå fast vid sitt ord om att ingen kvinna ska mördas av sin partner och på så vis öppna upp för att ge fler elektronisk fotboja även vid ordinärt kontaktförbud?

Anf. 149 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Vi är beredda att gå så långt som krävs för att skydda kvinnor mot det dödliga våld som deras partner eller tidigare partner utsätter dem för. Att ge fotboja vid kontaktförbud är en viktig del. En annan del som vi driver och vill få igenom är att man ska häktas redan vid misstanke om grov kvinnofridskränkning.

Skulle vi göra som Miljöpartiet föreslår och höja straffvärdet till minst två år, alltså motsvarande straffet för våldtäkt, skulle gärningspersonen häktas direkt. Då skulle kvinnor inte behöva leva i skyddade boenden. Det skulle inte bli fråga om att gå på fri fot ens med fotboja. Dessutom skulle brotten prioriteras med högsta prioritet hos åklagare och polis. Så blir det när någon sitter frihetsberövad under en polisutredning.

Prot. 2020/21:120
6 maj

Särskild debatt om det grova och dödliga våldet mot kvinnor i nära relationer

Anf. 150 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Miljöpartiet ansvarar för frågor som rör mäns våld mot kvinnor, hedersvåld och våld i samkönade relationer. Många av oss har talat om kvinnojourerna och deras betydelse. Jag är helt för att det finns andra grupper – människohandel, prostitution och hedersvåld – som också är i behov av insatser. Men i de föreskrifter som rör de 100 miljoner kronor som går ut till kvinnojoursrörelsen står det tydligt och klart att man ska stärka organisationerna i deras roll som röstbärare, opinionsbildare och givare av kompletterad service men inte inom kärnverksamhet att erbjuda skyddat boende, trots att vi vet att det är just vid uppbrottet som den största risken finns.

Här finns det en konflikt. Regeringen menar att det är kommunernas ansvar, och SKR säger någonting annat. Man har varken rätt ut detta eller sett till att garantera kvinnojourerna att de får pengar till det som behövs.

Anf. 151 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! I dag är det ju kommunerna som står för kostnaden för de skyddade boendena. Jag är öppen för att diskutera andra lösningar på det här, men som ansvarsfördelningen ser ut i dag är det så.

Staten går in med rejält mycket mer pengar till kvinnojourerna än vad den gjorde innan vi kom in i regeringen. Kvinnojourerna gör ett otroligt viktigt arbete. Det är inte bara det arbete som de gör i kommunerna med skyddade boenden som är viktigt, utan det är också viktigt att de finns som en opinionsbildande kraft i samhället. Deras kunskap i mötet med våldsut-satta är ofta en av de tidigaste varningsklockor som vi politiker får när det händer saker kopplat till mäns våld mot kvinnor – titta till exempel på frågan om pornografins koppling till hur flickor utsätts för sexuellt våld i unga relationer. Det är kvinnojourerna som har varit först med att larma här.

Anf. 152 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Det är ändå så att det är kvinnojourerna själva som säger att den här satsningen inte möter deras behov. Det är inte jag som säger detta, utan det är de som verkar i det varje dag. Du säger, Annika Hirvonen, att det är kommunernas ansvar, men den här ansvarsfrågan är inte klarlagd. Som läget är nu vore det lika märkligt som att ge kastruller och gardiner till den som är hemlös fast den inte har någonstans att bo.

Det handlar om att kunna garantera kärnverksamheten. Man ska hela tiden, utan pengar, försöka hantera detta – jag har själv varit väldigt engagerad i rörelsen – och sedan söka pengar för att få medel. Det blir en omvänd ordning.

Jag är övertygad om att skattebetalarna där ute ser att detta är en viktig prioritering. De vet i allra högsta grad vilket viktigt jobb kvinnojourerna gör. Men jag tror också att de verkligen vill att pengarna ska användas för att skydda de kvinnor som måste fly.

Anf. 153 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis det allra viktigaste, och detta ansvar vilar i dag på kommunerna. Om kommunerna brister i det ansvaret är det viktigt att vi är öppna för att diskutera om det ska flyttas eller om man ska lösa det på något annat sätt.

Men att tro att de pengar som är öronmärkta för annan stödverksamhet, opinionsbildning med mera skulle kunna täcka upp om kommunerna inte tar sitt väldigt stora grundansvar är nog inte realistiskt. Det skulle i så fall krävas en ganska stor växling av ekonomisk börda mellan kommunerna och staten. Detta kan man för all del diskutera, men jag tror att det viktiga är att se till att varje aktör tar sitt ansvar. Det är när detta ansvarstagande brister som kvinnor riskerar att mördas. Det är när samhället inte lyckas skydda dem i känsliga lägen, till exempel vid uppbrott, som kvinnor riskerar att dö.

Anf. 154 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka för debatten och ta några bollar som har varit uppe i diskussionen.

Vi hade ett replikskifte som handlade om återfall i brott och vad gängutredningen egentligen tittar på. Gängutredningen tittar framför allt på gängkriminalitet, men när det gäller den här frågan ser man brett på återfall i brott. Detta innebär att lagstiftning på detta område, kring just återfall, kommer att få betydelse också för de gärningsmän som återfaller när det gäller mäns våld mot kvinnor. Jag vill ha detta sagt.

Vi har drivit fram straffskärpningar. Vi har haft 350 fler utredare. Vi går fram med mycket mer när det gäller kontaktförbud och kommer att fortsätta i den riktningen.

Men vi måste också förstå att detta är ett bredare problem. Det är klart att det inte är alla män som slår, men om mäns våld mot kvinnor ska upphöra är det männen som måste förändras. Då måste vi också kunna ta en lite bredare diskussion om hur vi förebygger och hur vi ser till att få andra attityder på plats redan tidigt med tidiga insatser riktade mot barn och ungdomar. Det tror jag är enormt viktigt att ta upp i denna debatt.

Den särskilda debatten var härmed avslutad.

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Proposition

2020/21:192 Tullverket ges en utökad möjlighet att ingripa mot brott

Framställning

2020/21:RS5 2019 års riksdagsöversyn

Motioner

med anledning av prop. 2020/21:151 Framtidens infrastruktur – hållbara investeringar i hela Sverige

2020/21:4037 av Jens Holm m.fl. (V)

2020/21:4041 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD)

2020/21:4042 av Maria Stockhaus m.fl. (M)

2020/21:4047 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD)

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 5 maj

2020/21:704 Medborgarnas förtroende för folkbildningen

av *Cassandra Sundin* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:705 Riksrevisionens rapport om besiktningsmarknaden

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:706 Inbetalning av skatter man fått anstånd med

av *Jan Ericson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 maj

2020/21:2757 Missbruk av biståndsmedel

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:2758 Verkställighet av utvisningar

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2759 Kännedom om felaktigheter i Pissrapport

av *Björn Söder* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2760 Åtgärder för att minska antalet cykelstölder

av *Mikael Damsgaard* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2761 Riksdagens tillkännagivande avseende Sjöfartsverket

av *Jessica Thunander* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2762 Teknikneutral elproduktion

av *Sofia Westergren* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:2763 Bostäder till våldsutsatta kvinnor

av *Maj Karlsson* (V)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2764 Det tillfälligt anpassade sjöfartsstödet

av *Jessica Thunander* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2765 Klädstölderna

av *Emma Ahlström Köster* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2766 Samhall
av *Saila Quicklund* (M)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)
2020/21:2767 Samhalls grunduppdrag
av *Saila Quicklund* (M)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

Prot. 2020/21:120
6 maj

§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 5 maj

2020/21:2620 Regeringens ansvar för listan över säkra länder
av *Jonas Andersson* i Skellefteå (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2020/21:2621 Utökat konsumentskydd vid köp av nyproducerade bostäder
av *Angelica Lundberg* (SD)
till statsrådet Lena Micko (S)
2020/21:2626 Mäns våld mot kvinnor
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2020/21:2624 Ersättning till svensk minknäring
av *Åsa Coenraads* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)
2020/21:2622 Arbetsförmedlingens insatser i Västmanland
av *Roger Haddad* (L)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)
2020/21:2623 Dyslexiutredningar
av *Roger Haddad* (L)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)
2020/21:2627 Kinas brott mot uigurerna
av *Sara Gille* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)
2020/21:2629 EU-direktiv om företags hållbarhetsrapportering
av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2020/21:2630 Katalysatorstöd
av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)
2020/21:2632 Återbetalning av stöd
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
2020/21:2631 Laddningsmöjligheter i småhusområden
av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:2628 Fastighetsbildningens betydelse för bostadsbyggande
av *Eric Palmqvist* (SD)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:2634 Föräldrars möjlighet att lämna synpunkter på undervisningen
av *Björn Söder* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2646 Skolans objektivitetsprincip
av *Lars Andersson* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2633 Slutförvar av använt kärnbränsle
av *Jan R Andersson* (M)
till statsminister Stefan Löfven (S)

2020/21:2637 Socialt perspektiv på Sveriges krisberedskap
av *Jörgen Berglund* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2640 Covid-19-smitta under graviditeten
av *Sara Gille* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2638 Elfordonsbesiktning
av *Åsa Coenraads* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2642 Sexuellt våld i Tigray i Etiopien
av *Sara Gille* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2647 Balansen mellan hållbart skogsbruk och bevarande
av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2649 Samhällsviktiga träprodukter
av *Lotta Olsson* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:2636 Ursprungskontroll av fordon
av *Per Lodenius* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2635 Infrastrukturinvesteringar i Norrbotten
av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2645 Prioritetsordning för vaccination mot covid-19 för personer med allvarlig psykisk sjukdom
av *Clara Aranda* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2650 Viltvårdsfonden
av *John Widegren* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2625 Företagens regelbörda
av *Lars Beckman* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:2639 Företagens kostnader för regeländringar
av *Magnus Stuart* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:2644 Smittspridningen av covid-19 i Sverige

av *Per Ramhorn* (SD)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:2671 Utåtriktad växlingsverksamhet

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2020/21:2643 Syriens luftvärnsattack mot israelisk kärnteknisk anläggning

av *Sara Gille* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:2648 Överklagande av bildande av naturreservat i Ljungsjömyren

av *Per Schöldberg* (C)

till miljö- och klimatminister *Per Bolund* (MP)

2020/21:2641 Konflikten mellan Tjeckien och Ryssland

av *Sara Gille* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:2673 Bevarandet av ett hållbart ålfiske

av *Maria Malmer Stenergård* (M)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2020/21:2659 Vaccinpass för inresande i EU

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:2651 Valet i Armenien

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:2664 E18 i infrastrukturpropositionen

av *Pål Jonson* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:2668 Arbetsförmedlingens fokus på diskrimineringsgrunder

av *Arman Teimouri* (L)

till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)

2020/21:2674 Stiftelser som inte får del av projektstöd

av *Magnus Stuart* (M)

till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

2020/21:2689 Biståndet till Myanmar

av *Yasmine Posio* (V)

till statsrådet *Per Olsson Fridh* (MP)

2020/21:2670 En ny förbindelse över Öresund

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:2695 Finansiering av en ny fast förbindelse över Öresund

av *Mats Sander* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:2696 Godstågskapaciteten över Öresund

av *Mats Sander* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:2697 En ny fast förbindelse över Öresund

av *Mats Sander* (M)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

Prot. 2020/21:120

6 maj

2020/21:2661 Den ryska regimens agerande mot oppositionen
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2675 Statsrådets uttalande om mansnormer
av *Lars Andersson* (SD)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:2667 Prioritering av transportinfrastruktur
av *Jimmy Ståhl* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2684 Laddinfrastruktur
av *Cecilie Tenfjord Toftby* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2658 Åtgärder för att rädda svenska företag undan konkurs
av *Ann-Sofie Lifvenhage* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:2662 Sveriges ambassadbyggnad i Tokyo
av *Pål Jonson* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2663 Bättre koordinering mellan svenska och norska trafikmyndigheter
av *Pål Jonson* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2685 Granskning av advokaters kostnadsräkningar
av *Boriana Åberg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2655 Finansiering av Muslimska brödrskapets Islamic Relief Sverige
av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:2654 Uteblivna resultat av åtgärder mot den grova kriminaliteten
av *Björn Söder* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2652 Svenskt erkännande av folkmordet 1915
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2678 Folkmordet Seyfo i dåvarande Osmanska riket
av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2700 Ett erkännande av folkmordet 1915
av *Boriana Åberg* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2690 Eftersatt vägunderhåll
av *Ulla Andersson* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2666 Adekvat hjälp i skolan för våldsutsatta barn
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2660 Resurstilldelningen till vägunderhåll
av *Thomas Morell* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2665 Handlingsplan gällande sexualbrott mot barn
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2657 Åtgärder för att motverka skadefåglar
av *Ann-Sofie Lifvenhage* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:2676 Norrbotniabanan
av *Jens Holm* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2686 Avgiften på 2 900 kronor för virkesupplag
av *Sten Bergheden* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2672 Slopande av flipperspelslagen
av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:2653 Fängslandet av Ahmadreza Djalali
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2681 Ökande infrastrukturkostnader
av *Jimmy Ståhl* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:2656 Våld i nära relationer
av *Ann-Sofie Alm* (M)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:2669 Bornholmstrafiken
av *Anders Hansson* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2677 Arbetsgivares kontroll av arbetssökande
av *Ali Esbati* (V)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:2706 Dagbarn i terroristmiljöer
av *Boriana Åberg* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2704 Dataintrång mot Riksidrottsförbundet
av *Pål Jonson* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2710 Styrningen av Sveriges krisberedskap
av *Mats Sander* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2682 Falsa intyg från utlandet
av *Björn Söder* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:2708 Falsa examensintyg
av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:2702 Norrbottens bristande tillgång till mobiltelefoni
av *Linda Modig* (C)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:2692 Förlängd avbetalningstid på lån

av *Markus Wiechel* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:2709 Jordaxelns förskjutningar

av *Lars Andersson* (SD)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:2707 Ministerns uttalande i samband med klimattoppmötet

av *Edward Riedl* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:2683 Regeringens möte med techjättarna

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:2703 Vaccinationsintyg

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:2701 Efterlevandestöd till samhällsbärare

av *Ann-Sofie Alm* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:2699 Avskrivningsregler för fastigheter på landsbygden

av *Pål Jonson* (M)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:2680 Sveriges framtida elbehov

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:2693 Techjättarnas censur

av *Markus Wiechel* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

den 6 maj

2020/21:2679 En svensk myndighets affär med Lukasjenko

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:2691 En svensk myndighet i miljardaffär med Lukasjenko

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:2694 Svenska skattepengar till diktaturer

av *Jan R Andersson* (M)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:2698 Belarus och Sveriges utrikespolitiska linje

av *Jan R Andersson* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2717 Svenska skattebetalares pengar till Lukasjenkos diktatur

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:2720 Exportkreditnämnden och Belarus

av *Boriana Åberg* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 12.57,
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.54 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Ärende för hänvisning till utskott	3
§ 5 Svar på interpellation 2020/21:592 om förordnande som vägtransportledare	3
Anf. 1 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	3
Anf. 2 THOMAS MORELL (SD).....	3
Anf. 3 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	4
Anf. 4 THOMAS MORELL (SD).....	5
Anf. 5 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	6
Anf. 6 THOMAS MORELL (SD).....	7
Anf. 7 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	7
§ 6 Svar på interpellation 2020/21:625 om stärkta kontroller av den yrkesmässiga trafiken.....	7
Anf. 8 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	7
Anf. 9 THOMAS MORELL (SD).....	8
Anf. 10 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	9
Anf. 11 THOMAS MORELL (SD).....	10
Anf. 12 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	11
Anf. 13 THOMAS MORELL (SD).....	12
Anf. 14 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	13
§ 7 Svar på interpellation 2020/21:626 om kompetensen inom Åklagarmyndigheten	13
Anf. 15 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	13
Anf. 16 THOMAS MORELL (SD).....	14
Anf. 17 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	15
Anf. 18 THOMAS MORELL (SD).....	16
Anf. 19 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	17
Anf. 20 THOMAS MORELL (SD).....	17
Anf. 21 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	18
Ajournering.....	18
Återupptaget sammanträde.....	18
§ 8 Frågestund	19
Anf. 22 ANDRE VICE TALMANNEN	19
<i>Sveriges roll i det globala miljöarbetet</i>	<i>19</i>
Anf. 23 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	19
Anf. 24 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	19
Anf. 25 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	20
Anf. 26 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	20
<i>Invandringen och mäns våld mot kvinnor</i>	<i>20</i>
Anf. 27 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	20
Anf. 28 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	20
Anf. 29 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	21
Anf. 30 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	21
<i>Service på landsbygden</i>	<i>21</i>
Anf. 31 ANNIKA QARLSSON (C).....	21

Anf. 32 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	22
Anf. 33 ANNIKA QARLSSON (C).....	22
Anf. 34 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	22
<i>Miljöhänsynen i svenskt skogsbruk</i>	22
Anf. 35 JENS HOLM (V)	22
Anf. 36 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	22
Anf. 37 JENS HOLM (V)	23
Anf. 38 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	23
<i>Beslut om slutförvar av kärnavfall</i>	23
Anf. 39 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	23
Anf. 40 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	24
Anf. 41 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	24
Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	24
<i>Det nordiska samarbetet</i>	24
Anf. 43 EVA LINDH (S)	24
Anf. 44 Statsrådet ANNA HALLBERG (S).....	24
Anf. 45 EVA LINDH (S)	25
Anf. 46 Statsrådet ANNA HALLBERG (S).....	25
<i>Åtgärder för en fossilfri återhämtning</i>	25
Anf. 47 EMMA HULT (MP)	25
Anf. 48 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	26
Anf. 49 EMMA HULT (MP)	26
Anf. 50 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	26
<i>Borttagande av avgift för virkesupplag</i>	27
Anf. 51 STEN BERGHEDEN (M).....	27
Anf. 52 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	27
<i>Farliga kemikalier i produkter för barn</i>	27
Anf. 53 YASMINE ERIKSSON (SD).....	27
Anf. 54 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	28
<i>Sanering av förorenade vattenförekomster</i>	28
Anf. 55 MAGNUS EK (C)	28
Anf. 56 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	28
<i>Stopp för vapenförsäljning till Colombia</i>	29
Anf. 57 LORENA DELGADO VARAS (V).....	29
Anf. 58 Statsrådet ANNA HALLBERG (S).....	29
<i>Vaccinering av veckopendlare</i>	30
Anf. 59 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	30
Anf. 60 Statsrådet ANNA HALLBERG (S).....	30
<i>Förbud mot otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan</i>	30
Anf. 61 ANNA VIKSTRÖM (S).....	30
Anf. 62 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	31
<i>Vindkraften och det kommunala självbestämmandet</i>	31
Anf. 63 KJELL JANSSON (M)	31
Anf. 64 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	31
<i>En fungerande telefoni i hela landet</i>	32
Anf. 65 DAVID PEREZ (SD)	32
Anf. 66 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	32
<i>Handelsrelationen med USA</i>	32
Anf. 67 SOLANGE OLAME BAYIBSA (S).....	32
Anf. 68 Statsrådet ANNA HALLBERG (S).....	33

<i>Den svenska viltförvaltningen</i>	33
Anf. 69 MAGNUS PERSSON (SD)	33
Anf. 70 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	33
<i>Elbristen i Täby</i>	34
Anf. 71 TERES LINDBERG (S)	34
Anf. 72 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	34
<i>Nätjättarnas avstängning av opinionsbildare</i>	34
Anf. 73 JOSEF FRANSSON (SD)	34
Anf. 74 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	35
<i>Exportkreditnämnden och Belarus</i>	35
Anf. 75 MARKUS WIECHEL (SD)	35
Anf. 76 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	35
Ajournering	36
Återupptaget sammanträde	36
§ 9 Särskild debatt om det grova och dödliga våldet mot	
kvinnor i nära relationer	36
Anf. 77 JUNO BLOM (L)	36
Anf. 78 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	36
Anf. 79 JOHAN FORSSELL (M)	37
Anf. 80 ADAM MARTTINEN (SD)	38
Anf. 81 ANNIE LÖÖF (C)	39
Anf. 82 NOOSHI DADGOSTAR (V)	40
Anf. 83 ANDREAS CARLSON (KD)	41
Anf. 84 JUNO BLOM (L)	42
Anf. 85 ANNIKA HIRVONEN (MP)	42
Anf. 86 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S)	43
Anf. 87 JOHAN FORSSELL (M) replik	44
Anf. 88 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	44
Anf. 89 JOHAN FORSSELL (M) replik	44
Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	45
Anf. 91 ADAM MARTTINEN (SD) replik	45
Anf. 92 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	46
Anf. 93 ADAM MARTTINEN (SD) replik	46
Anf. 94 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	46
Anf. 95 ANNIE LÖÖF (C) replik	47
Anf. 96 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	47
Anf. 97 ANNIE LÖÖF (C) replik	47
Anf. 98 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	48
Anf. 99 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	48
Anf. 100 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	48
Anf. 101 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	49

Anf. 102	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	49
Anf. 103	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	49
Anf. 104	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	49
Anf. 105	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	50
Anf. 106	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	50
Anf. 107	JUNO BLOM (L) replik.....	51
Anf. 108	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	51
Anf. 109	JUNO BLOM (L) replik.....	51
Anf. 110	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	51
Anf. 111	JOHAN FORSSELL (M)	52
Anf. 112	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	53
Anf. 113	JOHAN FORSSELL (M) replik.....	53
Anf. 114	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	53
Anf. 115	JOHAN FORSSELL (M) replik.....	54
Anf. 116	ADAM MARTTINEN (SD).....	54
Anf. 117	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	54
Anf. 118	ADAM MARTTINEN (SD) replik	55
Anf. 119	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	55
Anf. 120	ADAM MARTTINEN (SD) replik	55
Anf. 121	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	56
Anf. 122	ADAM MARTTINEN (SD) replik	56
Anf. 123	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	56
Anf. 124	ADAM MARTTINEN (SD) replik	57
Anf. 125	ANNIE LÖÖF (C).....	57
Anf. 126	NOOSHI DADGOSTAR (V).....	58
Anf. 127	ANDREAS CARLSON (KD)	58
Anf. 128	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	59
Anf. 129	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	59
Anf. 130	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	59
Anf. 131	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	60
Anf. 132	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	60
Anf. 133	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	60
Anf. 134	ANNIE LÖÖF (C) replik.....	61
Anf. 135	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	61
Anf. 136	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	61
Anf. 137	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	61
Anf. 138	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	62
Anf. 139	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	62
Anf. 140	JUNO BLOM (L)	62
Anf. 141	ANNIKA HIRVONEN (MP)	63
Anf. 142	JOHAN FORSSELL (M) replik.....	63
Anf. 143	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	64
Anf. 144	JOHAN FORSSELL (M) replik.....	64
Anf. 145	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	64

Anf. 146 ANNIE LÖÖF (C) replik	64
Anf. 147 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	65
Anf. 148 ANNIE LÖÖF (C) replik	65
Anf. 149 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	65
Anf. 150 JUNO BLOM (L) replik.....	66
Anf. 151 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	66
Anf. 152 JUNO BLOM (L) replik.....	66
Anf. 153 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	66
Anf. 154 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	67
§ 10 Bordläggning.....	67
§ 11 Anmälan om interpellationer	68
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	68
§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor	69
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 17.14.	75